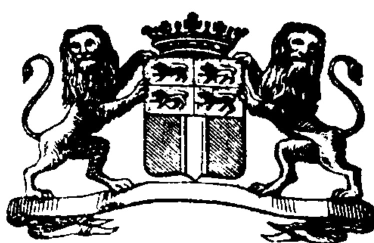
N°. 248. **A°. 1859.**

DINGSDAG 18 OCTOBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer 0.20
Andere Advertentien per regel 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL,

bevattende Buitenlandsche en Binnenlandsche Nieuwstijdingen enz.

Ook wordt aan de Geabonneerden toegezonden een

BIJBLAD,

bevattende een breedvoerig overzigt van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer omtrent het Ontwerp van Wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessien voor den aanleg en de exploitatie van de

Noorder- en Zuiderspoorwegen.

KOLONIEN.

BATAVIA den 24 Augustus.

(Per Overlandpost.)

Aangaande de reis van den Gouverneur-Generaal over een gedeelte van Java en Madura kunnen wij het volgende mededeelen:

Na op den 29 julij te Soerabaija publieke audientie te hebben verleend aan ambtenaren, militairen en verdere ingezetenen, verliet Z. Exc. op den volgenden dag die stad en begaf zich met het particulier stoombootje Grissee naar Kamal, alwaar Z. Exc. in den loop van den morgen debarkeerde en terstond de reis voortzette naar Bangkalang. Aldaar was de kraton van den Panumbahan tot ontvangst van Z. Exc. in gereedheid gebragt. Den volgenden morgen vertrok de Gouverneur-Generaal naar Pamakasan en verleende aldaar den 1 augustus publieke audientie. Onderweg, en juist toen Z. Exc. de poststation Derma-Tandjong was doorgereden, brak eensklaps een hevige brand in dat gebouw uit, die zich aan de omliggende kampong mededeelde. Aangewakkerd door eenen sterken wind, waren in korten tijd ongeveer 200 bamboezen woningen in de asch gelegd en hadden eenige postpaarden het leven verloren.

Den 2 augustus vertrok Z. Exc. van de hoofdplaats Pamakassan naar Sumanap, nam aldaar zijn intrek bij den Panumbahan, wiens woning daartoe was in gereedheid gebragt en bezocht in den namiddag de Vorstelijke graven te Hasta. Den 3den verliet Z. Exc. het eiland Madura en embarkeerde aan boord van Zr. Ms. stoomschip Merapi, waarmede hij des avonds ter reede van Bezoekie kwam. Den 4den debarkeerde de Gouverneur-Generaal en bezocht op dienzelfden dag de Gouvernements scholen en 's Lands pakhuizen ter hoofdplaats. Den volgenden morgen nam hij ook te Panaroekan 's Lands gebouwen in oogenschouw en verleende op dienzelfden dag te Bezoekie publieke audientie. Den 6den werd de reis naar Probolingo voortgezet en werden ook aldaar verschillende Landsgebouwen bezigtigd, terwijl den volgenden dag aan ambtenaren en verdere ingezetenen van de residentie audientie werd verleend.

Den 8sten verliet Z. Exc. de hoofdplaats Probolingo, en begaf zich over Ngadisari en Tosari in het Tengersche gebergte, naar Pasoeroean. Den 10den kwam hij in welstand aldaar aan, en bezocht des namiddags de Gouvernements-scholen en 's Lands gebouwen. Den volgenden morgen werd een togt gedaan naar het meer van Gratie en naar de badplaats Banjoe-Biroe (blaauw water), terwijl des avonds het fraaije gebouw der societeit Harmonie werd bezocht, waardoor Z. Exc. de gelegenheid had te oordeelen over de goede werking van de te Pasoeroean algemeen ingevoerde gaz-verlichting. Den 12den vervolgde Zijne Exc. zijne reis naar Malang, en keerde, na aldaar de Gouvernements-school en het gezondheidsetablissement te hebben in oogenschouw genomen, den volgenden dag naar Pasoeroean terug, alwaar hij des avonds een in het residentiehuis gegeven thé-dansant bijwoonde. Den 14den verleende de Gouverneur-Generaal publieke audientie aan de ingezetenen der residentie.

— Gedurende de maand junij jl. is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 557,674:117. De ontvangst over de eerste zes maanden van 1859 bedraagt *f* 3,862,197:34½. Hieronder is echter begrepen: aan fictieve regten op Gouvernements producten *f* 709,941:82, aan terugbetaalde regten *f* 53,271:62, zoodat de zuivere ontvangst *f* 3,098,984:10½ beloopt. Gedurende de maand junij 1859 is minder ontvangen dan gedurende die maand in 1857 *f* 262,958:49, in 1858 *f* 225,486:77.

— De stand der agio was op 1 dezer als volgt:

	Batavia.	*Samarang.*	*Soerabaija.*
	Duiten.	Duiten.	Duiten.
tiende gulden	12	12	12
kwart id.	30	30	30
halven id.	60	60	60
Ned. gulden	120	120	120
2½ gulden stuk	300	300	300
3 gulden stuk	360	—	360
gouden Willem	1200	1200	1200
halven dito	600	600	600
recepis van *f* 1	—	—	—
gouden Sp. doublon	5040	5040	4680
Mexikaanschen dito	4680	4920	—
gouden dukaat (n.)	—	860	720
Spaanschen mat	366	336	326
Mexikaanschen dollar	324	318	318
Sikka-ropij	—	—	—
gouden souvereign	—	—	—

— Uit eene opgave van het bedrag der ingetrokken koperen munt en der ingewisselde en vernietigde alsmede van de nog niet ingewisselde recepissen op ultimo julij ll. blijkt, dat men naar Nederland ter vermunting heeft verzonden *f* 10,831,968 aan kopergeld, in Indië, na onbruikbaar te zijn gemaakt, verkocht *f* 572,020 en te Soerabaija tot staven versmolten *f* 48,000, te zamen *f* 11,487,988. Verder, dat van de in omloop gebragte recepissen ad *f* 26,600,000 is ingewisseld *f* 11,172,673, zoodat nog in omloop blijft *f* 15,427,327, terwijl van de ingewisselde is vernietigd *f* 11,090,971 en aangehouden *f* 81.702.

— Den 9 dezer heeft de stoomboot Batavia kapit. Neyts, deze reede verlaten, zich begevende over Muntok en Riouw naar Singapore, tot het overbrengen en afhalen der landmailpakketten. Het getal brieven, dit maal verzonden, was als volgt: Per Overlandmail via Marseille 8620 stuks; via Southampton 929; naar Singapore 1417, Banka 311, Palembang 397, Riouw 157 en Billiton 35, totaal 11,866 stuks.

De Overlandpost, loopende tot den 11 julij, is den 19 dezer alhier aangekomen.

— Den 23 julij ll. zijn alhier bij publieke veiling verkocht 89$\frac{2}{25}$ realen stofgoud, afkomstig van Bandjermasin, tegen een gemiddelden prijs van *f* 35.60 per reaal. Deze prijs is *f* 3.05 minder per reaal dan bij de laatste veiling verkregen werd.

— De Regering de wenschelijkheid inziende van eene vertaling in het Maleisch met Ambonesche spelling en met Italiaansche letters geschreven, van eenige Nederduitsche schoolboeken, ten gebruike der inlandsche Christenscholen in de Moluksche eilanden, heeft voor dusdanige goedgekeurde vertalingen, ten gezamenlijke bedrage van 100 bladzijden druk in klein octavo, een prijs van *f* 500 uitgeloofd.

— In de bestuurs-vergadering der Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indië, gehouden den 11 dezer, zijn gekozen tot gewone leden de heeren dr. Th. H. Mac-Gillavry, L. B. van Polanen Petel en P. Severijn.

— Dezer dagen zijn twee tijgers (een zwarte en een toetoel), bestemd voor de Diergaarde te Rotterdam, in de pakhuizen van de heeren Maclaine, Watson en Co. losgebroken. Zij hadden de wijk genomen in eene groote hoop rottan, waar het aan eenige heeren eerst na veel moeite gelukte, hen behoorlijk onder schot te krijgen en door herhaalde schoten te dooden.

— Uit de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo zijn tijdingen ontvangen, loopende tot den 29 julij ll. De krijgsverrigtingen hadden zich bepaald tot eenige verkenningen, welke tot eene ontmoeting met eene der zwervende benden opstandelingen hebben geleid, waarbij hun weder eenige afbreuk is gedaan. De commissie van bestuur was zeer bereidwillig in het opvolgen van bevelen, evenzoo de overige Prinsen en de bevolking van Martapoera; evenwel heerschte daar nog geene bedrijvigheid. Omtrent de verblijfplaats van pangaran Hidayat, die aan zijn naar het schijnt opgevat voornemen, om naar het hoofdkwartier af te komen, slechts een begin van uitvoering gaf, doch daarop weder teruggetrokken is, verkeerde men weder in onzekerheid. Maatregelen zijn genomen om hem langs vredelievenden weg tot terugkeer te overreden. Te Pengaron, waarmede de gemeenschap voortdurend ongestremd blijft, sprak men van nog te verwachten aanvallen, die echter niet verwezenlijkt zijn geworden. Met meer grond werd Poeloe Petak met eenen nieuwen aanval der Dayaks van Kahayah bedreigd geacht. Over het geheel kwamen de verschillende berigten daarin overeen, dat de nog zwervende benden gebrek aan levensmiddelen begonnen te ondervinden en zeer moeijelijk waren te zamen te houden, vermits het grootste gedeelte door dwang genoodzaakt is mede te doen.

Per telegraaf van Samarang zijn van Bandjermasin berigten ontvangen, dat zoowel de tuchtiging, welke de opstandelingen aan de Kapoeas van Zr. Ms. oorlogstoomschip Celebes hadden ontvangen, als de daarop gevolgde inname en vernieling van eene sterkte, en van een versterkt vlot, op de bevolking zeer veel indruk gemaakt had. Aan den Gouvernements commissaris was berigt, dat de Rijksbestierder, die men nog te Amoentai geloofde, zich te Karang-Intan ophield. Genoemde commissaris zoude zich onmiddellijk derwaarts begeven om zich hiervan te overtuigen.

— Van Celebes wordt het volgende gemeld: In Tanette hebben tot herstel van rust en orde eenige krijgsbewegingen plaats gehad.

Datoe Bakka, de gemaal van de leenvorstin van Tanette, had het eergevoel zijner echtgenoot door zijn losbandig gedrag zoodanig gekrenkt, dat deze echtscheiding en zijne verwijdering uit Tanette eischte. Vermits eene verzoening tusschen de beide echtgenooten onmogelijk bleek te zijn, is aan het verlangen der leenvorstin toegegeven. Maar in strijd met zijne jegens het Gouvernement geuite goede gezindheid heeft Datoe Bakka zich vervolgens niet ontzien om, toen hij op reis van Macassar naar zijne moeder te Batoe Batoe Tanette doortrok, in dit leenvorstendom een rooftogt te ondernemen en zich feitelijk als vijand tegenover het Gouvernement te stellen. Hij verschanste zich daarna te Patjiro, binnen Tanette's grondgebied hoog op eenen berg gelegen, en verontrustte van daar uit het omliggende land. Zijne vroegere echtgenoot, de leenvorstin van Tanette, besloot haren gewezen man uit zijne schuilplaats te verdrijven en rukte den 18 julij jl. tegen hem op met eenige harer vasallen, ondersteund door eene door den kapitein van Leyden gekommandeerde kolonne van geregelde troepen, terwijl zich bij de ongeregelde troepen de ambtenaren Bakkers en Vosmaer hadden gevoegd. Met zeer veel moeite kwam deze magt langs een uiterst steil bergpad en onder aanhoudend vuren op het plateau, waar Patjiro ligt, dat na een scherp gevecht door Datoe Bakka en de zijnen verlaten werd om in de rigting van Lamoeroe te vlugten. Na het verdrijven van Datoe Bakka uit Tanette keerde de overal heen gevlugte bevolking naar hare kampongs terug en bragt de verschuldigde hulde aan hare Vorstin.

De meermalen voorspelde inval der Boniren in de noorderdistricten heeft niet plaats gevonden, maar daarentegen hebben zich eenige vijandelijke benden aan de Bonische grenzen verzameld, uit vrees voor eenen inval onzer troepen.

De Sopingsche Prins Aroeng Lompengan, aan wien het op zijn dringend verzoek was toegestaan om het lijk van een zijner aanverwanten te Pantjana (Tanette) te komen zien, heeft den wensch geuit om zich verder naar Maros te mogen begeven, ten einde door bemiddeling van den assistent-resident aldaar pogingen aan te wenden tot beëindiging van den oorlog, waartoe volgens zijn beweren zoowel Boni als Soping geneigdheid zou gevoelen.

— Van Makasser zijn berigten ontvangen, loopende tot den 5den dezer maand. Een detachement van 100 man infanterie en het detachement kavalerie van Semangi zijn den 26 julij jl., onder bevel van den kapitein der infanterie Baay, naar Laboeadja (een berg-regentschap der noorder-districten) opgerukt, doch hebben geene vijanden ontmoet. Door inlandsche troepen, onder aanvoering van den tolk Trouerbach, zijn ook vruchtelooze pogingen gedaan om zekeren Daing Pageso met zijne volgelingen op te sporen. Den 4den augustus is de uit Boni gevlugte aanvoerder Aroe Palaka, begeleid door den ambtenaar Bakkers en vergezeld van een honderdtal volgelingen, met het oorlogstoomschip Madura van Makasser naar Boeloecomba vertrokken, ten einde van daar uit zijnen invloed op de bevolking van Sandjai ten onzen gunste te doen gelden. Met dat doel is hij in het bezit gesteld van eenige exemplaren eener proclamatie, waarvan de strekking is om de Boniren te overtuigen, dat hunne Koningin door slechte raadslieden wordt misleid, dat het Gouvernement den oorlog niet zal opgeven, voor dat het voldoening heeft verkregen, en dat al wie zich aan Aroe Palaka aansluit, bij hem onder de bescherming van het Gouvernement rust en vrede zal vinden. Uit de voorstellen, door Aroeng Lompengan bij gelegenheid eener zamenkomst met den adsistent-resident der noorder-districten te Maros gedaan, is gebleken, dat Sopeng nog vóór Boni met het Gouvernement vrede wenscht te maken.

— Omtrent het Palembangsche kan het volgende worden medegedeeld: In de laatste dagen der maand julij zijn van Lahat en Padang (Marga Semidang) uit eenige militaire excursiën in de Goemay Talang en Goemay Oeloe gemaakt, ten einde te trachten Pirahoen in handen te krijgen en zijn aanhang geheel te vernietigen. De talang Kepayang, de schuilplaats van dien persoon, werd door de muitelingen verdedigd. Spoedig zijn zij echter op de vlugt gedreven, met achterlating van eenige wapens en andere goederen. Bij die gelegenheid zijn twee militairen, een pradjoerit en twee koelis ligt gewond. Uit de Kesam zijn de tijdingen geruststellend. Te Djambi was niets bijzonders voorgevallen.

— De handel was gedurende de maand julij in Palembang niet zeer levendig. Uit de binnenlanden werden de navolgende producten aangebragt:

6189 picols rijst, 4122 picols padi, 220 picols kapas, 91 picols getah-karet, 40 picols getah-pertja, 58 thails stofgoud. De prijs der rijst was: witte *f* 5.50 a *f* 6 de picol, zwarte *f* 4.50 a *f* 5 de picol. Het debiet aan zout beliep eene hoeveelheid van 65 koijangs en 7 picols; terwijl aan tolregten eene som van *f* 6,684:97 werd ontvangen,

De stand van zaken in Lematang Oeloe verbetert van lieverlede. In die streken werden dagelijks patrouilles gemaakt, die eene goede uitwerking hadden. Pirahoen is van al zijne volgelingen verlaten en zwerft in de bosschen rond; zijn plan schijnt de Goemai-streken te verlaten en naar Pager Oedjong Djambi nabij Korintji te verhuizen, van waar zijne voorouders afkomstig zouden zijn. In de Goemai Oeloe en Semidang gaan de zaken zigtbaar vooruit; nagenoeg al de doesons zijn aldaar weder bewoond.

Eene passer, welke buiten het kampement te Padang (Semidang) is aangelegd, wordt druk bezocht. De staat van spanning, waarin de marga Soengi Kroh (Moesi Ilier) gedurende eenigen tijd verkeerde, is sedert de eerste dagen van augustus geweken, terwijl de verwikkelingen in de Kesam eene gunstige wending nemen. In het rijk Djambi is het rustig. De ex-sulthan houdt zich te Soengi Tabir op en brengt aldaar den tijd met de hertenjagt door.

— Omtrent de Wester-Afdeeling van Borneo wordt het volgende berigt: In de maand julij hebben te Darit (rijk Landak) eenige verwikkelingen plaats gehad tusschen de Dajaks en de Maleische hoofden. Van uit Lara is eene patrouille, sterk 50 man, naar Darit gezonden om de rust te herstellen. In geheel Landak heerschte eenige spanning onder de Dajaks. De rivieren, die van de hoofdplaats Ngabang naar Darit leiden, waren versperd en het opkomen werd door de Dajaks tegengegaan. De Maleische bevolking was door dit een en ander ongerust. De luitenant-kolonel, waarnemend resident, is met 35 man naar de hoofdplaats Ngabang opgerukt.

— Den 15 julij is de hulpboot n.° 3 van Siak ter reede van Riouw teruggekeerd, berigt brengende, dat de toestand der bezetting te Siak niets te wenschen overlaat.

— De gezondheidstoestand der inlandsche bevolking op Billiton was gedurende de maand julij ll. naar wensch. De beri-beri ziekte onder de Chinesche mijnwerkers was aan het afnemen; nieuwe gevallen zijn niet waargenomen. Een lijder is overleden, terwijl er dertig onder behandeling bleven. Door de genoegzaam gevallen regen hebben de mijnen in julij allen kunnen werken. De bevolking had een begin gemaakt met het kappen hunner ladangs.

— De weêrsgesteldheid kenmerkte zich op Banka gedurende de maand julij door groote droogte, ten gevolge waarvan in de meeste districten gebrek aan water bestond voor het mijnwerk.

— In den ochtend van den 2 dezer, omstreeks 3 ure, heeft de Javaan Todrono, afkomstig van Soerakarta, die zich te Pekalongan tijdelijk ophield als koeli van eenen rondreizenden Inlandschen handelaar, in de woning waar hij vernachtte amok gemaakt, en vijf personen, waaronder drie gevaarlijk, verwond, waarna hij, gewapend met eene lans, twee klewangs en een kris, zich in het huis heeft versperd, en alle pogingen van de politie, om daar binnen te dringen en hem te vatten, gewapend met woede afkeerde. Eerst tegen zeven ure is het door doeltreffende maatregelen van het bestuur gelukt, hem na hevigen tegenstand levend en ongedeerd te arresteren. In de gevangenis overgebragt, is het, na gehouden onderzoek, niet gebleken, dat er eenige aanleidende oorzaak tot die gruweldaad heeft bestaan, en doet tot dusver alles vermoeden, dat hij zulks in een vlaag van krankzinnigheid heeft gedaan, waaraan hij nog lijdende schijnt. De gewonde personen zijn onder geneeskundige behandeling gesteld, en bevinden zich naar omstandigheden vrij wel, hoewel de hooge ouderdom van een grijsaard en zijne hoogbejaarde vrouw, in verband tot hunne belangrijke wonden, wel eenige vrees voor hun behoud doet koesteren.

Van Pekalongan schrijft men, dat den 19 dezer, omstreeks 11 ure des morgens, de opzigter bij het bouw-departement van der Rijst, zich langs den binnenweg van Sembang naar zijn werk te Limpong willende begeven, op de hoogte van de desa Banaran lor door eenen gewapenden inlander is overvallen; hem zijn twee wonden toegebragt, waarna de dader nog vijf Javanen, 2 mannen en 3 vrouwen, heeft gewond. De opzigter en eene oude vrouw zijn onverwijld ter verpleging opgenomen in het etablissement te Pelatoengan, doch omtrent hunnen toestand kan nog niets zekers worden opgegeven; de andere verwonde personen, wier toestand van minder ernstigen aard is, worden in hunne dessa's verpleegd. De dader, die door de politie is gevat, blijkt te zijn zekere Projo, inwoner van de desa Banaran lor, waar hij gehuwd en een gezeten man is. Aanleiding tot het plegen van het feit kan niet worden gevonden, en wordt de daad vermoed in eene vlaag van krankzinnigheid te zijn geschied. In de gevangenis ter hoofdplaats overgebragt, is hij onder geneeskundig toevoorzigt gesteld, ten einde omtrent zijnen toestand met grond kan worden geoordeeld.

— Van Sumatra's Westkust meldt men: Te Padang is eene doelmatige los- en weegkraan opgerigt. Op vele plaatsen in de residentie Tapanoeli zijn in julij zware regens gevallen, waardoor bandjirs ontstonden, die aan bruggen en wegen beduidend nadeel hebben toegebragt. De handel te Siboga, Baros en Singkel was zeer levendig.

— Van Benkoelen wordt geschreven: De padi-oogst gedurende 1859 mag over het algemeen gunstig worden genoemd. De in- en uitvoer over zee bedroeg in de maand april aan waarde eene som van *f* 25.750:24. Te Kroé bedroeg de in- en uitvoer in de maand mei 1859 eene waarde van *f* 14.145:80 en in junij 1859 *f* 7,623. In het landschap Soewouh is een begin gemaakt met den aanplant van koffijboomen; een 30.000tal boomen is bereids geplant. Te Kerkap (Lais) zijn 43 nieuwe pepertuinen aangelegd. Den 27 julij jl. zijn te Benkoelen op publieke veiling voor rekening van het Gouvernement verkocht, 1280 pic. zwarte peper, voor eene som van *f* 22,745, gem. 17$\frac{77}{100}$ per pic., 278 pic. witte peper, *f* 8.522.60, gem. 31$\frac{585}{1000}$ per pic., zijnde voor de zwarte peper $\frac{55}{100}$ en voor de witte peper 5$\frac{37}{100}$ minder betaald dan bij de veiling gehouden op 27 decemb. 1858.

— In den nacht van den 6 dezer is brand ontstaan in de kampong Waroeng Lanang, te Ambarawa. Door een fellen wind aangewakkerd kon men den brand niet meester worden voor dat 91 inlandsche woningen in de asch gelegd waren. De officieren, onderofficieren en manschappen van het garnizoen te Willem I hebben zich beijverd om hulp te verleenen, en het is aan hunne goede diensten te danken, dat de verdere uitbreiding van den brand gestuit en voorkomen is, dat ook het bannelingen-kwartier en de dessa Losari eene prooi der vlammen zijn geworden.

— Van Timor schrijft men: Den 21 mei ll. is te Atapoepoe eene aardbeving waargenomen in de rigting van het Z. W. naar het N. O., waardoor echter geene ongelukken zijn aangerigt. Door de weinige regens gedurende de jongste westmousson is de djagong-oogst op het eiland Rotti hier en daar mislukt. De cholera, welke in april 1859 op dat eiland is uitgebroken, is in julij geweken. In verhouding tot de bevolking zijn de sterfgevallen niet belangrijk. In de maand junij zijn van Soerabaija te Koepang aangekomen 200 picols rijst, welke in den handel verkrijgbaar waren voor *f* 9 a *f* 10 per picol. De marktprijs der djagong was gedurende die maand *f* 3 per picol. Te Koepang is aan inkomende en uitgaande regten ontvangen: gedurende de maand junij 1859 *f* 1.289.52½; in het 1ste halfjaar van 1859 *f* 13.720.65, en in het 1ste halfjaar 1858 *f* 11,577.80; aldus meer in 1859 *f* 2,142.85.

In handelsbrieven uit Batavia, dd. 22 augustus, komt het volgende voor:

„ Wij hebben dit maal eene beduidende verandering in den wisselkoers te melden. Nadat het Gouvernement sints jaren, en ook nu nog voor de laatste mail tot pari had afgegeven, terwijl particulieren tot dien zelfden koers en tot 101 per cent aanboden, ontvingen wij op 18 dezer de gewone circulaire van den directeur van finantien, meldende dat het Gouvernement wissels op Holland zoude afgeven tot 102½

per cent. Het is ons onbekend, waaraan deze buitengewone en onverwachte maatregel moet toegeschreven worden, maar zeker is het, dat dezelve in het algemeen, en vooral aan den handelstand buiten Batavia, groot nadeel berokkent."

Aan het algemeen overzigt van het Bataviaasch Handelsblad wordt het volgende ontleend:

„Ten opzigte der expeditie tegen Boni loopen verschillende geruchten: het meest geaccrediteerde is dat de 11de en 14de bataillons infanterie te Batavia en Samarang eerstdaags naar Macasser zouden vertrekken. en een dagblad voegt er bij, dat de geheele expeditie wederom door den generaal-majoor Steinmetz zoude worden aangevoerd; luit.-kolonel Kellerman als tweede kommandant. Het gerucht omtrent den generaal vindt echter veel tegenspraak, omdat elkeen, die bij de zaak niet direct betrokken is, het hoogst onregtvaardig en niet minder onoordeelkundig zoude vinden, indien het opperbevel niet toevertrouwd werd aan den kolonel Waleson, die Celebes nog niet verlaten en alles geleid heeft, en dus ook het meest op de hoogte der zaak is. te meer, daar de burgerlijke gouverneur van Celebes met verlof naar Nederland vertrekt, en vervangen wordt door den resident van Menado, wiens komst zoo spoedig niet kan worden verwacht, en die in elk geval geheel onbekend is met den politieken toestand op Celebes en den stand der verwikkelingen met Boni.

„In Ned. Indië is echter alles mogelijk. Zoo berigt men o. a. van Bandjermassin, dat de, sedert vele maanden ontslagen resident zich niet alleen nog daar ter plaatse bevindt, maar nog altijd de Gouvernementswoning occupeert, zoodat de wezenlijke resident zich met eene kamer bij den kolen-pakhuismeester moet behelpen en ook reeds zoude verlangen, in zijne betrekking vervangen te worden, aangezien hij in zijne waardigheid gekrenkt en niet in staat is zijne betrekking behoorlijk te kunnen vervullen, zoolang de ontslagen resident in het oog van den inlander nog altijd voor den wezenlijken resident wordt gehouden, waardoor het ook onmogelijk wordt, omtrent den moord te Kalangan en de meerdere of mindere deelneming van den Rijksbestierder daaraan de waarheid te weten te komen.

„De sultan van Banjermasin bevindt zich sedert nagenoeg eene maand te Batavia, wachtende op de terugkomst van den Gouverneur-Generaal, ten einde zijne grieven te doen kennen. Hij is gehuisvest bij den inlandschen ceremoniemeester en zoude zijn onderhoud en dat van zijn gevolg de Regering dagelijks boven de ƒ500,-- te staan komen. Hij moet den beroemden diamant der sultans van Martapoera hebben medegebragt.

„Op de Westkust van Borneo, in het Landaksche, schijnt een der gewone vechtpartijen tusschen Maleijers en Dajaks te hebben plaats gevonden, die echter door een matig detachement spoedig onderdrukt is. In de buurt, te Sarawak, hebben eenige hoofden een fort afgeloopen, en de Engelschen, die daar verblijf hielden, vermoord. De Singaporesche „*Straits-Times*" — een dagblad, dat steeds aangevuld is met even hatelijke als ongegronde aantijgingen tegen de *Dutch* en redeneringen over hunne voor Engeland gevaarlijke aanmatigingen, zal niet in gebreke blijven, dien moord aan de Nederlanders te wijten, en fabelen uit te vinden, gelijk die in zijn nummer van den 11den augustus, waarin het verhaalt, dat de Nederlandsche assistent-resident van Koetei (O. K. van Borneo) aan een Engelschman aldaar het verblijf had ontzegd, en die nog wel voor deszelfs komst sedert 18 maanden daar gewoond en het bedrijf van loods had uitgeoefend.

„Van Palembang luiden de berigten gerustsstellend; op de westkust van Sumatra schijnt alles wel te gaan, want men hoort er niets van.

„Met verlangen ziet men — vooral bij de bestaande verwikkelingen in Europa — de komst van den telegraafkabel, bestemd voor de communicatie tusschen Batavia en Singapore, te gemoet. Men gelooft echter niet, dat de communicatie reeds den 1sten januarij 1860 zal daargesteld zijn.

„Een incident in de laatste dagen hier voorgevallen, is de volle aandacht van onze lezers in Nederland en de Regering aldaar waardig. De officier van gezondheid F. W. F. Scholl, van de expeditie van Bonie terugkeerende, heeft verlof naar Nederland gevraagd en bekomen tot herstel van gezondheid. De zoogenaamde landreis willende doen over Marseille, heeft hij zich, voorzien van een pas van den resident van Batavia, in persoon naar het kantoor van den Franschen consul op Tanabang begeven, ten einde zijn pas te doen viseren. De Fransche consul, aan zijn dialect vermeenende te hooren, dat deze Nederlandsche officier geen geboren Nederlander is, heeft naar zijn geboorteland gevraagd en vernomen, dat hij een geboren Wurtemberger is, sedert 16 jaren officier in Nederlandsch-Indische dienst. De Fransche consul heeft op dien grond het visa *geweigerd*, en zich zoo doende niet alleen weder eene politieke waardigheid toegelegd, maar zelfs aangematigd te oordeelen, dat een Nederlandsch officier, indien hij geen geboren Nederlander is, niet de regten bezit, die de Nederlandsche Regering aan al hare officieren toekent. Sommigen meenen, dat de Indische Regering thans door middel van den Minister van Buitenlandsche Zaken ter kennisse zal brengen van de Fransche Regering, dat zij zich genoodzaakt heeft gezien, — tot voorkoming van verder misverstand, het exequatur van den consul van Frankrijk in te trekken, omdat zij de ontdekking heeft gemaakt, dat deze van *Grieksche afkomst is*. Wij gelooven niet aan een zoo krachtigen maatregel der Indische Regering, om hare officieren tegen aanrandingen van vreemdelingen te beveiligen, hoezeer die handeling volkomen consequent zoude zijn aan de zienswijze van den Franschen consul in de zaak van den heer Scholl."

— De Commissie tot verbetering der Indische Zeekaarten heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat door den gezagvoerder S. Nutzhorn, van het Bremer vaartuig Asia, nabij Tandjong-Berikat (oostkust Banka), in de peiling: P. Gaspar N. O., Tandjong-Berikat N. N. W., eene bank met 9 voet water is ontdekt nabij de plaats alwaar op de kaart van de Gaspar Straten, door H. L. Osthoff, eene bank van 4 vadem staat aangeteekend. Ongeveer ½ mijl bezuiden deze werd nog eene bank met 3¼ vadem gevonden.

Volgens bekomen mededeeling van B. P. Wijland, voerende het Nederlandsch schip Ida Wilhelmina, ligt in Straat Banka eene zandbank van 12 voet, in de peiling: Parmassang gebergte N. O. ¾ O., Groot Nanka N. Z. W., Sumatra 2de punt W. T. Z., Tambaija rotsen Z. O. ¼ Z.

Door Z. Exc. den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement:

Benoemd: tot resid. van Tagal, H. D. Potter; tot adsist.-resid. van Bawean (resid. Soerabaija), J. F. van der Loo; bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Palembang, tot control. der 2de kl. J. A. N. W. Booghmans; tot control. der 2de kl. T. C. Canter Visscher; tot leden der sub-commissie van onderwijs te Poerworedjo, resid. Bagelen, H. A. Steyn Parvé, A. A. Boers en J. R. Depmer; tot zoutverk. pakhuism. te Samarang, G. Roijaards; tot 3den commies bij de algem. rekenkamer, J. J. Groenewald; tot comm. voor de comptabilit. op het bureau van den adsist.-resid. van Bandong (resid. Preanger Regentschappen). J. Lunenburg; tot postcommies, tevens pakhuism. te Palembang, E. J. Vermandel; tot algem. en zoutverk. pakhuism., tevens administrateur der houtstapelplaats te Muntok (Banka), A. M. de Nijs; tot gouverneur van Celebes en onderhoorigh. A. J. F. Jansen; tot pakhuism. bij het zout-hoofd-depot te Tanara (resid. Bantam), H. J. J. Le Sueur; tot 2den amanuensis van het weduwen- en weezenfonds van burgerl. ambtenaren in Ned.-Indië, W. T. van Dinter; — bij het bestuur van het R. K. weesh. te Samarang, tot lid K. Heiligers, in plaats van J. van Maanen, wegens vertrek eervol op zijn verzoek uit die betrekking ontslagen, onder dankbet. voor de door hem als zoodanig bewezene diensten; — bij de subcommissie van onderw. te Magelang (Kadoe), tot lid M. H. de Vogel, in plaats van F. T. M. van Maanen, eervol uit die betrekking ontslagen, onder dankbet. voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

Belast: met de waarneming der betrekking van telegrafist, de navolgende voor memorie gevoerde en als leerl. telegrafist dienstdoende militairen, de korporaal O. H. von Casel, de serg. G. F. L. von Beusekom, de serg.-maj. M. C. A. Kobitzsch, de serg. J. J. Bols, de korp. A. W. L. Hennebert, de flankeur A. A. Streyff, de korp. B. Epple, de sold. J. Hamburg, de fourrier H. J. G. Aars en de sold. R. Boenisch.

In dienst gesteld: bij de burgerl. openb. werken, de door Z. M. den Koning benoemde en onlangs uit Nederl. aangekomene adspirant-ingenieurs J. C. Schumm, met bepaling dat hij voorloopig werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur in de resid. Samarang en verblijf houden ter hoofdplaats van dien naam, en G. A. Pet, met bepaling dat hij werkzaam zal zijn en verblijf houden te Tagal, onder de bevelen van den eerst aanwezenden ingenieur in het gewest van dien naam.

Ontslagen: eervol op zijn verzoek, uit 's Lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de zoutverk. pakhuism. J. F. Rijken; eervol wegens overplaatsing, de 2de amanuensis van het weduwen- en weezenfonds van burgerl. ambtenaren in Ned. Ind., W. J. Brouwer; eervol op zijn verzoek, uit 's Lands dienst, de comm. voor de comptabiliteit op het bureau van den adsist.-resid. van Bandong (resid. Preanger Regentschappen, J. W. Kröller; eervol uit 's Lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de 2de onderw. aan de gouvernem. 3de lagere school te Samarang, J. Oudhoff; uit 's Lands dienst, de gewezen klerk op het magistraats-kantoor te Ternate, H. U. Arendeel.

Ontheven: van de verdere vervulling zijner betrekking, de pakhuism. bij het zout-hoofd-depot te Tanara (resid. Bantam), P. L. Luyks.

Verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den benoemden administrateur der tinmijnen van het district Marawang, A. de Lanoy; een tweejarig verlof naar Nederland aan den gouvern. van Celebes en onderhoorigh. D. F. Schaap, aan den resid. van Riouw, J. H. Tobias en wegens ziekte aan den adsist.-resid. van Bawean (Soerabaija), G. J. Tormijn.

Goedgekeurd: dat door den direct. der kult. is gesteld, tijdelijk, ter beschikking van den resid. van Bantam, de in de resid. Preanger-Regentschappen geplaatste control. der 2de kl. bij de landel. ink. en kult. F. Beijerinck; dat is geplaatst, in de resid. Bagelen, de benoemde opziener der 1ste kl. bij de indigo-kult. F. A. van Duuring, — en dat door den resid. van Riouw, bij de subcommissie aldaar is benoemd, tot lid, R. J. Ovink, in plaats van P. Munnich, als zoodanig eervol op zijn verzoek uit die betrekking ontslagen, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

Erkend en toegelaten: krachtens het Koninkl. besluit van 12 april 1859, n.° 77, W. Suermondt Wz., als consul van Zweden en Noorwegen voor Batavia en de Nederl. bezittingen in Oost-Ind.

Militair Departement.

Bevorderd: tot luit.-kolonel bij het wapen der infant., de majoor H. Cobet; bij het wapen der genie en sappeurs, tot kapit. J. P. Ermeling, en tot 1sten luit. J. P. v. d. Eb.

Benoemd: tot 2den luit. bij het 1ste bat. infant. C. C. P. Steinmetz; tot adjudant bij het 3de bat. H. P. J. Hennus.

Geplaatst; bij het 3de bat. infant. de majoor A. J. Camphuis; bij de geneeskundige dienst op Banka, de offic. van gezondh. der 3de kl. R. Numans.

Overgeplaatst: bij de civiele en milit. geneeskundige dienst te Mangkalis (Siak), de offic. van gezondh. der 3de klasse K. W. Hamilton of Silvertonhill.

Ontslagen: uit Zr. Ms. militaire dienst, de 2de luit. der infant. J. L. Jonxis.

Ontheven: eervol, wegens ziekte, van de verdere vervulling zijner betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de opziener over de verwers bij den artillerie-construct.-winkel te Soerabaija, W. D. Echter.

Ingetrokken: op zijn verzoek, het aan den kapit. der infant. A. L. T. Veenhuyzen verleend 2jarig verlof naar Nederland.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederland, aan den kapit. der infant. A. A. G. Frappier, aan den offic. van gezondheid der 3de kl. A. Schultz, en wegens ziekte, aan den 1sten luit. van het regem. Oost-Indische kavalerie P. J. van der Heyde en den luit.-kolonel der infanterie H. Cobet.

Goedgekeurd, dat door het Militair Departement bij het wapen der infant. zijn overgeplaatst: bij het 2de bat., de kapit. J. J. Keyzer en F. K. N. van Bijlevelt; bij het 5de bat. (Samarang), de kapit. P. L. Stennekes en de 1ste luit. J. G. A. van Leeuwen; bij het 6de bat., de kapit. J. H. H. A Rücke en de 2de luit. P. A. C. H. F. A. Werdmuller von Elgg; bij het 10de bat., de kapit. L. J. F. Timmermans en de 1ste luit.-adj. F. A. Steevert; bij het 12de bat., de 2de luit. P. C. van der Slagt; bij het 13de bat., de 1ste luit. J. P. Smagge; bij het garniz.-bat. in de 2de milit. afd. op Java (Wonosobo) de 2de luit. W. H. van de Pol; bij het garniz.-bat. der 3de milit. afd. (Soerabaija), de 1ste luit. W. J. L. Schmidt; bij het garniz.-bat. van Celebes en Onderhoorigheden (Segirie), de 1ste luit. E. G. Weyland; bij het garniz.-bat. der Moluksche eilanden (Amboina), de kapit. J. Redeker, en bij de garniz.-comp. van Timor en Onderhoorigheden (Larentoeka), de 2de luit. H. Demmeni. *Zijn geplaatst:* bij het 2de bat., de 2de luit. H. C. A. Ruempol; bij het 11de bat., de kapit. G. F. B. Wiggers van Kerchem; bij het 12de bat., de 2de luit. A. Wormhoudt.

Per Telegraaf.

LONDEN den 16 October.

De Observer beweert dat de tijding, door den Constitutionnel medegedeeld, alsof al de Mogendheden eenstemmig zouden zijn ten aanzien van het bijeenkomen van een Congres, onjuist is. Oostenrijk, na zich langen tijd tegen die bijeenkomst te hebben verzet, stemt er thans in toe, maar Engeland zal er geen deel aan nemen dan wanneer men vooraf is overeengekomen omtrent de voorwaarden der vrijheid van Italië.

LONDEN den 17 October.

De Morning Post verklaart de deelneming van Engeland aan een Congres voor problematiek, daarbij herinnerende aan de voorwaarden, welke lord John Russell, zoo als algemeen bekend is, aan die deelneming heeft verbonden.

De Arabia is van New-York aangekomen met 100,000 dollars aan specie en berigten tot den 4 dezer. De generaal Walker had eene expeditie tegen Nicaragua ondernomen. Het nieuwe ministerie van Costa Rica verwekte veel geestdrift bij de bevolking. Wissel op Londen 9¾ a 10¼. Illinois 66¼. Geld gevraagd. Katoen flaauw. Middling 11½. Meel en Tarwe gedrukt. Boter vast. Suiker ¼ hooger. Koffij en tabak vast. Te Orleans was katoen 11 a 11¼.

Het stoomschip Teutonia was uit Europa te New-York aangekomen.

PARIJS den 17 October.

Men verzekert, dat de vrede heden te Zurich geteekend is.

Op dit berigt verkeerde de beurs heden in eene vaste stemming. De 3 pcts. Fransche fondsen werden a 70 gedaan.

FRANKFORT den 17 October.

De Koning der Belgen is alhier aangekomen, uit Zwitserland naar België terugkeerende.

ZURICH den 17 October.

De Gevolmagtigden van Oostenrijk en Frankrijk hielden gisteren eene conferentie. De teekening van het vredesverdrag ziet men deze week te gemoet.

WEENEN den 16 October.

De Keizer is gisteren in deze hoofdstad teruggekeerd.

MARSEILLE den 16 October.

De heer Ward, minister der Vereenigde Staten in China, is te Peking aangekomen; hij is op zijnen weg goed behandeld.

Graaf Muravieff. gouverneur van Siberië, is aan boord van eene Russische paketboot in de rivier Po Thang, zes mijlen ten noorden van de Peï Ho, aangekomen. Shanghai is rustig, maar de Chinezen zijn zeer aanmatigend.

De Keizer van China heeft den Mongoolschen generaal, die eene memorie heeft geschreven over de kunst om tegen de Europeanen oorlog te voeren, tot den hoogsten militairen rang verheven. De Chinezen zijn alleen dáárom te Taku niet op de vlugt geslagen, wijl de Mongoolsche generaal hun door drie breede grachten daartoe den pas had afgesneden.

De soldaten der voormalige Compagnie zijn uit Britsch Indië gedeeltelijk naar Engeland, gedeeltelijk naar China vertrokken. De Fransche troepen, die zich in Cochin China bevinden, zullen zich naar China begeven om deel uit te maken van de expeditie.

De hoofden der Indische opstandelingen houden zich steeds in Nepaul op.

GENUA den 16 October.

De Koning is gisteren binnen onze muren aangekomen. Z. M. werd ontvangen onder de toejuichingen van geheel de stad, die schitterend versierd was.

De Keizerin-Moeder van Rusland is eveneens te Genua aangekomen. Koning Victor Emmanuel heeft de Keizerlijke Weduwe aan het station ontvangen en haar naar het paleis geleid, waar zij haar verblijf zal houden.

MADRID den 16 October.

De maarschalk Serrano heeft Madrid gisteren morgen verlaten, daar het uitstel, aan Marokko toegestaan, om voldoening te verschaffen aan de eischen van Spanje, verstreken is. Onze Consul te Tanger heeft die stad gisteren avond moeten verlaten. De voldoening, die nog zou kunnen worden aangeboden na het intrekken van onze vlag, zal niet meer worden aangenomen. Wij zijn zonder nadere tijdingen van Algesiras.

Het Congres der afgevaardigden heeft gisteren het jongste tractaat met Rome onderzocht, betrekkelijk de desamortisatie der geestelijke goederen.

ANTWERPEN den 17 October.

Koffij hooger. — Suiker stil. — Granen. Witte Tarwe ƒ 11 en roode ƒ 11½. Rogge ƒ 7¼.

LONDEN den 17 October.

Koffij en Thee zonder handel. — Suiker. Havanna n.° 11 25/6 a 25/9. — Rijst vast. — Peper en Piment kalm. — Indigo. In de heden gehouden veiling passeerden 2006 k. den hamer, waarvan 577 k. werden verkocht. — Metalen. Banka Tin flaauw. IJzer 52/. — Salpeter gedrukt. — Oliën. Lijn- 28/3; Raap- 36/6; Palm- 46/6. — Granen. Tarwe en Gerst gezocht. Haver flaauw. — Ter Veemarkt waren heden 5450 Runderen, 112 Kalveren, 24,410 Schapen en 560 Varkens, prijzen als voren. — Boter. Friesche 118/. Gron. 74/, Zwolsche 108/, Kamper 110/.

LIVERPOOL den 17 October.

Katoen. Tot vorige prijzen werden heden 9000 b. afgedaan.

BERLIJN den 17 October.

Rogge. Oct. 42¾ th., per Voorjaar 42½ th.

MADRID den 15 October.

Spanje 1¾ pc. 33.60; dito 3 pc. 43.65.

PARIJS den 17 October.

Frankrijk 3 pc. 69.80, 69.90. Cred. Mob. 800. Spanje 1¾ pc. 33¾; dito binnenl. 3 pc. 43.

LONDEN den 17 October.

De 3 pc. Geconsolid. 96⅛ a 96¼. Rusland 4½ pc. 99¼. Spanje 1¾ pc. 33¾ a 34¼; dito Buitenl. 3 pc. 46 a ½. Portugal 3 pc. 46¼. Mexico 3 pc. 22½ a ⅝. Peru 4 pc., 91. Venez. 27¼ a ¾; dito Uitg. 14¼ a ¾. Illinois Bonds 7 pc. 76 a 78.

WEENEN den 17 October.

Nationale Metalliek 5 pc. 77.70. Metalliek 5 pc. 72. Wissel Londen ƒ 120.50.

FRANKFORT den 17 October.

Metalliek 5 pc. 57¼; dito Nationale 5 pc. 61⅞. Spanje binnenl. 3 pc. 42⅝; dito 1¾ pc. 33½.

ANTWERPEN den 17 October.

Spanje 1¾ pc. 33; dito Binnenl. 3 pc. 43. Metall. 5 pc. 58; dito Nation.; 5 pc. 63.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA, mede voor Passagiers, het Nederl. Brikschip Bantam, kapit. B. G. van den Bolck. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BATAVIA, het Nederl. gekoperd Campagne-Fregatschip Triton, kapit. H. G. T. Adriaans. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

BATAVIA, het Nederl. Barkschip Catharina Maria, kapit. A. van der Tak. Adres bij de Reeders van Overzee & Co. en bij de Cargadoors Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BATAVIA en SOERABAIJA, het Ned. gekoperd Barkschip Graafstroom, kapit. G. H. Ruhaak. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

BOSTON, het Ned. Brikschip Minerva, kapit. G. F. van Ommeren, om in den loop dezer maand te vertrekken. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Ph. van Ommeren.

KANAGAWA, bij JEDDO (JAPAN) via BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Barkschip Krimpen aan de Lek, kapit. W. Ouwehand, om in het begin van de maand November 1859 te vertrekken. Adres bij den Reeder Murk Lels, te Alblasserdam, en bij de Cargadoors Kuyper, van Dam & Smeer, te Rotterdam, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

MELBOURNE, het Ned. Barkschip Schoonderloo, kapit. D. Kruyt; vertrekt 25 October. Adres bij W. Ruys J. Dz. en Hudig & Pieters, te Rotterdam, en de Vries & Co., te Amsterdam, of bij de Bevrachters Dörschlag en Gerbaulet.

MELBOURNE, het Ned. Barkschip Vrede, kapit. J. L. ter Bruggen; vertrekt 15 November. Adres bij W. Ruys J. Dz. en Hudig & Pieters, te Rotterdam, en de Vries & Co., te Amsterdam, of bij de Bevrachters Dörschlag & Gerbaulet.

NAPELS, het Napolitaansch Brikschip Margherita, kapit. G. Cafiero. Adres bij van den Bey & Co. en Hudig & Pieters.

NEW-YORK, het Nederl. Schip Luconia, kapit. C. J. D. Hulshoff. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Wabamo, kapit. L. F. Doty. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Bremer Fregatschip Johannes, kapit. D. von Fritzen. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Seth Sprague, kapit. J. M. Gillespie. Adres bij Wambersie & Zoon.

ROSARIO, het gezinkt Hanoversch Brikschip Augusta, kapit. J. van Veen. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

SAMARANG (*direct*) het snelzeilend Nederl. Brikschip Stella Maris, kapit. A. Leeflang. Adres bij Hudig en Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

SOERABAIJA en MACASSAR, het Ned. Schoenerschip Adriana Jacoba, kapit. Blekkingh. Adres bij de Reeders 't Hoen, Hudig en Co. en de Cargadoors Hudig & Pieters.

SOERABAIJA, het Barkschip Kinderdijk, kapitein D. Zwanenburg. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen, en te Amsterdam bij de Coningh & Co.

TRIEST, het Ned. Schoenerschip Veendam, kapit. B. A. Hazewinkel. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

VALPARAISO, het extra snelzeilend Zweedsch gekoperd Schoener-Brikschip Christina, kapit. T. Lund, om ten spoedigste te vertrekken. Adres ten Kantore van Kuyper, van Dam & Smeer.

VALPARAISO, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd driemast Schoenerschip Julia, kapit. A. van der Kolf, om ten spoedigste te vertrekken. Adres ten Kantore van Kuyper, van Dam & Smeer.

Te Amsterdam:

KAAP DE GOEDE HOOP, het Ned. Campagne-Barkschip Dina, kapit. M. Rademakers. Adres bij de Cargadoors de Coningh & Co. en de Vries & Co., alhier, en te Rotterdam bij de Cargadoors Vlierboom & Suermondt.

SYDNEY, de Nederl. Clipper-Bark Amazone, kapit. J. Abbink; vertrekt 31 October. Adres bij W. Ruys J. Dz. en Hudig & Pieters, te Rotterdam, en de Vries & Co., te Amsterdam, of bij de Bevrachters Dörschlag & Gerbaulet.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 17 October.

Meekrap redelijk geveild en hooger gehouden; weinig kooplust. Wortels tot vorige prijzen gedaan.

Granen, Zaden enz. Tarwe: Zeeuws., Vlaams. en Overm. niet ruim aangevoerd en gemakkelijk tot vorige prijzen opgeruimd; goede en puike Jar. van ƒ 9 tot ƒ 9.40; Mindere van ƒ 8 tot ƒ 8.75; van Nieuwe dito bragten enkele zeer puike partijtjes ƒ 8.90 a ƒ 9.10 op; middelbare kwal. werd verkocht van ƒ 8.50 tot ƒ 8.75; mindere van ƒ 7 tot ƒ 8.25; Poolsche en Roode vonden tot vorige prijzen geen bijzondere kooplust; 158 ℔ Witb. Pools. ƒ 310; 160 ℔ Jar. dito ƒ 345; 160 ℔ Jar. Hoogl. Kleefs. ƒ 300, ƒ 305; 165 ℔ Jar. Kleefs. ƒ 305; 162, 163 ℔ Jar. Bovenl. Ris ƒ 290, ƒ 295. Rogge vond meer vraag tot betere prijzen, Overm., Zeeuws. en Vlaams. ƒ 6.25 a ƒ 7.25; voorts: 150, 152 ℔ jar. Belg. ƒ 210, ƒ 215; 156 ℔ Straalsund ƒ 215; 150 ℔ Pruiss. ƒ 195; 149 ℔ dito ƒ 198; 142 ℔ Petersb. ƒ 178; 145 ℔ dito ƒ 175; 145 ℔ Archangel ƒ 180. In publieke veiling 48 last meerder en minder besch. (116 a 118 ℔) Koningsberger ƒ 173, ƒ 174, ƒ 176, ƒ 186. Gerst: Zeeuws., Vl. en Overm. 10 c. hooger, Winter ƒ 4.30 a ƒ 5.90; dito Zomer ƒ 4.20 a ƒ 5.20; voorts 130 ℔ gedroogde Straalsund ƒ 173. Haver 10 c. hooger, Zeeuws. en Inl. Korte ƒ 3.10 a ƒ 4.80; dito Lange ƒ 2.25 a ƒ 3.50. Boekweit: op 140 ℔ N. Noordbrab. ƒ 175, ƒ 178, ƒ 180, ƒ 181, ƒ 182; Helmond ƒ 160; Rijn ƒ 175, ƒ 185; Belg. ƒ 185; jar. Holst. ƒ 160, ƒ 165. Erwten. Zeeuws. Groene ƒ 8.50, ƒ 9.75; groote dito ƒ 9.50, ƒ 12.50; Gelders. Graauwe en Capucijner ƒ 10.50, ƒ 16. Boonen. Zeeuws. en Walchersche Witte ƒ 8.50, ƒ 10.50; dito Bruine 50 c. lager, ƒ 8, ƒ 10.50; dito Paardenboonen ƒ 6, ƒ 6.80. Koolzaad: Zeeuws. gestort £ 56; dito in zakken £ 54, £ 54½, £ 55; Overm. in zakken £ 53, £ 54. Kanariezaad 25 c. hooger ƒ 11, ƒ 12.

Vlas. De aanvoer van Nieuw welke ter markt komt vindt gereede vraag van 32 a 56 st. De kwaliteit is over het algemeen voldoende.

SCHIEDAM den 17 October.

Granen. Verkocht: Rogge, 143 ℔ Libau ƒ 179 6/w.; 143 ℔ Petersb. ƒ 174 6/w.; 143 ℔ J. Archangel ƒ 176 6/w.; 147 ℔ Libau ƒ 185 cont., ƒ 188 3/m. Gerst, 129 ℔ Libau ƒ 173 6/w.

Moutwijn per Ned. Vat zonder fust		ƒ 13.75.
Jenever, „ „ „ „		- 19.25.
Amst. proef, „ „ „ „		- 20.50.
alles zonder de belasting.		
Spoeling, per Ketel		- 0.40.

AMSTERDAM den 17 October.

Tabak. De 755 p. Java G V D, per O. I. Paket, Zaturdag bij Inschrijving niet gegund, zijn dien dag na beurs uit de hand afgedaan.

Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland per Johannes.

Huiden. Uit de eerste hand zijn heden verkocht 791 st. Runder- en 442 st. Buffel-, aangevoerd per Amerika.

Arak. Heden zijn bij inschrijving afgedaan 108 2legg. en 11/2 legg. Brandy per Eersteling, van Soerabaija.

Granen enz. Tarwe in een doen: 129 ℔ Nieuwe Rijn ƒ 273; 133, 134 ℔ bonte Poolsche ƒ 316, ƒ 320. Rogge prijshoudend: 118 ℔ Petersb. ƒ 179; 125 ℔ Pruiss. ƒ 200; 126 ℔ dito ƒ 205; 118 ℔ verb. Odessa ƒ 160; 124 ℔ Pruiss. ƒ 199; 123 ℔ dito ƒ 192 a./d. Zaan; 120 ℔ Odessa ƒ 180. Boekweit ƒ 6 lager: 118, 119, 120 ℔ Amersf. ƒ 190, ƒ 192, ƒ 194; 118 ℔ Mechelsche ƒ 192; 117 ℔ Gordijk ƒ 186.

Zaden enz. Koolzaad traag: Anclammer Rubs £ 52; Rubs £ 55. Op 9 vat Olie te leveren: dadelijk £ 56. Raapolie traag: op 6/w. ƒ 34¾; Vlieg. ƒ 33½; 1 Nov. ƒ 33½; 1 Dec. ƒ 33¾ a ƒ 33⅞, ƒ 34; 1 Mei ƒ 35¾. Lijnolie in een doen: op 6/w. ƒ 32¼; Vlieg. ƒ 31; 1 Nov. ƒ 30⅜ a ƒ 30¾; 1 Dec. ƒ 30½; 1 Maart, April en Mei ƒ 30¾. Hennepolie: op 6/w. ƒ 37½. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 60 a ƒ 64. Lijnkoeken per 104 stuks ƒ 9 a ƒ 11.

Vee. Runderen 1ste kwal. ƒ 170 a ƒ 210, 2de kwal. ƒ 160 a ƒ 190, 3de kwal. ƒ 140 a ƒ 170; Melk- en Kalf-Koeijen ƒ 100 a ƒ 150; Gras-Kalveren ƒ 20 a ƒ 25; Schapen ƒ 20 a ƒ 26; Varkens 40 a 44 c. per Ned. ℔.

LONDEN den 15 October.

Talk. De markt blijft vast. De prijzen van Stadsbleven onveranderd, die van Petersb. zijn echter belangrijk gezeren, zoodat men noteert: PYC disp. 60/6; Oct./Dec. 60/3; Dec. 60/6; Jan./Maart 60/9; Stads- 60/.

LIVERPOOL den 15 October.

Katoen. De stemming was gedurende deze week vaster, en tot ferme prijzen was redelijk veel vraag, vooral voor goede Amerik. soorten. Ook in Surat ging veel om tot vaste prijzen. Voor uitvoer zijn afged. 11,400 balen; op speculatie ca. 3100 b., en voor consumtie 45/m. b. Voorraad 535,920 b. tegen 489,110 b. in 1858. — Suiker onveranderd. Omzet 140 v. Antigua tot 37/, en 400 b. Cassipore tot 47/. — Rijst gevraagd. 2000 b. Bengaal tot 11/ a 12/6. — Jute. 800 b. tot £ 12 a 20. — Asschen. 300 v. tot 27/3 a 27/6 voor Potasch, en 27/6 a 27/9 voor Paarlasch. — Zwavel. Omzet dezer week 100 t. tot £ 8.10 a £ 9. — Van Sumac 1200 b. Palermo tot 11/6 a 13/6. — Oliën. Van Palm- 280 t. tot £ 44.10 a £ 45.10, en 100 dito op levering tot £ 45. Van Lijn- 120 t. tot £ 28 a £ 28.5. Terpentijn- stil 35/3 a 36/. — Harst onveranderd. Omzet 3000 vtjs. disp. en 1500 v. op levering.

Kolenvrachten.

naar de Kaap de			van Wales naar		
Goede Hoop	35/	a 36/	Sydney	40/	a 42/6
„ Panama	45/	- —	naar Shanghai	62/6	- 65/
„ Ceylon	37/	- —	„ Melbourne	40/	- 43/
„ Bombay	38/	- —	„ SanFrancisco	45/	- —
„ Calcutta	37/	- 38/	„ Hong-Kong	55/	- 57/6
„ Aden	44/	- 45/	„ Madras	45/	- —
„ Singapore	38/	- 40/	van Cardiff naar		
„ Suez	60/	- 62/6	Calcutta	40/	- —
„ Hongkong	52/	- 55/			

ANTWERPEN den 15 October.

KOFFIJ. De markt is vast en heden zijn 700 b. Santos verkocht. — SUIKER. Men meldt ons den verkoop van 131 k. Havanna n.° 16 tot *f* 18⅞ en 51 k. tot geh. prijs, alsmede eene zeilende lading van 1651 k. Havanna n.° 11½ tot 25/7½ en van 50/m. kil. Crushed per Dec. tot *f* 17⅜. — TERPENTIJN. Amerik. is weinig gevraagd, 50 vtjes bedongen *f* 21¼ en men houdt nu *f* 21½. — GRANEN onveranderd. Odessa Rogge zeilende *f* 6¾. Oliezaden met meer handel. — Van Havana HONIG hebben 50 fusten nemers gevonden.

HAVRE den 13 October.

KATOEN. De vraag blijft vrij geregeld en er werden heden 1300 b. afged. tot vaste prijzen. — In SUIKER en KOFFIJ ging niets om. — Van INDIGO zijn 30 k. Bengaal maar tot geh. prijs verk. — WALVISCHTRAAN. 20/m. kil. vonden nemers tot fr. 55 en 2000 kil. tot fr. 56½. — PALMOLIE. Eene zeilende lading van 164/m. kil. is afged. tot fr. 55. — CAMPECHEHOUT. 40 t. bed. fr. 9, en ca. 5 t. fr. 9¼.

Den 14 October.

KATOEN blijft gevraagd en men noteert heden 1750 b. disp. — In KOFFIJ ging niets om. — Van SUIKER zijn verk. 110 v. Antilles tot fr. 58½ en 180 k. Havana n.° 12 tot fr. 36¼. — INDIGO. Omzet 8 k. Bengaal. — RIJST. 78 tiersj. Carolina vonden nemers waarschijnlijk tot fr. 33.— Van CACAO zijn 100 b. Para tot fr. 72 verk., en van QUERCITRON 425 b. Baltimore tot fr. 12.

HAMBURG den 15 October.

KOFFIJ onveranderd. — GRANEN. Tarwe stil. Rogge iets vaster. — RAAPOLIE per Oct. 23.6, per Mei 24.2. — ZINK. 500 ctr. loco met termijn zijn verkocht tot 13.8.

(Per Overlandpost.)

BATAVIA den 22 Augustus.

INVOER. MANUFACTUREN. Madapollams. Hollandsche gebleekte en ruwe. Uithoofde van groote aanvoeren, de vraag verflaauwd. Van Engelsch witte en ruwe goederen is de markt ruim voorzien, en de geringe verkoopen die onlangs hebben plaats gehad waren tegen verminderde prijzen. Shirtings. Hollandsch gebleekte, alleen 6/4 verkoopbaar, doch prijzen dalende. Ongebleekte minder gewild. Gedrukte Katoenen blijven verkoopbaar, maar de vraag is niet zeer levendig. Cambrics op het oogenblik onverkoopbaar en de markt overvoerd. Drills. Holl. gevraagd, doch tegen lage prijzen. Engelsch eenigzins beterende. Amerikaansch. Eene partij van 600 b. is onlangs tegen *f* 8 per stuk verkocht. Twist. Witte verkoopbaar. Adr. Rood verkoopbaar, maar tegen lage prijzen, uithoofde van aanwezigen voorraad. Wollen Goederen weinig gezocht. — METALEN. IJzer. Zweedsch eenigzins fermer. Engelsch, Markt nog ruim voorzien. Staal verkoopbaar. Bladkoper en Spijkers voorraad en flaauw.

UITVOER. ARAK tot *f* 45 per legger afgedaan. — KOFFIJ. Java, geringe voorraad, 500 pic. voor Australië bestemd vonden koopers a *f* 35 per pic. Op de kust *f* 32 geboden. Padang niets ter markt. — SUIKER. N.° 16 van *f* 16.50 a *f* 17 per pic. verkocht. — RIJST. Indramayo. De laatste afdoeningen waren a *f* 210 per koyang met zakken. Eerste kwaliteit Batavia *f* 145 a *f* 150; geringe afdoeningen. Tweede soort *f* 130 a *f* 140 stil; Witte Carga *f* 110 a *f* 115; de vraag flaauw en ordinaire *f* 100 veronachtzaamd. — INDIGO. Te Samarang a *f* 3.50 per ℔ verkocht; thans *f* 3.65 geboden. — GOM ELASTIEK *f* 62 per pic. betaald; gretig gezocht, maar slechts weinig verkrijgbaar. — GUTTA PERCHA moeijelijk te bekomen. — GOM DAMAR verkrijgbaar a *f* 20 per pic., met ruimen voorraad. — HUIDEN. Koe- *f* 3.50 a *f* 4.25 per stuk, weinig vraag. Buffel- *f* 3.50 a *f* 4.75 gewild. — NOTENMUSCAAT *f* 95 per pic.; flaauwe stemming. — FOELIE *f* 55 per pic.; zonder vraag. — PEPER. Zwarte Lampongs *f* 18 a *f* 19 per pic.; weinig in vraag. Benkoelen *f* 19 a a *f* 20; verkoop langzaam. Witte *f* 32 afgedaan voor eene geringe hoeveelheid. — ROTTING. Banjer *f* 9 per pic.; voorraad. Padang *f* 6 verkocht. — SAPANHOUT. Manilla niet voorhanden. Java *f* 4 per pic. flaauw.

WISSELKOERS. Op Holland 6m/dato *f* 103 pct., Engeland 6m/zigt *f* 11.25 per £, Singapore *f* 2.70 a *f* 2.75 per $, China *f* 2.85 per $, Calcutta *f* 120 a *f* 121, *f* 100 Cs. Rs., Gouvt. trekt a *f* 102.50 pCt. 6m/dato. Spetie. Mex. Matten *f* 2.70 schaars, Sovereigns *f* 12.60, Doubloenen *f* 38 a *f* 44, Willempjes *f* 9.90 a *f* 10, Oude Ducaten *f* 6.90, Nieuwe *f* 6, Austr. Sovereigns *f* 12, Goud in staven *f* 44 per reaal.

VRACHTEN. Er is nog geene bijzondere verbetering in de vrachtprijzen te noteren, en slechts geringe transactiën hebben zich voorgedaan sedert de laatste Mail.

Charlotte Ann (Eng.) werd bevracht a £ 1.12.6 per t.; te Padang te laden naar Londen of Liverpool. O'Thyen (Oldenb.) 732 t., bedong *f* 16/m. in eens naar Perzië en terug; hier en te Cheribon te laden. Johannes (Hamb.) 547 t., opgenomen a £ 1 per ton naar Sydney. Der Sud (Pruiss.) verkreeg *f* 1800 's maands, naar Siam. La Rose (Fr.) in lading naar Frankrijk. Minnehaha en William Simpson (Eng.) naar Londen. Phœbus en Maria Anna (Ned.) naar Nederland. Dolfijn, 300 t., werd te Soerabaija opgenomen voor *f* 17.50 de koyang Zout, van Sumanap naar Wijnkoopsbaai. Versailles (Amerik.) en Pallas (Fr.) zijn naar Singapore bestemd en A. R. Falk naar Japan. De 5 Gebroeders, 887 t., werd in veiling verkocht voor *f* 16/m. met inventaris, en de Entreprize (Eng.) 228 t., voor *f* 4010 en de inventaris *f* 3000. De Burra Burra (Eng. st.) is te koop. De volgende schepen zijn nog disponibel: Nederl., Aegidia & Pauline, Philips van Marnix, Julie Claire, Dorothea Henriette, Willem de Eerste, Helmers, St. Jan, Ida Wilhelmine, Comm. des Konings v. d. Heim, Louis Meijer, Noord Brabant, St. Michael, Zaanstroom, Cornelia & Geertruida, Biesbosch, Jacoba Helena, Vriendentrouw, Pieter, Agatha & Maria, Edouard Marie, Maria Catharina, Arlequin, Stad Dockum, Henr. Elis. Susanne, Ouderkerk a./d. Amstel, Pauline. Amer., Ocean Steed, Spitfire, Philomela. Fr., Jessore. Bremen, Asia, Fides. Hamb., Herschel, Elise Rubcke. Pruiss., Johann Martin, Energie. Hanover, Esperance. Zweed. Marie Auguste. De Welvaart, Johanna & Louisa, Derkina Titia, Canton, Zeeploeg, Bulgersteyn, Drie Gebroeders, Louise Roeloffine, Christina Helena, Jan van Brakel en Johanna doen kustreizen.

Den 23 Augustus.

Wij vernemen nog de afdoening van den oogst eener fabriek, geschat op 12/m. pic. Suiker tot *f* 17 voor n.° 16.

Het Eng. clipperschip „Spirit of the Age" bestemd met eene kostbare lading Manufacturen £ 70/m. is met zware averij binnengekomen, na een gedeelte te hebben geworpen; het restant zal even als het schip waarschijnlijk hier in veiling moeten verkocht worden.

Er bestaat eenige vraag voor scheepsruimte naar Engeland, zoo men zegt £ 2 per ton.

Wissels zeer aangeboden, met weinig aftrek. — Koers 103

SAMARANG den 16 Augustus.

LIJNWADEN. In dezen handel is weinig verandering gekomen en bleven de prijzen voor de meeste soorten goed gesoutineerd. Van Holl. Calicots vonden verscheiden afdoeningen plaats tot de volgende noteringen: Madapollams 5/4 *f* 6 a *f* 6.10, 6/4 *f* 7.65, 7/4 *f* 8; Ruwe 5/4 *f* 5.85, 6/4 *f* 6.55, 7/4 *f* 7.75 contant of ééne maand, waartoe nog goede vraag blijft bestaan. Holl. Drills blijven vrij goed afgaan tot *f* 7.25 a *f* 7.50 naar kwal., 6/4 blaauwe Salempores afgedaan a *f* 9.25 op tijd voor goede soort. Eng. Madapollams en Shirtings te plaatsen tot de vorige prijzen. Cambrics werden meer aangevoerd en zijn iets in prijs teruggegaan. Holl. Turksch rood Katoen met minder vraag; Chitzen steeds gevraagd tot stijgende prijzen. Batick en geweven Goederen lusteloos. Laken te plaatsen a *f* 3 per el voor de ordin. soorten. Molton Dekens lusteloos. — METALEN zonder verandering. — DRANKEN steeds gevraagd; Holl. Bier met weinig voorraad te plaatsen a *f* 7.50 voor Haantjes en *f* 6 voor Valk in Holland afgetapt. Roode Wijn verkoopbaar van *f* 38 tot *f* 42. Vatwijn *f* 120 a *f* 160 naar kwaliteit. Jenever tot lage prijzen te plaatsen. — BOTER schaarsch en zeer gewild van *f* 18 tot *f* 19 naar kwaliteit. — HAMMEN te plaatsen van *f* 8 tot *f* 9. — KAAS, Zoetemelksche en Leidsche, schaarsch en gezocht. — Gesorteerde PROVISIEN afgedaan a 40 pct. boven factuurs-prijs. — Holl. PAPIER te plaatsen van *f* 4 tot *f* 7 naar kwal. — LOODWIT *f* 17 a *f* 18. — Holl. JUTE ZAKKEN afgedaan a 55 c. De stemming onzer Productenmarkt blijft zeer willig. — Voor KOFFIJ biedt men *f* 32 per pic. voor gewone en *f* 34 voor West-Indische bereiding. — SUIKER met koopers a *f* 16.50 n.° 16, doch bij gebrek van disponibelen voorraad vonden geene afdoeningen plaats. — INDIGO met goeden kooplust a *f* 3.50 per ℔; aanvoeren zijn in de laatste veertien dagen gering geweest. — RIJST prijshoudend. — HUIDEN met koopers, Koe- a *f* 60 en Buffel- *f* 50 per corge op levering in eenige maanden. — CUBEBEN *f* 66 waard. — ROTTING *f* 8 a *f* 9. — VRACHTEN naar Holland zijn vaster en *f* 35 a *f* 40 per last zwaar goed aan te nemen. — WISSELKOERS 101 pct.

MAC..SSAR den 5 Augustus.

INVOEREN. De handel was vrij levendig in Eng. Manufacturen tot ferme prijzen. Van Hollandsche werd bijna niets aangevoerd.

UITVOEREN. KOFFIJ bedong *f* 28 a *f* 29 voor goede kwaliteit. — PAARLEMOERSCHELPEN. Voor een partijtje van 500 pic. betaalde men *f* 72 en voor kleinigheden zelfs *f* 75. — SCHILDPAD. Eene kleine partij is verkocht tot 20 pc. lager dan in het vorige jaar betaald werd en er is zeer weinig vraag. — SANDELHOUT. 500 pic. zijn afgedaan tot *f* 18 a *f* 20¼; 1000 pic. zijn onverkocht en werden tot *f* 18 aangeboden.

AKYAB den 12 September.

RIJST. De handel staat, zooals gewoonlijk in dit saizoen, bijna geheel en al stil daar de regen de aanvoeren van het binnenland geheel belet, die echter niet groot zouden zijn; volgens ingewonnen berigten zijn nog slechts kleine partijtjes van den oogst in handen der planters overgebleven, maar het is onmogelijk om de juiste hoeveelheid daarvan op te geven. Wat de landen betreft is het weder zeer gunstig voor derzelver bearbeiding en zijn de planters door de laatst betaalde hooge prijzen zeer aangemoedigd. Slechts een schip, waarvoor de lading reeds gereed lag, is nog bezig dezelve in te nemen.

RANGOON den 2 September.

RIJST. Sedert ons laatste berigt zijn de prijzen gedaald, daar de vraag zich bij de cons. bepaalde en men noteert nu nominaal rs. 210 a 215. Het weder blijft gunstig en belooft veel goeds voor den oogst. In Moulmain noteert men rs. 130 en waren aldaar 17,786 t. uitgevoerd.

Scheepstijdingen.

Brouw. (Z. W.) *Aang.*
17 oct. *Alblasserwaard,* v. Lindern, Batavia
Stad Middelburg, Ouwehand, Padang
Hedley Vicars, Parrott, Liverpool (vertr. n. Dordt)

Hellevoet. *Aangek.*
16 oct. *Albion,* Norman, Rangoon
Rose, Stephen, Algoab.
Sirene, Louet, Vannes
Marie Charlotte, Allain, Roquejada
Siewerdina, de Haan, Londen
Julia, Wood, Poole
Margar. & Eliza, Sanson, Leith
Hebe, Prince, Newcastle
Ann Stainton, Crowell, d.°
Fortitude, Richardson, Middlesbro'
Speculationen, Nielsen, Frederikstad
Argo, Larsen, dito
Dorothea Schmahl, Casse, Libau
Tecla, Rasmussen, dito
Alexander, Buchhoff, dito
Gesina Hillegonda, Jansen, Archangel
Koophandel, Visser, dito
Renske, Mooi, St. Petersb.
Irene, de Vrede, dito
17 *Osprey* (st.), Liverpool (ligt op de reede ten anker.)
Orion Packet, Daws, Londen
Irene, Alsop, dito
Amor, Möller, dito
Zwaantina Hendrika, de Boer Sap, dito
Wilhelmina, Koster, Malaga
Amstel, van Duin, Liverp.
Ann Griffith, Griffith, Port Madoc
Ocean Queen (st.), Hull (is na op de reede gekomen te zijn weder n. zee gestoomd zonder ingeklaard te zijn.)
De *Albion* heeft den mond van de Kanaalhaven versperd, waardoor de *Patras* (st.), v. Grangemouth, niet kan opstoomen.

Vertrokken.
16 *Fijenoord* (st.), Londen
(16 Z W.—Z.t.W.; 17 Z W)

Brielle *Aangek.*
16 oct. *Prins v. Oranje* (st), Duinkerken
Schiedam (st.), Londen
Leo (st.), dito
Seahorse (st.), Hull
Fox, King, Yarmouth
Hermanus, Hesse, Bergen
17 *Batavier* (st.), Londen
Earl of Auckl. (st.), dito
Norfolk (st.), Goole
Ocean Queen (st.), Hull l. v. Hellevoet

Vertrokken.
16 *Eider* (st.), Hartlepool
17 *Johanna Maria,* Dunker, Papenburgersiel
(16 Z. Z. W. – Z. W.)
(17 Z. W. —Z. Z. W.)

Maassluis (Z. W.)
16—17 oct. Niets gepass.

Texel *Aang.*
14 oct. *Christina,* Staal, Riga
Adeline. Pelsneck, dito
Jurgen Rahlff, Koch, Trelleborg
Gudenaae, Holm, Koningsbergen
Alida. Basberg, Drammen
2 *Brödre,* Mörck; dito
15 *Zee-Ster,* Zoetelief, Curaçao
Duna, Hatlich, Riga
Vertrouwen, Dekker, Dantzig
Malvine, Gottlob, dito
Hendrika, Drewes, Rostock
Christian August, Apeness, Christiania
Iduna, Madsen, Bergen
Stad en Lande, Wijma, Frederikstad
Johannes, de Boer, dito
Salvator, Lijngaas, Drammen
Sylvia, Jansen, dito
Johanna Wilhelmina. Lange, dito
Catharina, Nieting, Oudsoen
Ora & Labora, Möller, Arendahl
Ettina, Oldenburger, Nerva
Lars Möller, Fischer, Svendborg
Nidelven, Holst, Frederikstad
Eyr, Holst, dito
Catharina Johanna, Geelmuiden, dito
Eneste Söstre, Gjersoe, d.°
16 *Mary Young,* Pearce, Taganrog
Perseverance, Cummings, Londen
Valerius Lodewijk, de Jong, Newcastle
Catharina Luitgarda, Stuitje, dito
William, Scott, Sunderl.
Zenobia, Carter, Yarm.
Egberdina Anna, Schuring. Archangel
Havana Packet, de Boer, St. Petersburg
Margaretha, Panman, d.°
Orion, Roelfsema, dito
Alpha, Zijl, dito
Jeanne Marie, Kolle, dito
Zwerver, Höster, dito
Anna Conda, Christensen, Riga
Antje Brons, Woortman, dito
Eleonora, Jongebloed, d.°
Allegonda Rensina, Smit, Pitea
Antje, Mulder, Nerva
Anna Catharina, Clausen, Koningsbergen
Johanna Elisabeth, Bakker, dito
Catharina, de Groot Bakker, Dantzig
Johanna, Pertiet, dito
Johannes Hermanus, Visker, dito
Hertina, Pettersson, Landscrona
Louise, Clausen, Randers
Beurs van Amsterdam, Basberg, Christiania
Vesta, Pettersen, dito
Vrouw Martha, Ebes, dito
Fraternité, Haraldsen, Frederikstad
Fortuna, Thorsen, dito
Sophie Marie, Berg, dito
Industrie, Andersen, dito
Josephine, Them, dito
Caroline, Gundersen, dito
Helena. v. d. Wall, dito
Goede Hoop, Haijer, dito
Albion, Engel, dito
Fortuna, Friedrichsen, Drammen
City of Sydney, Christensen, dito
Resolution, Gundersen, d.°
Catharina Visser, Duif, Christiansand
Resolutionen, Salvesen, Osterrisoer
Christian August, Evensen, Tonsberg

Vertrokken.
14 *Diana* (st.), Londen
15 Z. M. kotter *Vlinder,* stuurman Noordzij, Vlissingen
Bouchina, Koster, Livorno
Lion (st.), Londen
Smirna (st.), dito
Defender, Oliver, Sunderland
Alma, Moore, dito
Partisan, Holland, Newc.
Cygnet, Boyce, dito
Jolund, Knudsen, Drammen
Balder, Haagens, dito
Esaias Tegner, Jensen, Stockholm
Sophie, Horn, avontuur
Gesina, Diercks, dito
16 *Gesina,* Bartels, Newc.
Graaf v. Rechteren (st.), Hull
Volontair (s), Stockholm
(Z. O. — Z. W.)

Vlie *Aangek.*
13 oct. *Vr. Dieuwke,* Feenstra, Londen
Roelfina Kuiper, Hazewinkel, St. Pet.
Joh. Sophie, Niemann, Koningsbergen
Hendrika, Zoutman, Dantzig
Juno, Asmussen, Sudwesthorn
Geertruida, Visser, Frederikstad
Presto, Mörck, dito
Eensgezindheid, Holstein, dito
Arentina Jacoba, Menses, dito
3 *Gebroeders,* de Jong, d.°
Catharina Elisabeth, Pot, dito
Elisabeth Maria, Oldenburger, dito
14 *Gezina,* Schortinghuis, St. Petersburg
Broederliefde, Sap, dito
Gezusters Boll, Engelsman, dito
Stadt Leer, Cramer, Riga
Karen Marie, Jörgensen, Koningsbergen
Jacoba, Teensma, Svendborg
Ornen, Fex, Gothenburg
Maria, Gronaw, Frederikstad
Concordia, Hendriksen, dito

Vertrokken.
14 *Grietje Bos,* Hoff, Riga

Zoltkamp *Aang.*
15 oct. *Gesina,* Koning, Koningsbergen

Vertrokken.
15 *Henriette & Alida,* de Vries, Glasgow
St. Catharina, Valom, avontuur

—o—

Overland-Mail.

Batavia *Aangek.*
7 aug. *Java,* Stikkel van Dam, Macao
8 *Maria Anna,* Overgaauw, Rotterdam
9 *Twee Cornelissen,* Kreije, Amoy (vertr. 16 n. Kust)
Jessore, Gachet, Bord.
10 *Louis,* Hessels, Amst. (vertr. 18 n. Makasser)
A. R. Falck, v. Duyvenbooden, dito
Java Koerier, Diepering, dito
Eersteling, Armstrong, Tjilatjap (vertr. 21 n. Kust)
Zeeland, Hazew., Rott. (vertr. 23 n. Soerab.)
12 *Mary Goddard,* Haring, Schiedam (vertr. 17 n. Onrust)
Z. M. stoomsch. *Bali,* luit. 1ste kl. jhr. van Capellen. Nagasaki
Constance, Kimmerer, Samarang (vertr. 19 n. Padang)
14 *Johannes Christiaan,* v. H. Obelt, Amst.
Pieter, Lammerts, King George's Sound
15 *Agatha Maria,* v. Zijp, Liverpool
Clio, Wijnmalen, Amst.
Herm. Marie Elizabeth, Bonjer, dito
Maleijer, Bok, ...
16 *Samarang,* Swarts, Portsmouth
Jacoba Helena, Swart, Sydney
Ferdinandina Emma, Tange, Panaroekan (vertr. 21 n. Nederl.)
18 *William Simpson,* Lond.
20 *Ternate,* Cars, Probolingo
Stad Dockum, v. d. Werff. Amst.
L. A. Tjerk Hiddes, Parma, Nieuwe Diep
Corn. Wernard Eduard, Bakker, Rott.
Henr. Elizab. Susanna, Meyboom, dito
Maria Magdalena, Willenbrink, Rott.
H. Willebrordus, de Boer, dito
Vesta, Gerrebrands, dito
P. C. Hooft, Koens, dito
21 *Ouderkerk a/d. Amstel,* Kramer, Samarang
22 *Pauline,* Post, Newcastle

Vertrokken.
6 *Henriette Wilhelmina,* Bok, Australië
7 *Maria Adriana,* v. d. Held, Soerab.
9 *Borneo,* de Best, dito
10 *Macao,* Kroll, dito
11 *Waterloo,* Duinker, Makasser
Wilhelmina Lucia, Poolman. Kust
13 *Goede Verwachting,* v. Lindonck, Soerab.
Bulgersteyn, Verhagen, d.°
14 *Amalia Augusta,* v. Marle, Kust
Generaal Michiels, Visser, dito
Vereeniging, de Jongh, Soerabaija
15 *Regina Maris,* Ouwehand, dito
16 *v. Galen,* Smit, Kust
Ida Willemina, v. Weyland, Soerab.
Willemina, v. Dale, Kust
18 *Jannetje,* Lupcke. Nederland
20 *Charlotte Ann,* Young, Padang
21 *Alida Maria,* de Vries, Amsterdam
23 *Minnehaha,* Brown, Londen

Anjer *Gepasseerd*
8 aug. *Meteor,* Adam, Bat. n. Hamburg
9 *Metalen Kruis,* Zuurdeeg, Soerab. n. Australië
Eliza Thornton, Maxwell, Bat. n. Londen
10 *Vallée de Luz.* Lafitte, Bat. n. Bordeaux
11 *A. N. Cézard,* Lebozec, dito n. Havre
13 *Nieuw-Lekkerland,* Hoffman, Rotterd. n. Soerabaija
Elise, Schipper, Batavia n. Tjeringien
14 *Admiraal Tromp,* v. Tubergen, Bat. n. Amst.
17 *Ceres,* Mammes, Cardiff n. Hong Kong

Samarang *Aang.*
6 aug. *Edouard Marie,* Remmers, Amoy
9 *Joan,* Laseur, Batavia
Bellatrix, Sandberg, dito
Landbouw, Kleynenberg, Soerabaija (vertr. 13 n. Soerab.)
11 *Antonia Petronella,* Voorendijk, Batavia
12 *Eugenie,* Bargman, Soer.
15 *Jacqueline Elise,* Sikkens, dito

Vertrokken.
7 *Adm. v. Heemskerk,* Koning, Soerab.

Soerabaija *Aang.*
5 aug. *Brouwershaven,* Jansen, Batavia
Reinhard, Berkelbach v. d. Sprenkel, Savoe
9 *Factorij,* Jansen, Bat.
11 *Willem Kr. der Ned.,* Zetteler, dito
13 *Staatsraad Baud,* de Jong, dito
14 *Joan M. Kemper,* Salm, dito

Vertrokken.
3 *Gotheborg,* Björck, Ned,
7 *Gelderland,* Hellingman. Bat. en Nederl.
9 *Elisabeth Antoinette,* Besier, Pasoeroewan
Eugenie, Bargman, Samarang en Ned.
15 *Neptunus,* Schuurman, dito en dito

Pasoeroewan *Aang.*
4 aug. *Amsterdam,* Herderschee, Soerab.

Pekalongan *Aangek.*
7 aug. *Johanna,* Piccardt, Batavia

Tjilatjap *Vertr.*
8 aug. *Regina,* Lelyveld, Amsterdam

Singapore *Aangek.*
19 aug. *Sophia Amalia,* v. Veen, Rotterdam
Mentor, Duinker, Amst.
Padang, Swart, Cardiff
Sophia Kon. der Nederl., Klein, Sunderland

Vertrokken.
22 *Scheveningen,* Annokkee, Batavia
26 *Ottolina,* Prange, dito

—o—

Palermo *Vertr.*
3 oct. *Cornelia* (st), Malaga

Marseille *Aangek.*
14 oct. *Nina,* Huisman, Rio-Janeiro

Algesiras *Aangek.*
3 oct *Angelita.* Galassa, Alicante n. Amst.

Gibraltar *Aangek.*
3 oct. *Pomona,* v. d. Sloot, Vlaardingen
5 *Cornelia,* Albers, Ibraïla n. Queenstown
7 *Tjetska,* Douwes. Galatz n. Falmouth
Willem III (st.), Marseille n. Amst.

Uitgeklaard.
3 *Giovanni Battista,* (v. Konst.) Amst.
8 *Marie Jeannette,* Fekkes, Gent

Port Navalo *Vertr.*
5 oct. *Deux Frères,* Leveux, Schiedam

Dublin *Aangek.*
13 oct. *Marianne,* Vlas, Amsterdam

Belfast *Aang.*
15 oct. *Anna,* Venema, Ibraïla

Liverpool *In lad.*
14 oct. *Jacobina,* Legger, Curaçao en Maracaïbo

Jersey *Aangek.*
11 oct. *Margina,* Smit, St. Petersburg

Falmouth *Binneng.*
14 oct. *Jedo,* v. d. Hoeven. Batavia n. Rotterd.

Exmouth *Vertr.*
13 oct. *Alida Folkerts,* Mooi, Londen

Broadstairs *Gepass.*
13 oct. *Professor Kaiser.* Lever, Hamburg naar Buenos-Ayres

Folkestone *Gepass.*
14 oct. *Willem,* Molenaar. Amst. n. Napels

Londen *Aang.*
14 oct. *Amica Manu,* Peper, Kroonstad
15 *Juffer Garrelts,* Redeker, St Petersburg
Hillechina, Gruppelaar, dito

In lading.
Ann Turgoose, Greaves, Rotterdam
Froukina Hillechina, Forma, Amsterdam

Uitgeklaard.
14 *Sarah,* Thompson, Rott.

Gravesend *Aangek.*
15 oct. *Jantina Alida.* Pijhes, St. Petersb.
Lamchina, Koops, dito
Heiko Prins, Prins, Malmoe

Sunderland *Aang.*
13 oct. *Swan,* Thompson, Rotterdam

Seaham *Vertr.*
13 oct. *Matchless,* Tinkler, Schiedam

Shields *Aangek.*
14 oct. *Clemens,* Persoon, Zierikzee
Adriana Francisca, v. Eyk, Vlissingen

Clyde *Vertr.*
.. oct. *Sagitta,* Bakker, Bat.

Aangekomen
13 oct. *Zephir,* Pekelder, St. Petersburg

Kirkaldy *Vertr.*
13 oct. *Godelevus.* Homveld, Koningsbergen

Dundee *Vertr.*
12 oct. *Klasina Arendina,* Brongers, Oostzee

Harburg *Vertr.*
10 — 13 oct. *Maria,* Sassen, Amsterdam
Tietje, Visser, dito

Bremerhaven *Vertr.*
13 oct. *Vrouw Janna,* Oosterhuis, Rott.
Anna, Luken, Amst.

Dantzig *Vertr.*
13 oct. *Gebr. Fokkes,* Fokkes, Amst.
Vriendschap, Boer, dito

Pillau *Vertr.*
12 oct. *Hans,* Mackeprang. Rotterdam

—o—

Hellevoetsluis 16 oct. Door kapit. Casse, voerende het schip *Dorothea Schmahl,* is gered en alhier aangebragt de equipage van de Deensche kof *Anna Johanna,* kapit. Rix, van Kiel naar Antwerpen, welk vaartuig op de hoogte van Egmond is gezonken.

Nieuwe Diep 15 oct. Heden morgen is het van Amsterdam komende schip *Willemina & Clara,* in het Noord-Hollandsch Kanaal aangeloopen met het Noordsche barkschip *Fem Söstre,* waardoor de laatste eene belangrijke schade aan het tuig heeft beloopen, die voorshands op *f* 4000 is geschat.

Texel 14 october. De Deensche schooner *Danmark,* kapitein Pii, van Dantzig met tarwe naar Amsterdam, is gisteren nacht in de buitengronden van het Vlie gestrand en heeft 4 voeten water in het ruim.

— 16 oct. Bovengenoemd schip is, na de helft der lading in schuiten gelost te hebben, weder af en in Terschell. binnengebragt.

Harlingen 15 october. Het schip *Johanna Sophia,* kapt. Niemann. v. Koningsbergen naar Zwolle, is gisteren alhier lek en met verstopte pompen binnengeloopen; moet lossen om te repareren.

Plymouth 14 october. Het Ned. schip *Zwaantje Elisabeth,* kapit. Jager, van Porthcawl n. Rotterd., is alhier lek binnengel.

Blakeney 12 oct. De Ned. visschersboot *Baron van Pallandt* is lek alhier binnengeloopen.

Nakskov 12 october. Het te Groningen te huis behoorende schip *Geertina,* kapit. Meijer, van Stege met erwten naar Rotterd. bestemd, is gisteren op onze kust verongelukt. Het volk is gered, doch schip en lading zullen totaal weg zijn.

—o—

Gepraaid:

3 sept., op 16° 20′ NB. en 25° 47′ WL., *Johannes Lodewijk,* A. H. v. d. Waal, v. Rotterdam n. Batavia.

Door kapitein D. D. Ouwehand, van Padang te Brouwershaven binnen:

26 sept., op 29° 16′ NB. en 39° 3′ WL., Ned. schip *Carolina,* kapit. Struyk, v. Batavia n. Amsterdam.

28 sept., op 32° 49′ NB. en 39° 16′ WL., Pruissisch schip *Johanna Wagner,* kapit. Wurst, van Batavia n. Falmouth om order.

—o—

Aangek. Passagiers.

Te **Amsterdam,**

Van Curaçao per *Zee-Ster,* kapt. Zoetelief: De heeren D. A. du Cloux, majoor der W.-I. jagers, en J. H. Celen, offic. van gez. bij de marine.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 18 oct.: 1ste getijde 7 ure 42 min.: 2de get. 8 ure 6 min.

Arnhem. Waterhoogte 17 oct. 0.51 el.

Keulen. Rijnhoogte 15 oct. 4 v. en 16 oct. 3 v. 10½ d. Rijnl.

Advertentien.

Voor de vele bewijzen van deelneming, mij betoond bij gelegenheid van het overlijden van mijnen Echtgenoot, betuig ik bij deze mijnen opregten dank.

Rotterdam
17 *October* 1859.

M. S. J. MEES,
Wed. P. J. VAN HOUTEN.

Mijne geliefde Echtgenoote, *JOHANNA LOUISA HAGERS,* beviel heden door Gods goedheid van een welgeschapen ZOON.

Rotterdam 16 *October* 1859.

J. H. VAN DEN ENDE.

Eenige kennisgeving.

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER *E. E. HORST,* geliefde Echtgenoote van

Batavia
12 *Augustus* 1859.

W. SUERMONDT, *W. Zoon.*

Heden overleed Mejufvrouw MADELEINE FRANÇOISE HOELE, in den ouderdom van 43 jaren.

Gouda 15 *October* 1859.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van vijf en zeventig jaren, Vrouwe MARIA PETRONELLA BEKKING, Weduwe van den Heer WILLEM JAN RENTING, in leven *gepensioneerd Chirurgijn-Majoor, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw.*

Delft den 15 *October* 1859.

INDIEN DE

PERSOON,

welke op eergisteren (Zondag) een **ongeteekenden Brief** aan een Reeder, wonende op de **Leuvehaven,** per Post heeft toegezonden, zich **bekend wil maken** en **nadere toelichting geven,** dan kan hij in de eerste plaats op STIPTE GEHEIMHOUDING en tevens op eene GOEDE BELOONING rekenen, vooral wanneer zijne Informatien blijken naar waarheid te zijn.

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
TER
evordering van Nijverheid.
DEPARTEMENT *ROTTERDAM.*

De COMMISSIE voor de **Scheikundige** **essen** stelt zich voor ook de 2de CURSUS, s Woensdags avonds ten 8 ure, te doen voortgang bben. Zij verzoekt de Heeren, die daarvan ge- nik zouden willen maken, ten spoedigste kennis nnen schriftelijk in te zenden aan of in te teekenen n Huize van

DIRK VISSER, *Voorzitter.*
Dr. F. J. LEROI, *Secretaris.*

AANKONDIGING.

Bij Vonnis van de Arrondissements-Regtbank te rielle, op den negentienden Augustus 1859 negen en jftig bij Verstek gewezen, op de grosse geregistreerd n overeenkomstig de voorschriften der Wet beteekend, ten verzoeke van **MARINA WOLFERT,** huisvrouw van **JAN SCHUDDEBEURS,** bouwman, wonende te Dirksland, heb tusschen haar n gezegden haren Man bestaande HUWELIJK erklaard door **Echtscheiding** te zijn **ont-bonden,** met alle wettige gevolgen van dien en erdeeling van den gezegden SCHUDDEBEURS n de Kosten.

En geschiedt hiervan bij deze Aankondiging ter oldoening aan Art. 828 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Voor Uittreksel uit het voormeld Vonnis,
J. A. VAN DEN BROEK,
Procureur van de Eischeresse.

ROTTERDAM EN GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW,** door het Forth- en Clyde-Kanaal.

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **LOUISE,** Kapitein **P. J. v. d. Grient,** zal van hier naar GRANGEMOUTH vertrekken ZATURDAG 22 dezer, des morgens vroeg.

PASSAGE naar JAVA.

Naar
SOURABAIJA,
DIRECT,
zal
vóór ultimo October
worden geëxpedieerd,
het Nederlandsch snelzeilend BARKSCHIP **KINDERDIJK,** Kapitein **D. Zwanenburg.** Adres bij KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN, en te Amsterdam bij DE CONINGH & Co.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY
(INCORPORATED BY ROYAL CHARTER)
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN,
voor Goederen en Vee,

Het Engelsch Schroefstoomschip **EARL OF AUCKLAND,** Kapitein **William W. Appleton,** vertrekt DINGSDAG AVOND 18 OCTOBER.

Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

SAVONULE LE BEL,

uit zuivere Copaïva zamengesteld, en goedgekeurd door de Med. Faculteit te Parijs, als de voortreffelijkste van alle Capsules of Inspuitingen, om in weinig dagen de meest ingewortelde ziekten te genezen.

Prijs 4 Francs het Doosje.

De Hemorrhoïdes

(Aambeijen) worden verzacht en genezen zonder gevaar van schadelijke terugwerking door het zamengestelde Scordium-Poeder. Prijs 3 Francs het Doosje. — Algemeen Depôt: 68, rue de Saintonge te Parijs.

Depôthouders voor de Nederlanden: te Amsterdam, de Heeren RUYS & WEISENBRUCH, Apothekers; te Rotterdam, de Heer ULRICH, Apotheker; te 's Gravenhage, de Heer J. C. F. L. SNABILIÉ, Apotheker; te Haarlem, de Heer J. J. SCHREUDER, Apotheker.

STOOMVAART-VEREENIGING DE MAAS.

Het Stoomschip ROTTERDAM, Kapitein *K. J. Klasen,*
vertrekt 10 November naar

MARSEILLE, GENUA, LIVORNO, NAPELS, MESSINA EN PALERMO.

Adres JOHs. OOMS Ez. & Co. — BOUTMY & Co.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

AFVAART *BOOMPJES.*

Dagelijks, met uitzondering van Donderdag, van ROTTERDAM langs NIJMEGEN naar MANNHEIM en tusschen gelegen Plaatsen, des morgens ten **10** ure.

Dagelijks, met uitzondering van Woensdag, van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, des morgens ten **6** ure.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek Glas-Paviljoen en ieder twee Slaapkamertjes, welke voor ééne Reis *af te huren* zijn.

			G. K.	V. K.
VRACHT:	Van ROTTERDAM	naar NIJMEGEN......	*f* 1.80.	*f* 1.10.
	„	„ KEULEN........	*f* 3.75.	*f* 2.35.
	„	„ MANNHEIM....	*f* 9.35.	*f* 5.85.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

Naar
STETTIN,

In Lading (na aankomst), het *Pruissisch* Stoomschip **PAULINE,** Kapit. **F. Domcke.**
Adres bij de Heeren KUYPER, VAN DAM & SMEER.

TERSTOND TE HUUR
EEN ALLERAANGENAAMST GESITUEERD
HUIS,

geschikt tot **Zomer-** en **Winterverblijf,** met **STAL, KOETSHUIS** en **LOODS,** benevens een grooten en fraai aangelegden **TUIN** daarachter, beplant met exquise **Vruchtboomen** en schoone **Heestergewassen,** alles staande en gelegen aan den Oudendijk, onder Kralingen. Te bevragen bij den Heer M. DE JONGE, aan den Oudendijk, F. 23.

LEVERANCIER
VAN
H. M. de Koningin der Nederlanden,
Hoogstraat, 8—18,
schuins tegenover het Stadhuis.
FABRIEK en MAGAZIJN
van alle Soorten van
Stroo en Zijden Dameshoeden,
Linten en Bloemen.
WASSCHEN en VERMAKEN
tot civielen Prijs.

De Ondergeteekende heeft de eer aan zijne Begunstigers te berigten, zijne terugkomst van **Parijs** met een ruim Assortiment **DAMESHOEDEN, ZIJDEN LINTEN, BLOEMEN,** alles Eerste Qualiteit en te **Parijs** vervaardigd. **KINDERHOEDEN** in zeer lieve Modellen.

Jacobus Mathot.

J. B. MEDDENS,

HOOGSTRAAT, *hoek der Vlasmarkt, 5—336.* ROTTERDAM. **HOOGSTRAAT,** *het 6de Huis van de Moriaansteeg, 7—122.*

GRONINGEN, VISCHMARKT.

MAGAZIJN van HEEREN KLEEDINGSTUKKEN, LAKENS, BUXKINGS en VESTEN STOFFEN.

UITRUSTINGEN voor Oost- en West-Indien. — Confection sur Mesure.
DEPOT van **Gevulcaniseerde REGENJASSEN** en **RAGLANS,** die **nooit kleven** en **zonder Glans.**

CONTAGIEUSE ZIEKTEN, HUIDZIEKTEN ENZ.

Spoedige Genezing, zonder terugkeer, gemakkelijke en economische aanwending.

Biscuits Dépuratifs

DU DOCTEUR
OLLIVIER
te PARIJS,

goedgekeurd door de Keizerlijke Academie van Geneeskunde en geautoriseerd door het Gouvernement.

Entrepôt général te Parijs, rue St. Honoré, n.o 274.
Consult[illegible] bij brieven [illegible].
Bij iedere Doos is eene Gebruiksaanwijzing.

Er bestaat geen Geneesmiddel dat zoolang aan Schei- en Geneeskundige proeven is onderworpen geweest en zoo veelvuldig is besproken als de **BISCUITS DEPURATIFS** du **Dr. OLLIVIER.** Alvorens te zijn aangenomen, zijn zij vier Jaren onderzocht, ontleed en beproefd door verschillende Commissiën en door de Keizerlijke Academie van Geneeskunde. Deze Proeven, waartoe Tien Duizend **Biscuits** zijn verbruikt, werden genomen in een Hospitaal te Parijs, op een aantal Lijders aan Contagieuse Ziekten en verschillende Huidaandoeningen. — De resultaten waren zoo gunstig, dat men Dr. OLLIVIER eene belooning toekende van **24,000** francs. Men verkreeg de zekerheid, dat de **Biscuits Ollivier** werkzamer waren dan alle andere Middelen; dat zij een middel aanboden van onveranderlijke zamenstelling, zoo volmaakt mogelijk bereid ...., dat zij diensvolgens de grootste diensten aan de menschheid kunnen bewijzen. Deze autentieke bewijzen onderscheiden deze nuttige bereiding van andere dergelijke Producten. — De **Biscuits van Dr. Ollivier** werden met zeker gevolg aangewend bij primitive en constitutionele Contagieuse Ziekten; tegen Aandoeningen van den Mond, de Keel, den Neus, bij Zweren, Knobbels, Rheumatieke Pijnen, Beenpijnen enz.; tegen Huidziekten van allerlei aard, hardnekkige Jeuking, Klierziekten, scherpte in het Bloed en de Vochten.

De **Biscuits Depuratifs** zijn klein, aangenaam van smaak, gemakkelijk in het geheim te nemen en onveranderlijk. Hunne werking is èn onder alle Saizoenen èn in alle Landen dezelfde.

Prijs der Doos *f* 5, de Halve Doos *f* 2,60; iedere Doos is verzegeld met een geelen Band, waarop het Cachet en de Handteekening **Ollivier** in Roode Inkt en het Keizerlijk Zegel. Men lette op deze kenmerken tot wering van Namaaksel. — Hoofd-Depôt voor Nederland bij *H. H. ULOTH,* Apotheker, [illegible] te Amsterdam; bij *F. E. VAN SANTEN KOLFF,* Apotheker te Rotterdam, en bij *L. J. GROOTENDORST,* Apotheker te Utrecht.

VERKOOPING VAN BOEKEN.

HEDEN en VOLGENDE AVONDEN, ten half zes ure, door en ten Huize van den Boekverkooper ***J. F. K. SCHWAEBE,*** in den Oppert te Rotterdam.
WOENSDAG den 19 October 1859 **Muziek, Plaatwerken, Atlassen, Kaarten en Platen.**
MAANDAG den 24 October 1859 **Liefhebberijen enz.**

Het PAND,

bestaande in **56 WONINGEN, OPEN PLAATS** en **ERVE,** met daarnevens gelegen OPEN GROND, aan de oostzijde van de Waschbleeklaan te Rotterdam, op den 12 October laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* in acht Perceelen geveild, zal op MORGEN den 19 October 1859, des namiddags ten 5 ure, eerst Perceelsgewijze en daarna bij combinatien, worden **Afgeslagen.**

Het Kapitaal PAND,

bestaande in **dubbel KOOPMANSHUIS,** met PAKHUIZEN, ZOLDERS en **ERVE,** aan de westzijde van de Leuvehaven en uitkomende aan de oostzijde van den Schiedamschen Dijk te Rotterdam, op den 12 October laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* geveild, zal op MORGEN den 19 October 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, worden **Afgeslagen.**

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, die daartoe, ten aanzien van het Perceel N°. 1, door de Arrondissements-Regtbank zijn gemagtigd, zijn voornemens om, op MORGEN den 19den October 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:

N°. 1. Een hecht, sterk en gunstig gesitueerd **HUIS,** BOVENHUIS en **ERVE,** staande en gelegen aan de Delftschevaart te Rotterdam, wijk 7, n°. 337.

Grondbelasting over 1859 *f* 22.25.

Verhuurd tot den 1sten Mei 1860: het Benedenhuis voor *f* 150 en het Bovenhuis voor *f* 115 's jaars.

N°. 2. Een hecht, sterk en wel gesitueerd **PAND,** bestaande in diverse BENEDEN- en BOVENWONINGEN en BERGPLAATS, met OPEN GROND en **ERVE,** staande en gelegen aan het Strooveer, nabij de Rotte, te Rotterdam, wijk 14, n°. 323.

Sedert eene reeks van jaren verhuurd in 17 Perceelen, te zamen voor *f* 816,40 in het jaar.

N°. 3. Een hecht, sterk en wel gesitueerd **HUIS,** voorzien van grooten gemetselden REGENBAK en POMP, met TUIN, BERGPLAATSEN, ACHTERWONING, PAKHUIZEN en **ERVEN,** staande en gelegen aan het Strooveer te Rotterdam, naast het Perceel n°. 2, wijk 14, n°. 322.

Mede sedert een aantal jaren verhuurd in 3 Perceelen voor *f* 520 's jaars.

N°. 4. Een Perceel **OPEN GROND,** zeer geschikt ter BEBOUWING, gelegen aan de Oostzijde van de Weenastraat, te Rotterdam, strekkende tot achter aan het Perceel n°. 3, groot 2 Roeden, 90 Ellen.

Waarvan een gedeelte is verhuurd voor *f* 15 's jaars.

De Perceelen ns. 2, 3 en 4 zijn te zamen in de Grondbelasting over 1859 aangeslagen tot *f* 151.20.

Ze zullen afzonderlijk worden geveild en ook bij combinatien worden afgeslagen.

Te aanvaarden den 1sten Januarij 1860.

Inmiddels zijn nadere onderrigtingen te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, en kunnen de te veilen Perceelen nog HEDEN en MORGEN worden bezigtigd, mits men voorzien zij van een Permissiebiljet, daartoe door de gezegde Notarissen af te geven.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING,

door de Notarissen *VAN DER HOEVEN en LORIÉ,* residerende te Rotterdam, op Woensdag 2 November 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, van:

N.° 1. Een hecht, sterk en allergunstigst gesitueerd **PAND** en **ERVE,** bestaande in WINKELHUIS, WONING, ruime luchtige ZOLDERS enz., bij uitnemendheid geschikt voor **Winkel of Magazijn,** staande en gelegen op het beste gedeelte van de Hoogstraat te Rotterdam, op den middendam, schuins over het Raadhuis en de Lamsteeg, strekkende tot het volgend Perceel, wijk 8, n.° 13, Kadaster sectie O, n.° 1007.

Grondlasten *f* 62.35½.

Geheel in eigen gebruik.

N.° 2. Een hecht, sterk en zeer gunstig gesitueerd **HUIS** en **ERVE,** thans ingerigt tot **Logement,** ook voor allerlei Winkel-Affaire uitmuntend geschikt, staande en gelegen aan den Steiger te Rotterdam, tegenover de Korenbeurs, strekkende tot het vorige Perceel, wijk 8, n.° 7, Kadaster sectie O, n.° 802.

Grondlasten *f* 56.93.

Verhuurd tot 1 Mei 1860.

Te aanvaarden 1 Mei 1860. De definitive Verkoop zal geschieden eerst afzonderlijk, daarna gecombineerd. Te bezigtigen, mits voorzien van een Toegangbiljet, door voorn. Notarissen *VAN DER HOEVEN en LORIÉ* af te geven, ten wier Kantore, Beursplein, n.° 3, nadere informatien zijn te bekomen.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *SANDER en PAATS,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn van meening op MORGEN den 19 October 1859, des namiddags ten vijf ure, in het Locaal voor Publieke Verkoopingen aldaar, te Veilen en aan den meestbiedende of eerstmijnende te Verkoopen:

Een bijzonder hecht, sterk en welgelegen

PAND,

bestaande in een **dubbel WOONHUIS,** bevattende diverse ruime van Stookplaatsen met Marmeren Schoorsteenmantels voorziene en gestukadoorde **Vertrekken,** waaronder twee zeer groote Voorkamers en Suite, uitziende op de Maas, voorts fraaijen **Marmeren Gang,** groote **Kantoren, Kelder, Provisiekamer, Keuken, Droog-** en **Turfzolders,** vele **Kasten** en **Bergplaatsen** en alle Gemakken tot eene deftige Woning behoorende, mitsgaders Kapitale, door eene Overtimmerde Poort en over eene ruime Open Plaats toegang hebbende **PAKHUIZEN** boven den hoogst bekenden Vloed, **ZOLDERS, VLIERING** en **ERVE,** een en ander staande en gelegen aan de Boompjes, in de gemeente Rotterdam, en strekkende vóór van de Straat tot achter aan de Scheepmakershaven, alwaar achter de Pakhuizen, door aangebragte Steigers, goede gelegenheid is tot Lading en Lossing van Koopmansgoederen, zijnde alles in de Wijkverdeeling bekend wijk 1, ns. 47 en 48, Kadaster sectie G, ns. 764, 765 en 766, ter gezamenlijke grootte van 7 Roeden 93 Ellen.

Aangeslagen over anno 1859 in de Grondbelasting op de som van *f* 331.19.

Het Woonhuis, except het Kantoor, was in eigen gebruik en is te aanvaarden 1 Januarij 1860 of vroeger, terwijl de Pakhuizen, Zolders, Vliering en Kantoor te zamen zijn verhuurd voor *f* 4182 in het jaar.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van de gemelde Notarissen, in den Oppert te Rotterdam, en kan het te Veilene nog HEDEN en MORGEN, van 10 tot 3 ure, worden bezigtigd, mits voorzien zijnde van een Biljet, daartoe door dezelve Notarissen af te geven.

MORGEN, Woensdag, zal bij den Boekverkooper **W. L. STOELLER,** te Rotterdam, verkrijgbaar zijn:

RECEPT en HANDLEIDING

tot Vervaardiging der

Groene Pepermunt-Likeur,

op eene eenvoudige en voor elk begrijpelijke wijze.

PROBAAT MIDDEL voor **Kolijk-, Kramp-, Buik-** en **Maagpijn** en aanbevelenswaardig bij **Cholera** gevallen.

Strekkende de opbrengst hiervan ten voordeele van de Werkinrigting voor hulpbehoevende Blinden alhier.

Rotterdamsche SCHOUWBURG.

Buitengewone Voorstelling
DER
BELGISCHE TOONEELISTEN.
DINGSDAG 18 OCTOBER 1859:

DE BEDE DER SCHIPBREUKELINGEN,

groot Drama in 5 Bedrijven, naar het Fransch van de Heeren *Dennery* en *Dugué.* — Gevolgd door:

Een Man te Trouwen,

Blijspel met Zang in één Bedrijf.
Aanvang ten HALF ZEVEN ure precies.
Prijzen der Plaatsen:

Balcon........	*f* 2.00.	Parterre........	*f* 0.75.
Loge	- 1.00.	Galerij	- 0.30.

Rotterdamsche SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***
ZATURDAG 22 OCTOBER 1859:

DE OVERLEDENE LIONEL,

of **wie slechts tijd van leven heeft,**

Blijspel in drie Bedrijven, naar het Fransch van *Scribe* en *Ch. Potron.* — Gevolgd door:

EEN DIENST AAN MIJN VRIEND BLANCHARD,

Blijspel met Zang, naar het Fransch van *Moreau* en *Léon,* door *F. H. Greb.*
Aanvang ten HALF ZEVEN ure precies.
Prijzen der Plaatsen:

Balcon........	*f* 2.—.	Parterre........	*f* 0.75.
Loge..........	- 1.—.	Galerij	- 0.30.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DINGSDAG 18 OCTOBER 1859, N°. 248.

WAARSCHUWING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* ontvangen hebbende van den Heer Staatsraad, Commissaris des Konings in de Provincie Zuidholland, een besluit van den 16den September 1859, A, n.° 7617 (3de Afd.), Prov. blad n.° 106, strekkende, om aan de ingezetenen te doen herinneren hunne verpligting tot het inleveren van *Suppletoire aangiften*, tot betaling van *Personele Belasting*.

Brengen ter kennis van ieder wien dit zoude mogen aangaan, dat: ingevolge de bepalingen bij de artt. 27 en 42 der Wet op de Personele Belasting van dato 29 Maart 1833 (Staatsblad n.° 4), tot het doen van Suppletoire aangiften verpligt zijn allen, welke in den loop van het Dienstjaar in gebruik hebben genomen een perceel hetwelk op den 15den Mei ll. niet in gebruik was of alleen door eenen huisbewaarder werd bewoond, alsmede zij, welke in den loop des Dienstjaars, voorwerpen van den 5den en 6den grondslag (Dienstboden en Paarden) hebben aangeschaft, of van de laatsten, door verandering van bestemming, hooger belastbaar gebruik hebben gemaakt.

Wordende bij deze allen, hierin betrokken, aangemaand zich van hunne verpligting te kwijten, naardien anderzins op hen van toepassing zullen worden gemaakt de beboetingen, voorgeschreven bij de artt. 35 en 39 der meergemelde wet.

Rotterdam den 17 October 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, *de Burgemeester*,

STORM VAN 'S GRAVESANDE. J. F. HOFFMAN.

BUITENLAND.

LONDEN den 15 October.

H. M., de Prins Gemaal en de Prinsessen Alice en Helena begaven zich gisteren naar de nabijheid van Glasgow, om de nieuwe waterwerken, door welke het water van Loch Katrine naar Glasgow gevoerd moet worden, plegtig te openen. Ten zeven ure des avonds keerden zij naar Holyrood weder, van waar zij heden morgen de terugreis langs de nieuwe spoorweglijn, die de Edinburgsche en Glasgowsche met de Caledonische lijn verbindt, zouden aannemen, om zich over Carlisle naar Penryn Castle te begeven en daar tot maandag te blijven.

Het is nu stellig bepaald dat de Prins van Wallis, door een gedeelte van zijn gevolg vergezeld, maandag te Oxford aankomt, om aan de universiteit aldaar zijne studiën aan te vangen.

— De meeste afwezige Ministers zijn tot bijwoning van een Kabinetsraad opgeroepen, die heden bij lord Palmerston gehouden wordt.

— Gisteren middag werd in de kantoren der Kaapdokken, in Greshamhouse alhier, eene talrijke bijeenkomst van kooplieden en andere bij de Kaapkolonie belanghebbenden, onder het voorzitterschap van den heer Thompson, gehouden, om het adres aan sir G. Grey, den teruggeroepen en huiswaarts gekeerden Gouverneur dier Volksplanting, vast te stellen. De heer Godlonton, die de goedkeuring van het adres voorsloeg, zeide hoe eene langdurige ondervinding hem de getuigenis kon doen afleggen dat gedurende de laatste veertig jaren geen Gouverneur zoozeer ten genoegen der bevolking bestuurd had als sir G. Grey. De handel en allerlei inrigtingen hadden onder zijn bewind gebloeid, en het zou een ware ramp zijn indien de Volksplanting de diensten van zulk een Gouverneur blijvend missen moest, weshalve de spreker hoopte dat de Regering aan het verzoek om zijne herstelling gehoor zou leenen. Het adres werd goedgekeurd en eene deputatie benoemd om het ter kennis van den Hertog van Newcastle te brengen.

— Voor het hier te vieren Schillersfeest heeft de dichter Freiligrath eene cantate toegezegd, die door den heer Pauer op muziek gebragt zal worden.

— De zeekapitein Longley, die in de Peïho medestreed en daarbij gewond werd, sprak dezer dagen eene rede uit, die nu in den Times opgenomen is en over welke dat blad hem tevens ernstig bestraft. De kapitein stelt, namelijk, de Chinezen, ofschoon hij hen volgens zijn krijgsmanspligt bekampte, in het gelijk, en gaat zelfs zoo ver van te zeggen dat zij, hoe meer zij de Engelschen leeren kennen, ook des te grooteren en zijns oordeels wel verdienden haat tegen hen zullen voeden, terwijl hij, naar de opvatting van den Times, overigens in de meening schijnt te verkeeren dat het geene wenschelijke verbetering zijn zou de Chinezen tot Christenen te maken. Eene zoodanige beschouwingswijze acht het dagblad vooral onvoegzaam bij een zoon des bisschops van Durham.

— Uit parlementaire stukken blijkt, dat gedurende de vijf jaren welke den 5 januarij 1854 eindigden, de geheele hoeveelheid der binnenlandsche, buitenlandsche en koloniale sterke dranken, in Schotland verbruikt, 36,089,712 gallons, en in de daarop volgende met 31 december 1858 geëindigde vijf jaren slechts 29,079,188 gallons bedragen heeft. Gedurende diezelfde tijdvakken was het verbruik van zoogenaamde geestrijke dranken in Engeland 70,479,207 en 78,597,128 gallons.

— Uit Nieuw-Schotland is berigt dat te Halifax twee en zestig huizen, meestendeels door kooplieden bewoond, door brand vernield zijn en dat de veroorzaakte schade op minstens £ 500,000 wordt begroot. De brand ontstond des avonds van den 9 september in Upper Granvillestreet en verspreidde zich, in weêrwil van het zeer stille weder, met groote snelheid. Eerst na verloop van zeven uren gelukte het de woede der vlammen te stuiten. Detachementen van verschillende regementen en de bemanning der Engelsche oorlogschepen Indus en Gladiator waren naar het tooneel der verwoesting afgezonden. Aan deze vereenigde hulp dankt men het dat de geheele stad niet vernield is. Slechts twee menschen zijn omgekomen. Bij de afzending van het berigt was men met het wegruimen der puinhoopen bezig en hoopte zoo spoedig mogelijk aan het wederopbouwen te gaan.

— Te Washington zijn den 28 september depêches ontvangen van den heer Ward, den Noord-Amerikaanschen gezant, die het gevecht op de Peïho bijwoonde. Uit het rapport van den commodore Fatnall, wiens vlag van het Noord-Amerikaansch fregat Powathan wapperde, blijkt eene door de Engelsche bladen niet medegedeelde bijzonderheid. Zoodra de commodore vernam dat de Engelsche admiraal ernstig gekwetst was, begaf hij zich in eene sloep naar boord van de Cormorant. Op eenige voeten afstands van dat schip werd die sloep door een kanonschot getroffen, de officier Hart, van Brooklyn, daardoor gedood en de luitenant Trenchard gekwetst. Gelukkig kon de commodore de Cormorant bereiken, voor dat zijne sloep zonk, die door het schot was lek geworden.

— De dagbladen deelen het volgend belangwekkend verhaal mede: Het doorgaans tot transport van straffelingen gebezigd barkschip Ararat, kapitein Carreya, had een aantal der zoodanigen van Bombay te Singapore aan land gebragt en wilde eene soortgelijke vracht van 12 man uit Singapore en Penang naar Bombay terug voeren, toen het Engelsch oorlogschip Esk eerstgenoemde haven binnen liep, met twee rooversjonken op het sleeptouw, welke het in de Chinesche wateren bemagtigd had. Aan boord daarvan waren 52 gevangenen, op 2 na tot deportatie veroordeeld, en kapitein Carreya belastte zich met hen op de Ararat naar de plaats hunner bestemming te brengen. Deze roovers nu hadden bereids voor den regter verklaard dat zij aan den dood de voorkeur boven de ballingschap gaven en onderweg de geheele scheepsbemanning vermoorden zouden. Men sloeg dit als ijdele pralerij in den wind, maar, zoo als het gevolg leerde, ten onregte. Den 19 junij verliet de kapitein, na te Penang nog 12 straffelingen opgenomen te hebben, en derhalve met 24 straffelingen en 50 zeeroovers, deze haven, droeg hunne bewaking aan 15 Europesche artilleristen, 8 spahis en eenige matrozen op. Reeds den 25 junij kreeg hij argwaan, naardien eene jonk zijn schip bestendig vergezelde, van welke het hem eerst twee dagen later gelukte zich te bevrijden. Des morgens van den 28 junij had men stormachtig weder, weshalve de kapitein en de bootsman op het dek bleven. Naauwelijks was eerstgenoemde eenige oogenblikken ingesluimerd, toen een schel geluid van menschenstemmen hem wekte. Er bleef geen twijfel over of de misdadigers waren losgebroken, maar hoe kwam het dat de onder het geweer staande post niet gewaarschuwd had? Spoedig werd dit opgehelderd; de man was ingeslapen en door de muiters doorstoken. Met de snelheid des bliksems vloog de kapitein in de kajuit, greep revolver en pistolen, kwam weder op het dek en opende het gevecht met het eerste schot tegen de zeeroovers af te vuren. Weldra hadden de overige manschappen de wapenen gegrepen en stonden een harden strijd tegen den overmagtigen vijand door, die vertwijfeld vocht en alles wat hem in handen kwam tegen de verweerders afslingerde. Gedurende den strijd heerschte volslagen duisternis, alleen bij tusschenpoozen door het geweervuur afgewisseld, want telkens als de schepelingen licht ontstaken bliezen de muitelingen het weder uit. De vrouw des kapiteins legde zoo groote onverschrokkenheid aan den dag, dat zij zijne pistolen telkens rustig laadde en hem overreikte. Voortdurend ging de zee hoog, de matrozen, grootendeels Laskaren en Spanjaarden, waren in het want gevlugt, en het schip werd ten speelbal aan wind en golven gelaten. Na een heeten strijd van vijf uren werden de roovers eindelijk naar het uiterste punt van het voordek gedrongen, 28 van hen met de bajonet afgemaakt of in de zee gestooten en verscheiden anderen gekwetst. Ten slotte bleef de zege aan kapitein Carreya.

PARIJS den 16 October.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De Parijsche dagbladen hebben nota genomen van het hun gegeven bevel om geen bisschoppelijk mandement meer op te nemen, noch daaromtrent in eenige beoordeeling te treden. Eenige maanden geleden zouden al de bladen zich aan dit bevel hebben onderworpen, zonder eene enkele opmerking te maken; thans geven zij aan hunne lezers te kennen dat zij alleen op hoog bevel zwijgen. L'Univers en l'Ami de la Réligion deelen geen mandementen meer mede, maar toch de lijst van die welke hun toegezonden worden. De woorden, die l'Univers daarbij voegt, getuigen dat hij gehoorzaamt, maar dat hij niet lang denkt te gehoorzamen. Het Journal des Débats van zijne zijde verklaart dat het met verwondering door den Constitutionnel een artikel heeft zien opnemen over de mandementen, op hetzelfde oogenblik dat het bevel tot stilzwijgen werd gegeven; het blad zegt dat, uit hoofde van dit bevel, het zelfs den inhoud van dat artikel niet zal ontleden. Het Journal des Débats wil door dit uiterste van onderwerping de strengheid der bepaling doen uitkomen.

Heden morgen deelt de Moniteur een besluit mede, waarbij de wissel-agenten worden gemagtigd om zich door een of twee hoofdbedienden te doen bijstaan, die onder hunne verantwoordelijkheid aan de beurs zullen opereren; deze bedienden zullen evenmin als de wissel-agenten hunne functien aan iemand kunnen overdragen. Wij hebben thans 60 wissel-agenten en zullen nu voortaan 180 agenten of bedienden hebben. De opdragten zullen persoonlijk zijn en men zal geen half wissel-agent, geen kwart of achtsten wissel-agent meer zien. De onkosten voor courtage ondergaan evenzeer eene belangrijke vermindering. Zij zijn van $\frac{1}{4}$ pc. tot $\frac{1}{8}$ pc. verminderd voor alle negotiatiën in effecten; voor de operatiën op tijd in Fransche renten is de courtage van 25 tot 20 francs verminderd voor 1500 francs 3 pc. rente en 2250 francs 4½ pc. rente. De veertiendaagsche liquidatie is afgeschaft.

Van wissel-agenten gesproken, de heer Giblain, ex-wissel-agent, in Mazas gevangen gezet en beschuldigd van een dubbel aanteekenboekje te hebben gehouden, heeft tot verdediger gekozen den advokaat Lachaud, een van onze beroemdste regtsgeleerden, den verdediger van de beruchte mevrouw Lafarge.

Het is ook dezelfde advokaat, die belast is met de verdediging van Léonie Chereau, de roofster van het kind van den heer Hua.

Ik wil mijn brief niet sluiten zonder gewag te hebben gemaakt van een dusgenaamd programma der zaâmgezworenen van Konstantinopel, dat, volgens den Courrier du Dimanche, die het stuk mededeelt, na den goeden uitslag van het complot openbaar gemaakt zou zijn geworden.

Niets nieuws, noch omtrent het Congres, noch omtrent de Confederatie te Zurich.

— Heden middag ten 2 ure is de generaal Dabormida, minister van buitenlandsche zaken van Sardinië, te Saint Cloud door den Keizer ontvangen. Eergisteren heeft hij een onderhoud gehad met graaf Walewski.

— Prins Napoleon heeft gisteren deze hoofdstad verlaten om zich naar Normandië en van daar naar Engeland te begeven. Het voornaamste, zoo al niet het eenige doel van die reis is de bezigtiging van het stoomschip Great Eastern.

— Le Siècle doet opmerken dat alle hartstogten tot kalmte schijnen te komen bij het naderen van de opening van het Congres. „Dat Congres, zoo vervolgt het blad, zal, hopen wij, op de hoogte zijn van zijne taak. Van het oogenblik af dat de groote en zelfs de kleine Mogendheden zich met elkander verstaan omtrent eene plegtige beraadslaging, moeten zij volgens regt al de zaken behandelen, welker oplossing Europa in eene spanning houden, die zich lucht geeft in stuiptrekkingen, welke om zoo te zeggen periodiek zijn."

— L'Univers deelt aan het hoofd van zijne kolommen mede dat het blad sedert twee dagen heeft opgehouden de circulaires of mandementen der bisschoppen, over den toestand van het Pauselijk gezag, op te nemen. Niet dat die manifestatie der geestelijkheid een einde heeft genomen; integendeel, mgr. Bonald, aartsbisschop van Lyon, en de bisschoppen van Moulins, Vannes, Soissons, Quimper, Nevers en Digne hebben hunne mandementen aan l'Univers ter opname toegezonden. Maar het blad heeft van de Regering aanschrijving gekregen om geen van die stukken meer mede te deelen, — eene aanschrijving die des te ernstiger is daar het blad door eene eerste waarschuwing werd getroffen.

Intusschen hoopt l'Univers dat de maatregel slechts tijdelijk zal zijn. Het regt van de bisschoppen om, wanneer de Kerk in ernstige omstandigheden verkeert, openlijk in de bladen het woord te voeren, wordt door l'Univers met kracht gehandhaafd. „Wij voor ons, zegt hij, zouden, wanneer het verbod werd gehandhaafd, meenen dat het kostbaarste deel der burgerlijke en godsdienstige vrijheid ons ontnomen wordt: wij zouden ons beroofd zien van wet, van licht en van bescherming, en wij zouden het oogenblik nabij achten waarop de Katholieke pers geene plaats meer zou innemen op dat uitgestrekte veld der meeningen, waar wij tot in het laatste uur eervol onzen pligt wenschen te vervullen."

Ook van de zijde der liberale pers wordt het besluit der Regering, om de bisschoppelijke mandementen en de discussie daarover uit de dagbladen te weren, ten hoogste betreurd. De Regering berooft zich, zoo zegt men, hierdoor juist van het meest geschikte middel om, tegenover de openbare meening, de meest hartstogtelijke godsdienstige opwinding in bedwang te houden. De bisschoppen hebben middelen genoeg — geheime des noods en daardoor des te gevaarlijker — om hun doel te bereiken. Zij kunnen alleen overwonnen worden door de vrijheid van discussie en hoe veel bezwaar ook eene half politieke half godsdienstige polemiek voor de Regering moge opleveren, — het zou altoos geringer zijn dan dat hetwelk uit het uitblijven van alle tegenspraak zou voortvloeijen.

— Men zegt te Brest dat het eskader bevel heeft ontvangen, om zich gereed te houden, ten einde op het eerste sein zee te kunnen kiezen.

— De Ardèche is buiten hare oevers getreden en heeft eene aanzienlijke overstrooming veroorzaakt, waardoor de weg van Ambanas ter lengte van 50 Ned. ellen en die van Viviers naar Clermont ter lengte van 300 Ned. ellen is weggespoeld. Vier fabrieken zijn door den stroom vernield. Bij het afzenden van de laatste berigten was het water dalende en het weder opgehelderd.

— Aan den Courrier de Paris wordt den 10 dezer uit Florence geschreven: Rousselot is een Fransche legitimist, aan wien vroeger het bevel is opgedragen geweest over de Parmezaansche troepen onder Karel III en die vervolgens in ongenade is gevallen omdat men hem beschuldigd had zich zelf tot factotum van het regentschap te willen maken. Hij trok zich alstoen terug bij Pistoja, in de woning *des promessi sposi* (der verloofden) genaamd. Het schijnt dat hij zwanger ging van het plan eener restauratie van den Groothertog door middel van het leger.

In den morgen van den 2 dezer ontving de prefect van Lucca een telegrafisch bevel om Rousselot in hechtenis te nemen, die zich langs den spoorweg van Pistoja naar Livorno begaf. Het was toen half negen des morgens; vervolgens kwamen er andere depêches. In den avond echter kwam het bepaalde bevel tot zijne gevangenneming; in den nacht werd hij naar Florence overgebragt en aan den kommandant van het fort Belvedere overgeleverd. Hem werd dezelfde kamer gegeven die door Guerrazzi is bewoond geworden. Vervolgens is hij in vrijheid gesteld en naar Parijs vertrokken. Op deze wijs is de hersenschim, welke het volk met den naam van „zamenzwering der dwazen" bestempelt, in rook vervlogen.

Een ander Fransch blad, hetzelfde feit mededeelende, voegt er bij dat de legitimistische en katholieke bladen dit feit, dat van de bedaarde en krachtige handeling der Toskaansche Regering getuigt, wel met hunne gewone onpartijdigheid stilzwijgend zullen voorbijgaan, om met des te meer genoegen uit te wijden over de omstandigheden van den moord van kolonel Anviti.

— Uit Parma wordt geschreven dat het berigt, door onderscheidene Turijnsche bladen medegedeeld, alsof die stad door Piemontesche troepen was bezet geworden, geheel bezijden de waarheid is. Het onderzoek in de zaak van den moord van graaf Anviti wordt voortgezet; nieuwe inhechtenisnemingen hadden plaats gehad.

De generaal Ribotti heeft bij dagorder aan ieder, die niet tot het leger behoort, het dragen der militaire kleeding verboden.

— Men leest in het dagblad van Piacenza van den 11 dezer: „Heden morgen ten 11 ure is op het plein Cavalli een persoon, die te regt of ten onregte onder het vorig bewind voor een spion werd gehouden, gearresteerd en naar de hoofdwacht der nationale garde overgebragt. Op aanbeveling van den ex-commissaris Pezzina had men hem tot veldwachter aangesteld. Toen deze persoon door het volk was opgemerkt geworden, had er een begin van zamenscholing op het plein plaats, toen de nationale garde hem arresteerde. Bij het ter perse-leggen dezes, deelt men ons mede dat de bedoelde persoon zich in de hoofdwacht door middel van een pistoolschot van het leven heeft beroofd. Men zegt dat hij alvorens onderscheidene brieven, welke hij bij zich droeg, zou hebben vernietigd."

KEULEN den 16 October.

Tot viering van des Konings verjaardag werd gisteren in de Vredeskerk te Potsdam eene godsdienstoefening gehouden en door de Koningin, den Prins Regent, die des morgens vroeg was aangekomen, en de overige Prinsen en Prinsessen bijgewoond. In de Domkerk vereenigden zich, tot hetzelfde doel, de Ministers, de leden van het Corps Diplomatiek en de burgerlijke en militaire autoriteiten. Voorts is de dag, op reeds vroeger vermelde wijze, plegtig en belangstellend, maar zonder eigenlijke vreugdebedrijven gevierd, wat ook, bij den treurigen toestand in welken de Vorst verkeert, onvoegzaam geweest zou zijn.

— De kiezers in het eerste kiesdistrict van Berlijn hebben, door eene deputatie uit hun midden, den werkelijken geheimraad Kühne, sedert vele jaren hun afgevaardigde in de Tweede Kamer, een adres doen overreiken, om op de vereeniging van de diplomatische hoofdleiding in de hand eener krachtige Centrale magt en op de herstelling eener ware Duitsche Volksvertegenwoordiging aan te dringen.

Men meent te Berlijn op te merken dat de thans heerschende Duitsche hervormingsbeweging door de vreemde diplomatie met een ernstiger oog beschouwd wordt dan met die in de jaren 1848 en 1849 het geval was. Met name is zulks op de Russische diplomaten van toepassing.

— Bij het berigt dat in den loop dezer week eene zamenkomst tusschen den Prins Regent van Pruissen en Keizer Alexander van Rusland te Breslau zal gehouden worden, voegt de Neue Preuszische Zeitung het volgende: „Indien, zoo als wij hooren, de minister Vorst Gortschakoff zich in het gevolg des Keizers bevinden zal, dan zal ongetwijfeld de minister von Schleinitz Z. K. H. den Prins Regent ook wel vergezellen. Naar men zegt, zullen te Breslau militaire feestelijkheden plaats grijpen; het 3de uhlanen regement (Keizer Alexander) dat te Fürstenwalde en Breskow in bezetting ligt, moet reeds order ontvangen hebben zich vóór den 18 dezer naar Breslau te begeven."

— Schamyl kwam den 8 dezer, met zijne [illegible] en vier muriden, te Petersburg aan en [illegible] de voor hem in een der hôtels in gereedheid gebragte woning. In eene open calèche reed hij vervolgens door de voornaamste straten en legde bezoeken bij de hooge militaire autoriteiten af. Na verloop van eenige dagen zou hij naar Kaluga reizen, waar zijne vrouwen en zijn tweede zoon hem toeven. Het officieel dagblad van Petersburg noemt hem „den beroemden Iman van den Kaukasus," en ook de overige bladen spreken van hem op hoffelijken, zelfs bewonderenden toon, de Noordsche Bij alleen uitgezonderd, die eene meer gestrenge behandeling van het vijandelijk legerhoofd gewild had, die, meent dat blad: „de godsdienst en het Vaderland slechts tot voorwendsel genomen heeft om door de verdediging er van tot magt te geraken;" waarop een ander blad de Bij afvraagt of Schamyl haar liever geweest zou zijn indien hij zijne loopbaan als Staatsraadszoon en actuarius aangevangen had.

BRUSSEL den 17 October.

Prins George van Pruissen keerde eergisteren morgen van zijn bezoek aan België naar Duitschland terug. Gedurende zijn verblijf alhier bezocht hij onderanderen de werkplaats van den beroemden photograaf J. Geruzet, en verliet die niet dan na zijn eigen portret en dat van al de personen van zijn gevolg te hebben doen vervaardigen, en een aantal kopijen er van te bestellen.

— De vrienden van Schiller in deze hoofdstad zijn tegen den 19 dezer opgeroepen, om over de viering van den honderdsten geboortedag diens beroemden Duitschen dichters te beraadslagen en een feestcommitté te benoemen.

— Het hoofd der Belgische geestelijkheid, mgr. E. Sterckx, aartsbisschop van Mechelen, heeft, in een mandement van den 10 dezer, zijne stem gevoegd bij die der Fransche bisschoppen, om zich te beklagen over de aanranding van het wereldlijk gezag des Pausen door den opstand der bevolking van de Romagna. De Regering van den Paus over die provinciën wordt daarin hoogelijk geprezen en het volk beschuldigd van de zwartste ondankbaarheid, de verfoeijelijkste huichelarij, van geweld, heiligschennis, enz.

L'Indépendance doet de mededeeling van dit stuk volgen door eenige opmerkingen, waarvan de strekking is om te wijzen op de tegenstrijdigheid die er heerscht tusschen de politieke beginselen van het Land, waartoe de aartsbisschop van Mechelen behoort, en de geloofsbelijdenis, welke hij uit kracht van zijn ambt aflegt. Het blad toont aan hoe hij de regten van den Paus op de vroeger aan den H. Stoel verbondene provinciën wettig en heilig noemt, terwijl toch die provinciën niets anders trachten te doen, dan hetgeen de Belgen in 1830 hebben gedaan. „Misschien, zoo vervolgt l'Indépendance, zou de primaat van België wèl gedaan hebben van eenigzins na te denken over den treurigen indruk, dien dergelijke vergelijkingen moeten te weeg brengen, alvorens mannen, die noch meer noch minder misdadig zijn dan wij zelf het waren toen wij, met behulp der Katholieke geestelijkheid, *toenmaals in opstand tegen hetgeen zij thans wettig gezag noemt*, onze onafhankelijkheid heroverden, van ondankbaarheid, geweld, verdorvenheid, aanmatiging en heiligschennis te beschuldigen."

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 17 October.

De heer Messchert van Vollenhoven, burgemeester van Amsterdam, heeft gisteren een langdurig bijzonder gehoor bij Z. M. den Koning gehad.

Heden middag heeft bij Z. M. den Koning een groot diner plaats, waarop onderscheidene militaire autoriteiten, ook van buiten de stad, aanwezig zullen zijn.

— Heden had aan het Provinciaal Gouvernement van Zuidholland plaats de aanbesteding van het onderhouden der defensive inundatie-sluizen in de Lingedijken boven Asperen, benevens de Keet, ingaande 1 januarij 1860 en eindigende 31 december 1862. Er waren ingekomen 6 inschrijvingsbiljetten, zijnde de minste die van den heer P. de Groot, te Asperen, voor de som van *f* 697.

— De Arrondissements-Regtbank alhier heeft, bij vonnis van heden, G. Marks, vleeschhouwersknecht, veroordeeld tot eene gevangenisstraf van twee jaren, ter zake van diefstal ten nadeele van zijne meesteresse, bij wie hij voor loon in dienst was.

— Voor eenigen tijd had een besteller van de diligence van van Gend en Loos het ongeluk des nachts te verliezen een zak, inhoudende eenige gelden en eene partij bloembollen. Die zak werd gevonden door zekeren C. Posma, die den inhoud daarvan zich toeëigende. Deze zaak, als diefstal aangemerkt zijnde, stond Posma deswege heden voor de Regtbank teregt, en heeft de substituut-officier van justitie gerequireerd eene gevangenisstraf van een jaar.

— Het getal zieke militairen alhier is sedert eenige dagen toenemende: in de laatste dagen zijn de sterfgevallen betrekkelijk zeer groot geweest.

— Bij de op heden plaats gehad hebbende stemopneming over de toelating van mr. Tapiou, premier fort ténor, is die artiste aangenomen met 47 stemmen vóór en 6 tegen.

ROTTERDAM den 17 October.

Aanstaanden donderdag den 20 dezer, des middags ten 1½ ure, zal de Gemeenteraad alhier eene vergadering houden, die des avonds ten 6½ ure zal worden voortgezet, waarin de volgende zaken ter tafel zullen worden gebragt: Mededeeling van ingekomen stukken; wanneer de voor de vergadering van dingsdag 18 dezer aan de orde gestelde zaken zijn afgeloopen, alsdan delibereren over het voorstel tot intrekking eener vergunning op recognitie voor het pand, hoek Naauwe-Kerkstraat, toebehoorende aan J. G. Middendorf; idem over het ontwerp-raadsbesluit wegens loonen en gelden voor verstrekte diensten enz., en idem over de begrooting voor 1860.

Het stoffelijk overschot van den weleerwaarden en wijdluften heer Gerardus Spit, deken van het aartsbisschoppelijk kapittel van Utrecht, aartspriester van Schieland en pastoor der Paradijskerk alhier, werd eergisteren plegtig ter aarde besteld. De hoogeerwaarde heer H. Heykamp, bisschop van Deventer en pastoor der Sint Laurenskerk in den Oppert alhier, wijdde in eene treffende rede welverdiende hulde aan zijnen ambtgenoot, wiens Christelijke ijver, menschlievendheid, braafheid en stille nederigheid hem niet alleen bij zijne gemeente, maar ook bij anderen die hem kenden, hoogachting en genegenheid verworven hadden, sedert hij in november des jaars 1824 den hoog eerwaarden heer Gijsbertus de Jong, bisschop van Deventer, als pastoor der genoemde Paradijskerk was opgevolgd.

Den 15 dezer maand werd alhier in het lokaal Willem Tell, op de Kruiskade, de algemeene vergadering gehouden der Zuidhollandsche Onderwijzers

Zangvereeniging. Een tachtigtal onderwijzers, leden der Vereeniging, zoo van hier als van elders, voerden gezamenlijk onderscheiden zangstukken uit, terwijl de afdeelingen 's Gravenhage, Westland en Rotterdam zich, ieder afzonderlijk, deden hooren. De toejuichingen, welke aan de uitvoerenden na het einde van elk stuk van het uit 15 nommers bestaande programma (waarvan sommige nommers op uitnoodiging werden herhaald) ten deel vielen, strekten ten bewijze van het genoegen, dat de uitvoering verschafte. De zaal, voor deze gelegenheid zeer net gedecoreerd, was geheel bezet, en onder de genoodigden merkte men onder anderen op den heer Schoolopziener van het 6de district van Zuidholland, leden der Plaatselijke Schoolcommissie alhier en van het bestuur der Rotterdamsche afdeeling der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Bij Zr. Ms. besluit is aan R. H. Nierstrasz vergund, zijne standplaats als notaris over te brengen van Krimpen op de Lek naar de gemeente Rotterdam; en zijn voorts benoemd tot notarissen:

ter standplaats Rotterdam, mr. W. P. A. Voorendonk, advocaat en kandidaat-notaris aldaar, en J. L. van Dam, mede kandidaat-notaris aldaar;

ter standplaats Lekkerkerk, W. A. Meyboom, kandidaat-notaris te Rijswijk, en

ter standplaats Bleiswijk, E. Boere, kandidaat-notaris te Capelle op den IJssel.

Bij Zr. Ms. besluit zijn benoemd tot notarissen te Amsterdam, W. Kroese en J. H. Richard, beiden kandidaat-notaris aldaar.

Bij Zr. Ms. besluit is de heer L. P. Kerdijk, te Ambriz, benoemd tot consul der Nederlanden in de Portugesche bezittingen ter Zuid-Westkust van Afrika.

Wij ontvangen het voorloopig Verslag der Tweede Kamer betrekkelijk de zaak der Spoorwegen. Daaruit blijkt, dat van de 59 leden, die aan het onderzoek in de sectien deelgenomen hebben, de meerderheid zich over het algemeen gunstig voor de bekrachtiging der beide concessiën (Noorder- en Zuiderlijnen) gestemd heeft betoond.

In een afzonderlijk Bijblad geven wij van het Verslag een uitvoerig uittreksel.

Heden avond is ook verschenen het voorloopig Verslag der Tweede Kamer betrekkelijk het wetsontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot voor 1857. De overvloed van stof dwingt ons de mededeeling van den hoofdinhoud van dit verslag uit te stellen tot een volgend nommer.

Uit een door het Departement van Finantien openbaar gemaakt overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de negen eerste maanden dezes jaars blijkt, dat die middelen hebben bedragen *f* 41,924,006.07½ tegen *f* 42,459,748.83½ in hetzelfde tijdvak van 1858, te weten:

	1859.	**1858.**
Directe belastingen	*f* 14,739,425.92½;	*f* 14,562,769.83.
In- en uitg. regten en scheepvaartregten	- 3,365,551.55½;	- 3,404,775.89.
Accijnsen	- 12,362,803.65½;	- 12,511,487.79½.
Waarborg en bel. der goud.en zilv.werken	- 182,507.32½;	- 183,572.32.
Indirecte belastingen	- 9,481,240.07½;	- 10.220,304.71.
Posterijen	- 1,391,136.54;	- 1.305,101.29.
Staats-loterij	- 401,341.00;	- 271,737.00.
	f 41,924,006.07½	*f* 42,459,748.83½.

Maandag den 28 november aanstaande en volgende dagen zal, aan het locaal van het Departement van Marine te 's Gravenhage, een vergelijkend examen plaats hebben van jongelingen, die tot scheepsklerk bij de Nederlandsche zeemagt wenschen benoemd te worden. Het getal der open plaatsen bepaalt zich tot zes. Ouders of voogden, die verlangen dat hunne zonen of pupillen tot dat examen worden toegelaten, dienen tot dat einde vóór of uiterlijk op den 15 november aanstaande een op zegel geschreven verzoekschrift in aan den Minister van Marine. Alleen worden zoodanige jongelingen toegelaten die op den eersten januarij van dit jaar het 15de levensjaar reeds en het 17de nog niet zijn ingetreden, en dus die geboren zijn in de jaren 1843 en 1844, en bij het vooraf te ondergaan geneeskundig onderzoek voor de zeedienst zijn goedgekeurd.

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat, blijkens bekendmaking der Spaansche Regering, met den 10 october dezes jaars een stilstaand wit licht in een catadioptriek lichttoestel der 1ste grootte is ontstoken op Kaap Tinoso, provincie Murcia (Spanje), aan de kusten der Middellandsche Zee, geplaatst op den top van eene naar zee afgebroken rotssteilte, gelegen op: 37° 31′ 17″ N. breedte, en op 5° 3′ 8″ lengte Oost van San Fernando, en op 1° 8′ 52″ lengte West van Greenwich. Het brandpunt is 14.6 mèters boven het oppervlak der zee verheven. De toren heeft een cirkelvormig grondvlak, uitkomende boven de lichtwachterswoning, welke een vierkant gebouw is, rood met gele vensters. Dit kustlicht is zigtbaar op 20 Engelsche mijlen afstands in den gewonen staat des dampkrings.

— Het adres, in zake de aanhangige spoorwegontwerpen, uit de gemeente Dordrecht aan Z. M. den Koning gerigt, is voorzien van ruim 400 handteekeningen en eergisteren aan Z. M. opgezonden.

— Sedert den 7 dezer zijn te Leyden als door de cholera aangetast opgegeven 147 personen, waarvan 87 lijders zijn overleden. In het ziekenhuis in de Lakenhal bevinden zich 25 zieken.

— Dezer dagen werd in den Haarlemmermeer de eerste harddraverij gehouden. 13 paarden dongen naar den prijs, bestaande in een fraai bewerkten zilveren tabakspot en komfoor; deze werd behaald door het paard de Moor, door den eigenaar C. Kroon bereden; de premie, zijnde een baleinen zweep met ivoor hecht en zilver beslag, werd behaald door het paard Remkert van den landbouwer P. Enthoven, en door hem bereden.

— In de ll. woensdag gehouden zitting van den Gemeenteraad van Haarlem is door den Voorzitter overgelegd een brief van den heer A. de Vries, ten geleide van een boekwerk van den heer Charles Paeille, bibliothecaris te Rijssel, hetwelk hem door den schrijver ter hand is gesteld als een geschenk voor de boekerij dier stad, in welk boekwerk, bij een nieuw en grondig kritisch onderzoek, de eer van L. Jz. Coster, als den eersten uitvinder der eigenlijke boekdrukkunst, op de stelligste wijze wordt gehandhaafd. Op voorstel van den voorzitter werd besloten het geschenk voor de boekerij te aanvaarden, en den heer Paeille den dank te betuigen voor de toezending van zijn voor Haarlem en geheel Nederland zoo hoogst belangrijk geschrift. — In dezelfde zitting is, naar aanleiding van den brief van het Amsterdamsche en Utrechtsche spoorweg-committé, besloten aan Burgemeester en Wethouders op te dragen het ontwerpen van een adres van adhaesie aan dat, hetwelk door dit committé, betreffende den aanleg der spoorwegen, aan de Tweede Kamer is ingezonden, ter bevordering der belangen van Noordholland, en met verwijzing naar een vroeger door den Raad ingezonden adres nopens den aanleg van een spoorweg van het Nieuwe Diep naar Amsterdam, — en verder om aan Burgemeester en Wethouders op te dragen het onderzoek van de vraag, of de Hollandsche spoorweg-maatschappij zich heeft verbonden om, bij het erlangen van de Rijks subsidie voor het versmallen van haar spoor, een spoorweg naar Woerden, of naar eenige andere plaats aan te leggen, ten einde alzoo dezen spoorweg in dadelijk verband te brengen met den Rijnspoorweg; — alsmede, wat er bestaat, ten aanzien van het aangevoerde door den Raad van den Helder, nopens den aanleg van een spoorweg door de Hollandsche spoorweg-maatschappij, met eene bijdrage van een millioen en een rente-waarborg van 3 pc. van een kapitaal van 6 millioenen.

— Gisteren morgen is van Amsterdam per stoomboot naar Willemstad, onder uitgeleide van de muziek van het korps, vertrokken een detachement mariniers van 54 onderofficieren en manschappen, bestemd om een gedeelte uit te maken van het detachement mariniers, sterk 118 onderofficieren en manschappen, allen geoefende scherpschutters van getrokken wapenen voorzien, om onder het bevel van den kapitein der mariniers L. F. Kempers aan boord van Zr. Ms. korvet Juno te embarkeren en met dien bodem naar Oost-Indië overgevoerd te worden, ten einde aldaar bij maritieme expeditien gebruikt te worden.

— Ll. zaturdag avond ten ruim negen ure ontstond te Middelburg brand in eene bergplaats van hout van eenen broodbakker in de Korte Noordstraat, die zich zeer dreigend liet aanzien, doch zich gelukkig bepaald heeft tot het ééne gebouw, dat geheel uitgebrand is. Van de onmiddellijk op het terrein aanwezige spuiten hebben vier de vlammen kunnen overwinnen.

— Eenige dagen geleden ontdekte men brand in eene bakkeet te Rijsbergen, prov. Noordbrabant, tijdelijk bewoond door A. de Jong, arbeider aldaar, die, uit het huis willende vlugten, daarin verhinderd werd, daar door onbekenden de deur was versperd, door middel eener boomstaak. Hij slaagde er echter in een anderen uitweg te vinden en heeft van het voorval kennis aan den Burgemeester gegeven. De bakkeet brandde intusschen gedeeltelijk af. Het vuur is van de buitenzijde door onbekenden aangebragt. De justitie heeft ll. donderdag inspectie en instructie in loco gehouden.

— De ll. vrijdag te Nijmegen gehouden paardenmarkt was drukker bezocht dan het vorige jaar. Van de 438 aangebragte paarden werden er 146 verkocht.

— Op het onder vestingbouwkundigen beroemde Hoornwerk aan de zuidzijde der stad Zutphen zal binnen kort een groot magazijn gebouwd worden. Dit belangrijk werk werd ll. maandag in het openbaar aanbesteed en de aanneming gegund aan den heer Uiterwijk aldaar, voor *f* 6,101.

— Het thans te Harderwijk liggend garnizoen, bestemd voor Oost- en West- Indië, aangenomen sedert primo september jl., bedraagt 594 man.

— Den 30 dezer zal van Harderwijk vertrekken om te Rotterdam over te gaan aan boord van het schip Graafstroom, gezagvoerder G. H. Ruhaak, bestemd naar Oost-Indië, een detachement suppletietroepen, sterk 150 manschappen, onder bevel van den luitenant-kolonel der infanterie J. H. Crena, van verlof terugkeerende, medegeleiders 2de luitenants F. de Lannoy bij de infanterie en S. P. van Kakum bij de artillerie, met bijvoeging van den officier van gezondheid 3de klasse J. de Koningh. Het vertrek van het detachement, dat op 18 dezer bepaald was, is uitgesteld.

— Te Deventer circuleert een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, hetwelk reeds met onderscheiden handteekeningen voorzien is, en tot adhaesie strekt aan het adres van het Amsterdamsch-Utrechtsch spoorweg-committé, waarmede men zich, behoudens eene enkele aanmerking, geheel vereenigt. In het Amsterdamsch-Utrechtsch adres wordt gesproken van eene lijn van Utrecht naar Deventer of Zwolle, op eene wijze alsof die beide rigtingen voor het algemeen belang gelijk zouden staan. Daarmede kunnen de adressanten niet instemmen. Even zoo als, naar hunne overtuiging, Utrecht het centraalpunt voor het binnenlandsch verkeer en het uitgangspunt naar het zuiden moet zijn, evenzoo acht men Deventer als het centraalpunt voor de noordelijke en oostelijke lijnen. Deze rigting acht men de natuurlijkste, kortste en minst kostbare, hetwelk in het adres uitvoerig wordt aangetoond.

— De geldleening, groot *f* 53,000, tegen een interest van 4½ pct. ten behoeve der stad Assen, is volgeteekend.

— Aangaande de werkzaamheden aan het Coevordensche kanaal wordt gemeld dat de bovengrond geheel ontgraven, en men met den ondergrond, waarin nog 9 ploegen werkzaam zijn, tot op 1300 à 1400 ellen gereed is. Verder zijn er nog 4 ploegen bij de sluis, 1 ploeg bij de doorlaatbrug en 7 ploegen met het bezoden en afmaken der dijken werkzaam, zoodat alle aardewerken binnen vier weken kunnen gereed zijn. De stoommachine voldoet goed en werkt dag en nacht, waardoor de geheele bodem van het kanaal zoo goed als droog wordt gehouden, en de ploegen, zonder behoefte aan andere waterbemaling, met goed succes kunnen voortwerken. — Dezer dagen werd van de schut- en keersluis, waar de werkzaamheden met alle kracht worden voortgezet en de heiwerken bijna zijn afgeloopen, door een zoon van den concessionaris mr. A. Slingenberg, de eerste steen gelegd voor het metselwerk, bij welke gelegenheid genoemde heer eene toepasselijke aanspraak hield. Met luid gejuich werd deze rede door de aanwezige menigte begroet, waarna aan alle aan de sluis werkzame arbeiders, van wege de Maatschappij, wijn werd geschonken en de dag verder in gepaste vrolijkheid doorgebragt.

— Gelijk in de vorige eeuw, in 1739, op kosten der provincie Friesland, eene groote kaart van Friesland is uitgegeven, zal er, ingevolge besluit der Staten van 10 julij jl., in den loop van het volgende jaar eene nieuwe kaart van Friesland worden uitgegeven in vier bladen, op eene schaal van 50,000 op 1. Deze kaart, naar de kadastrale en latere topographische opnemingen en officiële stukken bewerkt, zal met den nieuwen atlas van Friesland in 32 gemeentekaarten, die nagenoeg voltooid is, en die mede op last der Staten wordt uitgegeven, een geheel uitmaken, dat getuigt van de zorg van het provinciaal bestuur om de kennis der gesteldheid van dat gewest te bevorderen.

— De 246ste verjaardag van de Groninger Hoogeschool is ll. donderdag op plegtige wijze gevierd. Des morgens van 1 tot 3 ure was er muziek in de societeit de Harmonie; de horenblazers te Leeuwarden in garnizoen en voor de feestdagen derwaarts ontboden, droegen in de open lucht eenige muziekstukken voor, ten aanhoore van vele stadgenooten en vreemdelingen. De eigenlijke plegtigheid, aan de verjaardagen der Hoogeschool verbonden, was de overdragt van het rectoraat. De hoogleeraar J. J. P. Valeton, die gedurende het afgeloopen akademiejaar de waardigheid van Rector-magnificus der Hoogeschool bekleedde, droeg des morgens ten 11 ure in het groot auditorium van het akademiegebouw deze betrekking over aan den nieuw benoemden rector, den hoogleeraar B. J. Gratama. Hij deed dit na het uitspreken eener redevoering: *de antiqui populi Israëlitici peculiari virtute in Deo colendo conspicua*. Dat is: „ten bewijze dat de eigenaardige verdienste des ouden Israëlitischen volks in de beoefening der godsdienst bestaat." Het getal studenten gedurende het afgeloopen rectoraat ingeschreven bedraagt 46. De gemaskerde optogt nam des avonds ruim ten 6 ure een aanvang. De keuze van het onderwerp van deze maskerade mag wel zeer gelukkig genoemd worden. Zij stelde in drie groepen voor de hoofdpersonen uit de geschiedenis van de vestiging der Europeanen in Oost-Indië.

— Ll. woensdag is aan de Groningsche Hoogeschool bevorderd tot doctor in de beide regten de heer B. J. Buma, van Leeuwarden, na het verdedigen van eenige quaestiones juris inaugurales.

— Naar men verneemt is de heer mr. A. M. Pareau, advocaat te Groningen, benoemd tot tijdelijk docent in de staatshuishoudkunde aan de landhuishoudkundige school te Haren.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 17 October.

OVERLEDEN: M. van der Winden, wed. P. Weyman, 45 j. — S. M. van Velzen, man van S. Zwaab, 46 j. — J. S. Teygeler, jd., 44 j. — A. Archer, jm., 20 j. — L. H. Posno, jm., 54 j. — P. W. J. Snitger, d., 1 j. — H. Spierings, z., 1 m. — F. Mugge, d., 2 j. — P. C. Boomhuyer, d., 1 m. — E. Gardenier, d., 1 m. — C. Henkel, man van A. C. Krapf, 83 j. — E. J. Genesis, d., 1 m. — J. A. de Vrij, d., 9 m. — E. Hofland, d., 1 m. — M. G. Cleton, d., 5 j. — T. C. van Lieshout, d., 3 m. — G. Hersbergen, vrouw van C. van Ossane, 51 j. — H. H. Hackmann, man C. Scheepers, 56 j. — W. Liekens, z., 2 j. — C. M. Duyneveld, d., 2 d. — C. S. Stolk, vrouw van L. van der Mast, 24 j. — L. van Schée, d., 3 j. — B. Felperlaan, z., 5 m. — J. J. den Heldt, d., 1 j.

BEVALLEN: B. Hameijer, geb. Groeneweg, levenl. z. — A. Schriek, geb. Wiekeraald, d. — A. van der Horst, geb. van Langen, d., — M. Keus, geb. Varkevisser z. — E. Perin, geb. Voorrips, d. — A. E. H. Godijn, geb. den Bloklander, d., M. M. Heijermans, geb. Spiers, d. — J. Warbie, geb. Trouwborst, z. — J. Hoebe, geb. Beumer, d. — T. C. Klaasen, geb. Meurs, z. — D. F. L. Louwman, geb. Overbroek, d. — M. Potters, geb. Riela, z. — J. C. Sluyter, geb. de Koning, d. — J. C. Proos, geb. Gotte, z. — P. Vijfstuk de Groot, geb. Romeyn, d.

Ingezonden Stukken.

In 1818 leerde Schrijver van een zijner geachte principalen in Hannover de groene ongeverwde Pepermunt-Likeur vervaardigen. Deze volgens diens recept toebereide Likeur was door zijne voortreffelijkheid en opheffing van maag-, buik-, onderlijf-, kramp en daarmede verbonden pijnen, in genoemde Stad en omstreken zeer bekend en gezocht.

In 1832 en 1833 ondervond Schrijver dat deze Likeur bij Cholera-gevallen *spoedig aangewend* van zeer goed effect was. Vele gevallen deden hem zien dat na het spoedig gebruik van dit middel de lijders meestal weldra herstelden. Deze ondervonden na het gebruik dadelijke vermindering van pijn, transpireerden spoedig en de gunstigste resultaten sproten daaruit voort.

Geen eigenbelang maar velerlei waren de oorzaken die hem toen en later terughielden dit middel door annonces of de pers bekend te maken, waarvan een der grootste, dat, daar hetzelve van spirituoesen aard is, men bevreesd was voor misbruik en de Geneeskunde het daarom niet onder derzelver middelen kon of mogt opnemen of rangschikken.

Op aandrang van velen en uit eigen pligtbesef gedreven, wordt de vervaardiging thans door de pers (zie achterstaande annonce van den Boekverkooper W. L. Stoeller) bekend gemaakt op zoodanige eenvoudige wijze, dat, zonder Likeurstoker te zijn, de vervaardiging door elk particulier begrepen en gedaan kan worden.

Schrijver verzoekt om het belang der zaak, dat men niet *zonder* proefneming veroordeele; uitkomsten spreken beter dan woorden. Wil men meer daarvan vernemen men kan dit immers in de schamele buurten onzer stad, men kan met herstelden spreken en tot velen derzulken gebragt worden.

B. H. DICKE,
wijk 5, n.° 291.

Correspondentie.

Eenige Ingezetenen uiten de hoop, dat de Scheepstimmermanslaan, welke bij de groote verbetering die zij ondergaat eene onzer schoonste straten worden zal, van trottoirs zal worden voorzien, waarbij zij nog de twee volgende verbeteringen aan de bevoegde autoriteit in overweging wenschen te geven: 1°, het trottoir uit de Westerstraat langs de huizen der heeren Pluygers en Leygraaff te vervolgen, om dus de trottoirs der Westerstraat en Veerkade met dat der Scheepstimmermanslaan een geheel te doen worden, en 2°, het thans gedeeltelijk dempen der kleine Veerhaven, om daardoor van de Westerstraat regtuit naar het Nieuwewerk een weg te verkrijgen, wat ontegenzeggelijk eene zeer groote verfraaijing en verbetering zou te weeg brengen, terwijl de moeiten en kosten, daaraan verbonden, bij de veranderingen waarmede men nu bezig is, niet zoo verschrikkelijk zouden zijn en men dan in eens een schoon geheel verkrijgen zou. Welligt zou het plein, dat daardoor zou ontstaan, zeer geschikt zijn om aldaar het Standbeeld van Tollens te plaatsen.

Speciekoers.

AMSTERDAM den 17 October.

Gouden Specien per Stuk.

Nieuwe Dukaten	*f* —	a *f* —
Oude gerande dito	- 5.50	〃 - 5.60
Tien Gulden Stukken	- 9.60	〃 - 9.70
Dito Eng. Souvereigns	-11.65	〃 -11.75
Dito Pistolen	- 9.55	〃 - 9.65
Nieuwe Louis-d'Or		
Stukken van 20 francs	- 9.30	〃 - 9.40
Baren Goud en Specien	- 9½ a	〃 -10½ {pc. a *f* 1442.60 per N. ℔ fijn.

Zilveren Specien per Ned. ℔ Fijn.

Fijne Drittels	*f*	a *f*
〃 Bar. 1000/1000 950.	-	〃 -
Zilver van 900 a 850.	- 104.20	〃 *f* 105.
dito 〃 800 - 700.		
dito 〃 600 - 500.		
dito 〃 400 - 300.		

Zilveren Specien per Stuk.

Pilaren Piasters	*f* 2.55	a *f* 2.60.
Fransche Kroonen	- 2.70	〃 - 2.75.
Stukken van 5 francs	- 2.33	〃 - 2.36.
Brabantsche Kroonen	- 2.65	〃 - 2.70.
Pruissische Daalders	- 1.75	〃 - 1.78.

Beurstijdingen.

PARIJS den 15 October.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.60, 69.75; dito op ult. 69.60, 69.85, 69.80; dito 4½ pc. a cont. 95.25; dito op ult. —; Fransche Bank-Actien 2825; Crediet Mob. 800. 807.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. —. Napels 5 pc. — Spanje 1¾ pc. 33¾; dito buitenl. 3 pc. N. 44⅛ en O. 45½; dito binnenl. 3 pc. 43⅛; dito Passive 11.

De stemming was heden zeer gunstig. De 3 pc. Fransche fondsen sloten a contant 25 en op ult. 30 centimes hooger dan gisteren.

LONDEN den 15 October.

3 pc. Cons. cont.	95⅞	a	96	3 pc. Peru....	69	a	70
id. id. op tijd	95⅞	-	96⅛	4½ pc. id. Urib.	82	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	81	-	83
4½ pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45½	-	46½
5 pc. Braz. 1824	100	-	102	5 pc. Rusland.	109	-	111
id. 1829/39...	—	-	—	4½ pc. idem ex c.	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	95	-	96	3 pc. Spanje...	45½	-	46½
idem 1858....	95	-	96	1¾ pc. idem...	33¾	-	34¼
6 pc. Buen.-Ayr	78	-	80	idem Amort. ..	10½	-	11½
6 pc. Chili....	102	-	103	id. Cert. Coup.	4¼	-	4¾
3 pc. idem....	74	-	78	5 pc. Sardinië.	86	-	87
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	78	-	79
3 pc. idem...	85	-	87	idem Nieuwe..	68	-	69
2½ pc. Holland.	65½	-	66½	4 pc. idem.,..	102¾	-	103¼
4 pc. idem....	99⅞	-	100½	3 pc. Venezuela	27	-	28
Ecuador......	15½	-	16½	idem Uitgest..	14	-	15
id. Land-warr.	3½	-	4½	Wissel Amst. krt.	11.14	a	15.
3¼ pc. Grenada.	17	-	18	idem 3 m.....	11.16	-	16½.
id. Uitgestelde	5	-	5½	id. Rott. 3 m...	11.16	-	16½.
3 pc. Mexico.	22¼	-	22¾	id. Parijs kort....	25. 7½	-	15.
4½ pc. Peru...	90½	-	91½	idem 3 m.....	25.32½	-	37½.

Tot vaste prijzen was er veel handel.

ROTTERDAM den 17 October.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld. 2½	pct.		64 5/16	64⅜	64 5/16
Spanje,..	Obl. 3 pc. nu 1¾	〃		33⅜		
〃	Binnenl. a 6/m. 3	〃		42½		
Rusland,	bij *Stiegl.* 1855.5	〃		100½	100⅝	100⅝.
〃	Spoorw. Aand. *f*	〃		223	223¼	
Oostenr.,	Metalliek....... 2½	〃		29¼	29 5/16	29 5/16
〃	Oude......... 5	〃		55⅛		
〃	N. Rente Ams. 5	〃		74¼		
〃	Nationale....... 5	〃		59¾	59⅞	
Venezuela	Obligatien.... 1½	〃		13 13/16		
Grenada,	Uitgestelde....	〃		5 1/16		

De beurs leverde heden geene variatie van eenige belangrijkheid op, de stemming was over het algemeen tamelijk vast. De handel toonde slechts in Oostenrijksche fondsen eenige uitgebreidheid.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje 1¾ pc., 33⅜. Oostenrijk, Metall., 2½ pc., 29 5/16; dito Nation., 5 pc., 59 11/16, 59¾, 59 11/16. Land-Warrants 3¾.

AMSTERDAM den 17 October.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½	pCt.	64¼	64½	64¼
〃	dito dito 3	〃	76⅞		
〃	dito dito 4	〃	97⅝	97¾	97⅝
〃	Amort-Synd... 3½	〃			
〃	Handel-Maats. 4½	〃	126½		
〃	O. I. Leening 4	〃	97		
〃	Leen. Holl. Sp. 4½	〃			
〃	Rijn-Spoorw.....	〃	101½		
〃	Maats. v. Weld. 4	〃			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	〃			
Frankrijk,	Certificaten.... 3	〃			
Spanje,..	Buitenlands... 1¾	〃	33¼	33⅜	
〃	dito 3	〃	45¼		
〃	Binn. a *f* 6000 3	〃	42⅜	42 7/16	42 7/16
〃	Amort. Schuld.........				
〃	Bew. v. Coup..........				
Portugal,	Oblig. 3	pCt.	44⅜	44½	
〃	dito 1856/57.. 3	〃	43⅛	43¼	
〃	dito 1858/1859				
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	〃	104⅛	104¼	
〃	dito 1828/29.. 5	〃	101¾	102	
〃	Cert. 1831/33.. 5	〃			
〃	dito 1840...... 4	〃	82⅜		
〃	dito *Stieglitz*.. 4	〃	82¾	82⅞	82⅞
〃	dito d.° Nieuwe 5	〃	91¼	91 13/16	91⅜
〃	dito d.° 1855 N. 5	〃	99 15/16	100	
〃	dito te Londen 5	〃	99¾		
〃	dito v. Assign. 6	〃			
〃	Inschr. dito ... 6	〃			
Polen,....	Aand. 1835..........	*f*	157¾	158	
〃	Obligatien...... 4	pCt.	78⅜	78⅞	78⅜
Pruissen,	 5	〃	101⅛	101¼	
〃	Oblig....... 4½	〃			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	〃			
〃	dito dito 4	〃			
〃	dito Met. Oude 5	〃	54¼	54⅞	54¾
〃	dito N. te Ams. 5	〃	74⅛		
〃	dito Nat. Met. 5	〃	59⅜	60	59 13/16
〃	dito Metall..... 2½	〃	28⅞	29⅛	29⅛
〃	Wen. Ad. fl 250 4	〃	270		
Brazilië,	1824, £ 100, 5	〃	100		
Equador,	£ 100........... 1	〃	15 1/16	15⅜	
Venez.,...	Obligatien...... 3	〃	26¼	26½	
〃	Uitgestelde.... 1½	〃	13¾	13⅞	
Grenada,	Obligatien...... 3½	〃	15½	15⅝	
〃	Uitgestelde....		5	5 1/16	
Mexico,..	Obligatien...... 3	〃	21	21 3/16	
Illinois,	 7	〃	80¾		

Rusland, Spoorw. Actien, 5 pc., 68½, dito volgef., 5 pc., 222¼, 222¾. Weener Bankactien *f* 858, dito Aand. 1839, 287. Denemarken, Oblig. te Londen. 5 pc., 99½. Brazilië, 1839 en 1843, £ 100, 5 pc. 99½; idem 1858, 4½ pc., 91¾. Philad., bij Hope en Co., Lr. B, *f* 96; id. bij Rotschild, 6 pc., 80¾ a 82½. Griekenland 5 pc., 3⅞. Nieuwe Russen 64 9/16 a ⅝.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3 pc., Disconto 3 pc.

De beurs verkeerde heden in eene flaauwe stemming, vooral wat betreft Russische en Oostenrijksche fondsen.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64¼, Spanje, 1¾ pc.. 33 5/16, dito Binnenl. 3 pc., 42 7/16. Oostenrijk, Metall. 5 pc., 54¾ a 13/16, idem Nat., 5 pc., 59⅞.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 17 Oct.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.65	11.70
d.° 3/m.	11.62½	—
Parijs ..	55 7/16	55 5/16
d.° 3/m.	55 13/16	—
Bordeaux.	55 3/16	55 9/16
Genua...	45¼	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	79	—
Petersb. .	167	—
Hamburg.	35⅛	35 3/16
d.° 3/m. .	35 3/32	—
Antwerp .	—	1⅜ v
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen..	93½	—
Triest. . .	93⅛	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 17 Oct.

	2 maanden		zigt	
Londen. .	11.65	g	11.70	g
Parijs. . .	55½	g	55 13/16	g
Bordeaux.	55	g	55½	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	45½	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	78	g	—	g
Hamburg.	35⅛	g	35 5/16	g
	3 maanden.		**Zigt.**	
Madrid . .	241	g	—	g
Cadix. . .	243	g	—	g
Sevilië . .	240	g	—	g
Bilbao . .	240	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40½	g	—	g
Petersb. .	167	g	—	g
	6 weken.		**Zigt**	
Weenen ..	93½	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DINGSDAG 18 OCTOBER 1859, N⁰. 248.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

VOORLOOPIG VERSLAG

omtrent het ***Ontwerp van Wet*** *tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessien voor den* ***aanleg en de exploitatie van de***

Noorder- en Zuiderspoorwegen.

Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het ontwerp van wet tot bekrachtiging van artikelen der verleende concessien voor den aanleg en de exploitatie van de Noorder- en Zuiderspoorwegen — aan welke overweging door 59 leden werd deel genomen — zijn beschouwingen en bedenkingen in 't midden gebragt, waarvan wij hier den hoofdinhoud mededeelen:

§ 1. Door onderscheidene leden werd teruggekomen op de vroeger gemaakte opmerking, dat de Regering tegenover de aanvragers om concessie van spoorweglijnen en met opzigt tot het verleenen van zoodanige concessien eene gedragslijn gevolgd heeft, die zich niet wel verklaren laat. Voortdurend scheen te blijken, dat de Regering, eenmaal besloten hebbende om den aanleg van spoorweglijnen van Rijkswege krachtig te ondersteunen, niet zoo zeer eene keuze uit de bij haar ontvangen aanvragen om concessie gedaan, als wel personen uitgekozen heeft, die zij met concessien wilde begunstigen, en dat zij met deze personen uitsluitend heeft willen blijven onderhandelen, ook dan wanneer de loop der zaak tot het opleggen van voorwaarden of het voorschrijven van rigtingen drong, met de oorspronkelijke inzigten der begunstigden lijnregt in strijd. Ten bewijze dat de handelwijze der Regering omtrent bepaalde aanvragen om concessie moeijelijk te regtvaardigen is, beriep men zich op het gebeurde met den heer Suermondt en andere kapitalisten en aanzienlijken, die, volgens hun in de maand julij jl. aan de Kamer ingezonden adres, van deelneming aan den aanleg van den Zuiderspoorweg zijn uitgesloten, omdat zij te sterk op de dadelijke opneming der Zeeuwsche lijn in het plan bleven staan, dat is op eene voorwaarde, aan de tegenwoordige concessionarissen van dienzelfden Zuiderspoorweg opgelegd.

Nog andere punten werden hierbij ter sprake gebragt. Zoo werd gevraagd, hoe het stond met de lijn Utrecht-Amersfoort-Zwolle, waarvoor aan den baron van Lockhorst reeds vroeger voorloopig concessie was verleend.

Evenzoo wenschte men onderrigt te worden, of het waar is, dat reeds voor eenigen tijd eene ernstig gemeende aanvrage om concessie door Amsterdamsche huizen of bijzondere personen voor de lijn Utrecht-Kuilenburg-'sHertogenbosch bij de Regering gedaan is; zoo ja, welk lot aan die aanvrage is te beurt gevallen. Welligt zouden deze en dergelijke vragen het volledigst worden beantwoord, indien, gelijk in eene der afdeelingen uitdrukkelijk werd verlangd, de Regering kon goedvinden, eene opgave mede te deelen der bij haar ontvangen aanvragen om concessie, bijv. sedert de dagteekening der Memorie van Beantwoording wegens den Noorderspoorweg; waarbij dan iets zou te voegen zijn omtrent het lot, aan elke aanvrage te beurt gevallen.

Ook met opzigt tot de aanvrage om concessie van de Noorderlijnen door den heer Reerink en anderen, bleven de bedoelde leden volharden bij de vroeger gemaakte bedenking. Niet zonder bevreemding hadden zij op bladz. 8 der Memorie van Beantwoording wegens den Zuiderspoorweg de zinsnede gelezen: „Wat betreft de kaarten en plannen van de heeren Reerink c. s., zij waren en zijn nog bij de Regering onbekend." Men meende toch te weten, dat althans één der Ministers, die deze memorie onderteekend hebben, vroeger van de hier bedoelde, weluitgewerkte kaarten, plannen en profils met belangstelling kennis heeft genomen.

Indien men dit een en ander in herinnering bragt, was het vooral, omdat men het vermoeden niet van zich kon weren, dat de Regering door het uitsluitend onderhandelen met vooraf gekozen personen het belang des Lands niet genoegzaam behartigd heeft. Nu alle mededinging onmogelijk is gemaakt, bestaat geen genoegzame waarborg, dat het tot stand brengen der bij het tegenwoordig wetsontwerp bedoelde spoorweglijnen niet op minder bezwarende voorwaarden voor 's Rijks schatkist te verkrijgen ware geweest dan bij de verleende concessien bedongen zijn. Te meer is het te verwonderen dat de Regering zoodanige mededinging niet begunstigd heeft, omdat dan toch de ondervinding heeft geleerd, dat matiging zelfs der in reeds verleende concessien gestelde voorwaarden allezins mogelijk is. In de concessie voor den Noorderspoorweg zijn bij nader overleg zeer aanmerkelijke wijzigingen gebragt. De rentegarantie, waartoe de Staat zich verbond, is van 99 tot op 50 jaren ingekrompen, en de kosten van de brug over den IJssel, die oorspronkelijk ten laste van den Staat moesten komen, blijven bij de gewijzigde concessie ten laste der onderneming. Zou, vroeg men, als te gelijk met meerdere gegadigden ware onderhandeld, en de eischen van den een tegenover die van den ander waren gesteld, de matiging niet nog veel verder hebben kunnen gaan?

§ 2. In drie der afdeelingen vertoonden zich bij de tegenwoordige overweging op nieuw enkele voorstanders van Staatsspoorwegen boven geconcedeerde, die daarvoor de bekende en reeds meermalen ontwikkelde gronden aanvoerden. Gronden, die van de zijde der meerderheid geene opzettelijke tegenspraak vonden, omdat deze meerderheid het, na al het deswege voorgevallene, als eene besliste zaak beschouwde, dat de aanleg en exploitatie der spoorwegen hier te Lande aan den ondernemingsgeest van bijzondere personen of maatschappijen zullen worden overgelaten.

§ 3. Het vraagstuk omtrent de verbetering der gemeenschap van Amsterdam met de zee door het graven van een kanaal door Holland op zijn smalst kwam in twee der afdeelingen ter sprake. Er waren leden, die zich met de handelwijze der Regering ook te dezen aanzien geenszins tevreden toonden, en zulks om tweederlei reden. In de eerste plaats keurde men het af, dat op een tijdstip als het tegenwoordige, nu het er op aankwam om groote geldelijke offers tot verbetering der binnen- en buitenlandsche gemeenschap te brengen, al wat dit groote werk betreft nog in lucht hangt, niettegenstaande het met geheel het stelsel onzer handelsgemeenschap in onmiddellijk verband staat. De bedoelde leden zouden nog wenscher beide zaken moest in het oog der Regering eene reden te meer bestaan, omdat zij zelve het kanaal eenigermate als een aequivalent voor de mindere bevoordeeling van Amsterdam bij de aangenomen rigting der Zuiderspoorwegen beschouwt. In de tweede plaats heeft het bevreemd, dat zeer onlangs op last van de Regering aan de gemeente Amsterdam een brief is geschreven, waaruit blijkt dat het werk niet zal doorgaan, tenzij door die gemeente daarvoor eene aanzienlijke bijdrage worde verstrekt. Een kanaal, waaraan men meende dat in het algemeen belang behoefte bestond, wordt daardoor op eens verklaard grootendeels slechts van locaal belang te zijn. Met den ernstigen wil tot volvoering van het werk, dien de Regering zegt te koesteren, laat zich het afhankelijk maken dier volvoering van een Amsterdamsch subsidie moeijelijk overeenbrengen.

Van de zijde van andere leden werd beweerd, dat de doorgraving van Holland op zijn smalst van het vraagstuk omtrent den aanleg der groote spoorweglijnen geheel afgescheiden is en daarmede niet vermengd moest worden. Zij wilden thans de waarde van dat kanaal, hetzij voor Amsterdam, hetzij voor het Land in het algemeen, geheel in het midden laten. Het kon eene hoogst nuttige, het kon ook eene onnutte of onbereikbare zaak zijn; maar zoo veel was zeker, dat het al dan niet tot stand komen van dezen nieuwen waterweg op de rigting der thans in aanmerking komende spoorweglijnen geenerlei invloed kon uitoefenen. Was dit onbetwistbaar, dan moest men ook de afdoening van de gewigtige zaak der spoorwegen niet door het daarmede in verband brengen van een ander groot werk aan het gevaar van nieuwe vertraging blootstellen. Wierd later een voorstel tot doorgraving van Holland op zijn smalst ingediend, men zou daaraan de aandacht wijden die het verdiende, en zoo het blijken mogt, dat zoodanige waterweg werkelijk goed en nuttig was en tot verhooging der bedrijvigheid op onze spoorwegen strekken kon, in dat laatste uitzigt eene drangreden te meer vinden om zich ook daarvoor opofferingen te getroosten.

§ 4. Het denkbeeld der Regering om thans, met afwijking van de vroegere voorstellen, de bekrachtiging der beide concessien voor den Noorder- en Zuiderspoorweg in ééne en dezelfde wet te begrijpen, vond bij verscheidene leden afkeuring, ofschoon er onder deze leden waren, die bij den tegenwoordigen stand der zaak het niet waagden nog op eene splitsing aan te dringen. Men kon in deze zamenkoppeling naauwelijks iets anders zien dan eene kansberekening, of liever een middel om de ijverige voorstanders der Zuiderspoorwegen ook voor de Noorderspoorwegen te winnen, en omgekeerd. Er was iets stuitends in het gebruik van dat middel. Aan de leden der Kamer werd daardoor eene soort van zedelijke dwang aangedaan.

De overige leden deelden niet in deze bezwaren en achtten de handelwijze der Regering in dit opzigt niet slechts verklaarbaar, maar zeer wel te regtvaardigen. Zij kon als het natuurlijke gevolg der laatste over dit onderwerp door de Kamer aangenomen motie van orde worden beschouwd, aan welke motie het denkbeeld ten gronde lag, dat de zaak der Zuiderspoorwegen, wegens het naauw verband met die der Noorderspoorwegen, gelijktijdig met deze behoorde te worden afgedaan.

§ 5. Na deze meer voorloopige opmerkingen trad men in beschouwingen over de rigting, die, volgens de verleende concessien, de nieuw aan te leggen spoorwegen zouden volgen. Alvorens verslag te doen der deswege plaats gehad hebbende gedachtenwisseling, zij hier vermeld, dat er sommige leden waren, die in 't algemeen tegen het stel van spoorweglijnen, 't welk de Regering thans voorstond, bedenkingen in het midden bragten, in hun oog van overwegenden aard. Dat stelsel zondigde, naar hun gevoelen, door te groote omslagtigheid, door zekere weelde van lijnen, en miste daardoor de vereischte waarborgen van uitvoerbaarheid.

Naar hunne meening moest aan een meer eenvoudig en beknopt stel van spoorwegen boven het thans voorgestelde de voorkeur worden gegeven, en viel de noodzakelijkheid van inkrimping nog meer in het oog, als men op de toekomst onzer spoorwegen lette. Die nieuwe middelen van gemeenschap mogten thans door milden Rijksonderstand in het leven worden geroepen, zij moeten zóó worden aangelegd, dat zij zoo spoedig mogelijk zich zelve konden helpen. Hunne toekomst zou dan alleen verzekerd zijn, wanneer het vervoer wierd zamengedrongen. Legde men te veel, legde men uit het aangeduide oogpunt nuttelooze lijnen aan; gaf men nu reeds, in stede zich voor den aanvang met juist getrokken hoofd- of stamlijnen te vergenoegen, aan de zucht tot locale bevrediging toe, en ondernam men alzoo ontijdig hetgeen men aan de toekomst behoorde over te laten, — verarming en verval van een deel dier lijnen zou daarvan het onvermijdelijk gevolg zijn.

De leden, wier gevoelen hier wordt uitgedrukt, herinnerden de conclusie van het Voorloopig Verslag nopens den Noorderspoorweg. Zij bleven aan de beginselen en aanwijzingen, daarin vervat, hechten. In dat stelsel scheen Staatshulp zich vooreerst te moeten bepalen tot eene lijn, die

Harlingen met de Hannoversche grens bij Aschendorf,

en Leeuwarden, langs Sneek of Akkrum, over Heerenveen, met Raalte of Deventer verbond, om van daar oostelijk naar Rheine en westelijk naar Utrecht te worden geleid;

voorts van Utrecht, over Kuilenburg, naar den Bosch tot Boxtel of Eindhoven door te trekken, waar de baan zou uitkomen op die, welke van Vlissingen, over Middelburg, Goes, Breda, Tilburg, Venlo of Roermond, oostelijk tot de Pruissische grens en zuidelijk tot Meerssen of Maastricht zou reiken.

De overige leden traden niet in zulk eene algemeene waardering van het voorgedragen spoorwegplan, welke waardering slechts in twee sectien ter sprake is gekomen. Gedurende den loop der overweging toonden echter velen hunner zich tegen elke beperking van dat plan gestemd. Zonder daarom alle verbetering in de getrokken lijnen, waar die nog mogelijk zij, te willen uitsluiten, wenschten zij het voorgedragen net in zijnen geheelen omvang tot stand te zien komen. Ook de stemming der Natie, die van alle zijden zoo krachtig het verlangen uitte om eindelijk in 't bezit der sedert jaren toegezegde spoorweglijnen te komen, moest niet uit het oog worden verloren. Nu mogelijkheid tot vervulling bestond, behoorde een volkswensch als deze niet in meerdere of mindere mate te leur te worden gesteld.

§ 6. De Noorderlijn.

I. Met nadruk werd op nieuw de meening voorgestaan, dat de lijn Harlingen-Leeuwarden-Groningen niet of niet genoegzaam doel zal treffen zoolang de aansluiting met Leer of Aschendorf niet beter dan tot dusver verzekerd is. Harlingen is onder onze zeehavens de derde in rang. Wanneer van daar eene lijn in eene oostelijke rigting uitgaat, behoort die lijn niet enkel tot Groningen te loopen en dus de Hannoversche grenzen te naderen, maar deze grenzen te bereiken. Geheel Nederland zou door den tijd de gunstige gevolgen van zulk eene verbeterde gemeenschap met Noord-Duitschland, zoowel wat personen- als goederenvervoer betreft, ondervinden, en zelfs Amsterdam daarvan goede vruchten plukken. Nu verloor men niet uit het oog, dat in de concessie van den Noorderspoorweg aan de heeren *Sloet* en spoedig tot stand komen der bedoelde verlenging in geenen deele verhelderd. Integendeel scheen een hinderpaal te meer opgeworpen tegen hetgeen het algemeen belang eischt. Men wilde dus der Regering ernstig in bedenking gegeven hebben, om de concessie voor den Noorderspoorweg nog zoodanig te wijzigen, dat de concessionarissen verpligt wierden, de verlenging van Groningen tot de Hannoversche grenzen in het voor dadelijke uitvoering vatbaar plan te begrijpen.

Door eenige leden werd echter twijfel geopperd, of, zoolang de aansluiting van Bremen en Hamburg met de Embder baan niet bestond, de verlenging der lijn Harlingen-Groningen tot aan die baan wel zoo wenschelijk ware.

Met opzigt tot de gedane vragen omtrent de gezindheid der vreemde Regeringen om op bepaalde punten eene aansluiting aan onze spoorweglijnen te doen plaats hebben, deed men opmerken, dat de Regering daaromtrent een verkeerd stelsel volgt. Zij maakt, meent men, de rigting der lijnen en de verlenging daarvan tot aan de grenzen veel te veel afhankelijk van bij vreemde Regeringen onderstelde inzigten omtrent de wijze van aansluiting. Zoo geeft zij te kennen, dat de Zuiderlijn niet anders dan op Venlo kan uitloopen, omdat de Pruissische Regering nooit eene andere verbinding aan die zijde dan met Vierssen op den voorgrond heeft gesteld. Dit behoorde, meende men, hier het beginsel niet te zijn. De Nederlandsche spoorwegen moeten in *ons* belang worden gelegd en tot aan de grenzen doorgetrokken. Eerst als zij die grenzen weldra zullen bereiken, is de tijd daar om over die aansluiting te handelen. Wat vroeger over voorkeur van deze of gene rigting door vreemde staatslieden werd gezegd, is uit den aard der zaak onzeker. Ziet men dat het ernst is, op een bepaald punt de grenzen te naderen, men zal van de zijde der vreemde Regeringen zich van zelf gezind betoonen dààr aan te sluiten. De opmerking is ook op de aansluiting bij Leer of Aschendorf toepasselijk. Wanneer eenmaal de Harlinger baan dat punt bereikte, zou het zóó kennelijk in het belang van Bremen en geheel noordelijk Duitschland zijn om in die rigting zich met onze lijn te verbinden, dat die verbinding niet achter zou blijven. Door den drang der omstandigheden zou bewerkt worden, wat door voorloopige onderhandeling, die niet anders dan op eenen onzekeren grondslag rusten kan, niet te bereiken is.

II. Ook nu weder toonden zich een aanzienlijk getal leden tegen het denkbeeld gestemd om de lijn van Meppel over Assen naar Groningen te doen loopen, en niet van Meppel over Heerenveen en Sneek naar Leeuwarden of Harlingen te trekken. Eene zoo welvarende provincie als Friesland, welker voornaamste voortbrengselen, vee en boter, bij uitnemendheid voor spoorwegvervoer geschikt zijn, werd daardoor grootendeels van het genot der voordeelen van de versnelde gemeenschap verstoken, en de belangrijke haven van Harlingen, op eene zeer onvolkomene wijze met Rheine en de op dat punt uitloopende Duitsche spoorweglijnen in verband gebragt. Eigenlijk lag in de door de Regering voorgestane rigting eene begunstiging van Drenthe en Groningen ten koste van Friesland, en deze begunstiging was ook dààrom verkeerd, omdat Friesland, wat rijkdom, handel en bedrijvigheid betreft, als eene belangrijker provincie kon worden beschouwd dan Groningen en het schaars bevolkte, weinig vruchtbare Drenthe te zamen.

Vele leden meenden dan ook den aandrang bij de Regering te moeten vernieuwen om òf de lijn van Meppel door Friesland op Harlingen of Leeuwarden nog voor de voorgestelde lijn Meppel-Assen-Groningen in de plaats te doen treden, òf wel zoowel de eene als de andere lijn in de concessie van den Noorderspoorweg op te nemen. Vooral echter tegen het denkbeeld van de opneming der beide lijnen in het plan kwamen andere leden met kracht op. Men moest, zeiden zij, zich wachten voor het geven van al te groote uitbreiding aan het ontworpen spoorwegplan. Zoo doende zou men ongemerkt tot het net van 1857 terugkeeren, hetwelk juist wegens zijne onmatige uitgebreidheid zulk eene sterke afkeuring ontmoette.

Enkele leden gaven, tot wegneming der bedenking tegen te groote uitbreiding van het plan, in overweging om wel de beide lijnen Meppel-Heerenveen-Leeuwarden en Meppel-Assen-Groningen daarin dadelijk op te nemen, maar de regtstreeksche verbinding van Leeuwarden met Groningen vooreerst te laten rusten. Zoo doende, meenden zij, zouden de wederzijdsche belangen het best bevredigd worden. Was eenmaal de verbinding met Leer of Aschendorf dààr, de tusschenlijn van Leeuwarden op Groningen, alsdan in het belang des handels volstrekt vereischt, zou van zelf komen. Door enkele anderen werd weder de middenweg van Meppel op Beetsterzwaag of Dragten, met takken naar Groningen en Leeuwarden ter sprake gebragt.

III. In naauw verband met het voorafgaande werd in twee der afdeelingen het gevoelen voorgestaan, dat zelfs bij het dadelijk leggen van den spoorweg van Harlingen of Leeuwarden over Heerenveen naar Meppel, de Friesche haven en het welvarendste deel van Friesland nog niet regtstreeks genoeg met Rheine en daardoor met Midden-Duitschland verbonden zou zijn. Daarbij komt dat in het plan der Regering de Friezen zoowel als de Groningers een omweg over Arnhem zouden moeten maken om naar Holland te komen. Wil men werkelijk eene goede verbinding, dan is het duidelijk, dat de lijn niet over Zutphen, maar over Zwolle, Raalte en Almelo naar de Duitsche grenzen moet worden getrokken. Daardoor zou tevens het groote voordeel worden bereikt, dat het nijvere Twenthe, waar meer welligt dan in eenig ander deel des Lands behoefte aan spoorweg-verbinding wordt gevoeld, van de lijn doorsneden wierd. Van Raalte zou dan westelijk eene lijn op Deventer en Utrecht kunnen loopen, en dus de verbinding van Friesland met het hart des Lands even goed verzekerd zijn als met Duitschland.

Men ontveinsde zich echter niet, dat door zoodanige verbinding de Hollandsche handelssteden zouden worden benadeeld. Het belang dier middenpunten van ons internationaal verkeer brengt onbetwistbaar mede, dat van Utrecht regt op den IJssel worde afgegaan, niet tot Zwolle opgeklommen. Voor de verbinding van Holland met Rheine is de lijn over Zwolle en Raalte een af te keuren omweg. In het Hollandsche handelsbelang moet de lijn van Utrecht op Deventer en van daar over Enschedé naar Rheine loopen. Men mag niet vergeten, dat de transitohandel te Harlingen tot nu toe niet van overgroote beteekenis is en, zelfs indien het spoorwegplan in zijn geheel wierd uitgevoerd, waarschijnlijk in de eerste jaren niet worden zou. Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht zijn thans in het bezit der handelsbetrekkingen met het midden van Duitschland. Een plan als het tegenwoordige moet op werkelijk bestaande betrekkingen, niet op de wijziging, die de toekomst daarin brengen kan, worden gebouwd. Om deze reden verklaarden zich verscheiden der leden, die dit punt ter sprake bragten, voor de aangeduide kortste verbinding van Holland over Deventer naar Rheine. Het doortrekken der lijn van Deventer naar Zutphen en Arnhem behoefde daarom niet achter te blijven.

Anderen achtten het Hollandsche handelsbelang genoegzaam bevredigd wanneer, zoo als het Regeringsin de rigting, voor de Noorderlijn aangenomen, konden berusten, noemde men de laatstelijk in die rigting gebragte wijziging, volgens welke de lijn van Zutphen naar Enschedé zich noordelijk tot in de nabijheid van Delden zou ombuigen, eene wezenlijke [illegible]ring. Men twijfelde echter of die [illegible] genoeg ging, en wenschte eensdeels de [illegible] bezitten, dat Lochem en Goor wierden aangedaan, anderdeels in bedenking te geven, om de Deldensche bogt iets grooter te maken dan in de bedoeling der Regering scheen te liggen, en wel zoó, dat de lijn tusschen Delden en Hengelo heen liep. De gegrondheid der reeds vermelde klagt over het miskennen der belangen van het nijvere Twenthe bij de gekozen rigting viel niet te miskennen. Het grootste deel dier streek zou ook bij het tot stand komen van de Deldensche bogt ter zijde blijven liggen. Naderde nu echter de spoorweg Hengelo, dan kon hij daar in aanraking worden gebragt met het Almelosche kanaal en in het algemeen met de Overijsselsche waterwegen. Voor de verlevendiging van het binnenlandsch verkeer is aansluiting der spoorweglijnen aan waterwegen, vooral gelijk hier aan een geheel stelsel van kanalisatie, eene uitmuntende zaak.

Naar het gevoelen der leden, die in 't bereiken van Rheine langs den kortsten weg het meeste belang stellen, liet men zich hier te zeer door plaatselijke belangen wegslepen. De lijn moet, volgens hen, in overeenstemming met het zoo even geopperd denkbeeld, of van Zwolle af over Raalte midden door Twenthe loopen, of van Deventer regtstreeks over Enschedé naar Rheine worden getrokken.

§ 7. De verbinding van Noord en Zuid.

I. In al de afdeelingen is het vraagstuk van deze verbinding opzettelijk besproken. Hoewel een aanzienlijk aantal leden de meening voorstond, dat de Regering daaromtrent een verkeerd stelsel heeft aangenomen, toonde de meerderheid zich voor dat stelsel gestemd, of meende zij bij den tegenwoordigen stand der zaak daarin te moeten berusten.

Van de zijde der meerderheid werd op den voorgrond gesteld, dat voor de verzekering eener goede gemeenschap binnen 's lands en naar buiten twee rivierovergangen hoogst wenschelijk zijn, en dat daardoor de leemte wordt aangevuld, die in het vroegere Regeringsplan bestond

Teregt derhalve had de Regering aan den aandrang toegegeven om den tweeden overgang bij Arnhem en Nijmegen, in een vorig voorstel te zeer naar eene verwijderde toekomst verschoven, in het dadelijk uit te voeren plan op te nemen. Bovendien was het de vraag, of indien aan het verlangen van Amsterdam toegegeven wierd, en de overtogt der rivieren dus in 't midden des Lands plaats had, inderdaad zooveel zou worden uitgewonnen. Integendeel, volgens berekeningen in het Verslag opgenomen, zouden de kosten van den enkelen rivierovergang in 't midden des Lands en die der thans voorgestelde twee overgangen niet zoo ver uiteenloopen, als men bij den eersten opslag vermoeden zou.

Ook al wierden bij het leggen der lijn van Utrecht of Maarsbergen naar 's Bosch de aangeduide en andere voorzorgen genomen, welligt zou het gevaar voor onze dijken, ten gevolge van het bestaan der in die rigting te bouwen bruggen en het daardoor bevorderen van ijsverstopping nog geenszins geheel zijn afgeweerd. De Regering laat zich op dit punt in hare memorie op eene stellige wijze uit. Er waren wel onder de meerderheid leden, die meer in de bijzonderheden wenschten aangetoond te zien dat het gevaar voor onze dijken, waarvan de Regering gewag maakt, bij het kiezen der bedoelde rigting werkelijk in zoo hooge mate zou bestaan; maar men voerde hun te gemoet, dat, volgens de uitdrukkelijke verzekering der Memorie van Beantwoording, onlangs te dezer zake nog weder een opzettelijk onderzoek is ingesteld, en dat dit onderzoek de meening der vroeger deswege geraadpleegde hoofdambtenaren van den waterstaat heeft bevestigd. Bij zulk eene stellige verklaring moest men zich neêrleggen.

Wanneer eenmaal het maken van twee rivierovergangen was aangenomen, moest, naar het gevoelen der meerderheid, ontwijfelbaar een dier overgangen in het westen des Lands worden tot stand gebragt, en dus de lijn over Rotterdam, Dordrecht en den Moerdijk loopen. Wierd die rigting niet gevolgd, men zou willekeurig en zonder eenige afdoende reden, de Maassteden, thans in het bezit van ver het grootste deel van onzen transito-handel, van de voordeelen berooven, die de natuur zelve haar geschonken heeft; Dordrecht ten eenen male van de spoorweggemeenschap uitsluiten, en ter kwader ure van de kortste verbinding onzer voorname koopsteden aan de eene zijde met België en Frankrijk, aan de andere met den linker Rhijnoever afstand doen. Alleen het mededingende Antwerpen zou daarbij kunnen winnen. Wel werd de zwarigheid gemaakt, of het overbruggen van zulk een breed water als het Hollandsch Diep niet onuitvoerbaar zou worden bevonden, doch men antwoordde, dat deskundigen in die overbrugging zelve geenerlei afdoend bezwaar zien, en de meening voorstaan, dat daarbij enkel het vraagstuk van het uitgeven eener zeer aanzienlijke som gelds te pas komt. Welligt zal het moeijelijker vallen bij het bouwen der bruggen tegenover Rotterdam en Dordrecht de belangen der daar zoo drukke scheepvaart met die van het spoorwegverkeer overeen te brengen, dan de brug over het Hollandsch Diep behoorlijk te leggen. Gevaar voor ijsverstopping ten gevolge van het bestaan dier brug is niet te vreezen.

Maar worden dan, vroeg men, door het kiezen van Rotterdam als westelijk uitgangspunt voor den Zuiderspoorweg de belangen van Amsterdam niet gekrenkt? Men erkende daarbij gaarne, dat die belangen zwaar in de schaal moeten wegen; maar kon toch niet inzien, dat Amsterdam reden heeft om zich zoo hevig over verongelijking te beklagen. In de Memorie van Beantwoording wegens den Zuiderspoorweg wordt overtuigend aangetoond, dat zoo, in plaats van de beide rivierovergangen, één [illegible] in het midden des Lands wierd aangelegd, Amsterdam, wat het internationaal verkeer betreft, [illegible] zou winnen, maar daarentegen Rotterdam veel [illegible] verliezen. De weg van Amsterdam langs den Hollandschen spoorweg over Rotterdam naar België en Frankrijk is zelfs korter dan die over de vroeger ontworpen lijn Maarsbergen-'s Hertogenbosch. Evenzoo is de weg van Amsterdam over Arnhem en Nijmegen naar Venlo nog iets korter dan die over Maarsbergen en 's Hertogenbosch, en wordt dus, wat de zoo belangrijke aansluiting aan den linker Rhijnoever betreft, door de hoofdstad veeleer gewonnen dan verloren. Het is waar, Amsterdam zal bij het volgen van het Regerings-ontwerp niet op eene geschikte wijze met 's Hertogenbosch verbonden zijn; maar daartegenover staat dan toch, dat de spoorweggemeenschap tusschen de hoofdstad en geheel Zeeland veel te wenschen zou overlaten, als die over 's Bosch moest plaats hebben, terwijl alsdan ook van de Zuidhollandsche handelssteden een groote omweg naar Vlissingen en geheel Zeeland zou moeten worden gemaakt. 's Hertogenbosch is zeker een belangrijk middenpunt van binnenlandsch verkeer, maar toch niet van zóó overgroot gewigt, dat daaraan alleen de kortste verbinding onzer handelssteden met het buitenland en menig voordeel van binnenlandsche gemeenschap zou moeten worden opgeofferd. Teregt wordt door de Regering opgemerkt, dat bij het aannemen

Niettegenstaande dit alles waren ook onder de meerderheid leden, die, als de lijn Rotterdam-Dordrecht-Moerdijk behouden bleef, in het geven van eene andere rigting aan de meer oostelijke lijn zoo overgroot bezwaar niet zouden zien, mits de bedenking met opzigt tot het gevaar voor onze dijken uit den weg te ruimen ware. Anderen evenwel hielden het er voor, dat van de gekozen rigting voor de oostelijke lijn bij den tegenwoordigen stand der zaak in geen geval moest worden afgeweken. Zij wezen op de eigenaardige voordeelen, aan den rivierovergang bij Arnhem en Nijmegen verknocht. Onze oostelijke provinciën werden daardoor in eene regte lijn met het oostelijk gedeelte van België en Frankrijk en met den linker Rhijnoever in verband gebragt.

II. Door de leden, die het denkbeeld der Regering omtrent de rivierovergangen bestreden, werden bij de verdediging van één overgang in 't midden des Lands niet zoozeer de belangen van Amsterdam en Rotterdam tegenover elkander gesteld, als wel dààrop gewezen, dat door het leggen van zulk eene centrale hoofdlijn, waarvan, naar mate der behoefte, zijlijnen links en regts konden uitgaan, een meer beknopt, meer geconcentreerd spoorwegstelsel aangenomen, het zuiden en noorden op de meest gepaste wijze verbonden, en, wat men daarvan ook zeggen mogt, millioenen schats bespaard zouden worden. Aangenomen dat de lijn van Utrecht over Kuilenburg naar 's Bosch getrokken wierd, zou zij door eene welvarende, sterk bevolkte landstreek loopen, in de nabijheid van menige plaats, geschikt om het spoorwegverkeer te voeden. De verbinding met het buitenland zou dan in menig opzigt beter en sneller zijn, dan bij het volgen van het Regeringsplan.

Door het aannemen der twee voorgestelde rivierovergangen, werd al verder beweerd, moet men tot eene voor de toekomst onzer spoorwegen verderfelijke weelde van lijnen vervallen en aan een deel daarvan eene rigting geven, voor het doel, dat men zich voorstelt, allerongelukkigst gekozen. De rivierovergang te Rotterdam, aan het westelijk uiteinde des Lands, maakt de lijn Arnhem-Nijmegen-Venlo noodzakelijk. Maar wat verkrijgt men nu ook aan die zijde? Eene spoorweglijn, die van de overzijde der Waal tot Venlo door de dorre, zandige, schaars bevolkte strook lands aan den regteroever der Maas loopen zal, evenwijdig aan de lijn, welke, ook volgens de laatste Memorie van Beantwoording, de Pruissische Regering van Crefeld naar Nijmegen wil doen leggen en daarvan in den regel slechts anderhalf uur of twee uren verwijderd. Zulk eene lijn kan niet productief zijn. Zij zal in de gunstigste onderstelling te naauwernood de exploitatie-kosten opbrengen. Reeds uit dien hoofde alleen had de Regering voor een stelsel moeten terugdeinzen, hetwelk zulke verkeerde gevolgen na zich sleept.

Het hoofdbezwaar, tegen den rivierovergang in het midden des Lands opgeworpen, ligt in de gevaren voor onze dijken, die uit het bestaan van vaste bruggen over onze groote rivieren bij ijsgang kunnen geboren worden. Maar zijn die gevaren werkelijk zoo zeer te duchten, en zijn zij bij den rivierovergang te Arnhem en Nijmegen niet evenzeer of zelfs in hoogere mate aanwezig? Men beroept zich op de meening der op nieuw geraadpleegde hoofdambtenaren van den waterstaat; maar die meening is tot nu toe op dit punt zeer wankelende geweest.

Men beroept zich al verder op den tegenstand, dien het overbruggen der rivieren in het midden des Lands bij sommige waterschapsbesturen ontmoet.

Over 't algemeen zal aan de vertoogen der waterschapsbesturen over dit punt wel geen groot gezag toe te kennen zijn. Die besturen geven zich uit den aard der zaak, zoodra het levensbelang van hun waterschap, al is het slechts zeer in de verte, met gevaar bedreigd schijnt te worden, aan hooggaande bezorgdheid over. Zij stellen zich voor, dat eene vaste brug over de rivier altijd een hinderpaal voor den afvoer van het ijs zijn moet, en weten niet dat de ondervinding hier te Lande, die wel is waar nog niet ver gaat, tot nu toe het tegendeel heeft geleerd. De ijsbrekers aan de brug te Westervoort hebben bij den ijsgang van maart 1855 uitnemend gewerkt. Alle deskundigen zijn het daarover eens, dat die brug destijds, wel ver van den ijsafvoer te belemmeren, dien integendeel bevorderd heeft.

Bepaaldelijk wat de rivierovergangen te Kuilenburg en te Bommel betreft, schijnt het gevreesde gevaar van ijsverstopping ten gevolge van den bouw van vaste bruggen, betrekkelijk weinig te duchten. Sommigen der leden, die deze spoorwegrigting in het algemeen belang voorstaan, hadden daarover waterbouwkundigen geraadpleegd, met de plaatselijke gesteldheid ten volle bekend en die verklaarden dat bij het overbruggen onzer rivieren voorzorgmaatregelen in acht te nemen zijn.

Nog eene laatste bedenking scheen bij de behandeling dezer zaak te zeer uit het oog verloren. Zij betreft het defensiestelsel. Tot nu toe is door degenen, die zich met dit punt bezig hielden, steeds beweerd, dat, vermits de linie van Utrecht de basis onzer verdediging uitmaakt, de spoorweg van die linie moet uitgaan. Daardoor alleen scheen eene zamentrekking van strijdkrachten achter de linie en eene goede verdediging daarvan mogelijk. Maar hoe zal het dan zijn, als de linie zelve uit het zuiden niet op de kortste en gemakkelijkste wijze te bereiken is, en daarentegen zich ten oosten en westen spoorweglijnen bevinden, waarvan de vijand gebruik maken kan? Men kan er zich geen helder denkbeeld van vormen en vroeg, of de Minister van Oorlog over deze voordragt was gehoord; zoo ja, of dan plotseling een ander defensiestelsel dan het tot nu toe voorgestane was aangenomen. De overige leden geloofden niet dat dit bezwaar zoo groot was, als het zich liet aanzien.

§ 8. De Zuiderlijn.

I. Terwijl eenige leden verklaarden met genoegen te hebben gezien, dat thans ook de lijn van Helmond op Roermond in het plan is opgenomen, omdat daardoor eene kortere verbinding met den linker Rijnoever wordt tot stand gebragt, werd op nieuw het vraagstuk behandeld, welke der beide steden, Venlo of Roermond, als aansluitingspunt met het Duitsche spoorwegnet moest worden gekozen. Van weêrszijden werden de bekende gronden aangevoerd, zoo als: voor Venlo, dat daar nu reeds handelsbedrijvigheid bestaat; dat de Maas tot aan die stad bevaarbaar is, en dat Vierssen slechts op zeer korten afstand van daar ligt; voor Roermond, dat de weg daarheen van Helmond af verre de kortste is; dat in vroegere spoorwegplannen die stad steeds als uitgangspunt naar Duitschland is aangenomen, en dat Gladbach van daar toch insgelijks spoedig is te bereiken. Daarin kwam men overeen, dat, welke keus ook gedaan worde, de aansluiting aan Duitschland in deze rigting eene zaak is van zeer overwegend belang. Zij is dit te meer geworden, nu de groote Rhijnbrug te Keulen voltooid is, en die stad ook daardoor, nog meer dan vroeger, eene stapelplaats voor geheel de Rhijnprovincie en een middelpunt van spoorwegverkeer worden zal.

II. In twee der afdeelingen is met nadruk teruggekomen op het verlangen, dat de overtogt van het Sloe niet door middel van eene brug, maar van een dam mogt plaats hebben. Men bleef van gevoelen, dat het maken van den dam zich ver boven dat van de brug aanprijst. Voor de brug wordt in de concessie eene som van f 2,600,000 uitgetrokken. eene in de bijzonderheden uitgewerkte berekening de kosten van dam en kanaal te zamen op f 2,050,000 geschat. Eene besparing van meer dan een half millioen zou dus waarschijnlijk te verwerven zijn door den dam de plaats van eene brug te doen innemen. Maar die besparing is nog van gering belang in vergelijking van de andere voordeelen door de afdamming van het Sloe te verwerven. Daardoor zullen Walcheren en Zuidbeveland voor goed aan den vasten wal verbonden zijn en de voornaamste der Zeeuwsche eilanden dien naam verliezen. Terwijl de brug aanmerkelijke onderhoudskosten vorderen zal, heeft men van het bestaan van den dam binnen een betrekkelijk kort tijdsverloop de aanwinst van honderden bunders vruchtbaar land door aanslibbing te wachten, welker waarde eenmaal de kosten der thans aan te leggen werken meer dan vertegenwoordigen zal. De veiligheid der provincie Zeeland zal bij de afdamming niet weinig winnen. Verscheiden uren zeedijk zullen geen onderhoud meer vorderen en het getal der calamiteuse polders, over welker subsidiëring van Staatswege thans telkens wordt geklaagd, aanmerkelijk verminderen. Tevens zal het kanaal van Vlissingen naar Middelburg niet slechts eene aanwinst voor Walcheren, maar in verband met het maritime etablissement op de eerstgenoemde plaats voor geheel ons verdedigingstelsel zijn. De mogelijkheid zal daardoor ontstaan, om in tijd van oorlog onze bodems binnen door naar de Ooster-Schelde in veiligheid te brengen. Nog zou het kanaal er zeer toe kunnen bijdragen, dat het hoofddoel van den Zeeuwschen spoorweg, de verheffing van Vlissingen tot eene handelstad van beteekenis, bereikt wierd.

§ 9. Op nieuw toonden verscheiden leden zich geenszins ingenomen met het bij beide de concessien gevolgde stelsel, om aan de concessionarissen, behalve den aanleg en de exploitatie der dadelijk tot stand te brengen lijnen, ook nog de voorkeur voor den aanleg en de exploitatie van eenige bij te voegen lijnen te gunnen. Onder de hier bedoelde zijtakken of verlengingen zijn er, die aan ons spoorwegnet niet mogen ontbreken. Maar nu werd het tot stand komen dier nevenlijnen door de geschonken voorkeur veeleer belemmerd dan bevorderd. Menige omstandigheid was denkbaar, die de thans te vestigen spoorwegmaatschappijen van het geven van nog meer uitbreiding aan hare reeds omvangrijke taak kon afschrikken. Intusschen werkt het bestaan dier voorkeur dien aanleg door anderen tegen.

§ 10. De Financiële voorwaarden der Concessien.

I. Bij de meer opzettelijke overweging dezer voorwaarden volhardde een aanzienlijk getal leden in 't gevoelen, dat daardoor zoowel voor het tegenwoordige, als inzonderheid ook voor de toekomst, te zware lasten op den Staat worden gelegd. Men meende daarbij te moeten vragen, of de begrootingen van de kosten van aanleg der banen en inzonderheid van de daartoe behoorende kunstwerken wel met de vereischte zorg waren opgemaakt. Als men al het gebeurde ten aanzien dezer werken naging, bestond wel eenige reden om daaraan te twijfelen. Ware die twijfel gegrond; steunden de onderscheidene ramingen niet op een hechten grondslag, men zou bij het aannemen der wet zich eene groote teleurstelling kunnen voorbereiden. Het cijfer van $28\frac{1}{2}$ millioen, door den Minister van Finantien genoemd als uit de schatkist voor de spoorwegondernemingen beschikbaar moetende worden gesteld, kon dan nog wel den geheelen omvang van het te brengen offer, alleen voor kunstwerken, nog niet uitdrukken.

In elk geval behoort dat cijfer nog vermeerderd te worden met hetgeen in verband met de aan te leggen spoorwegen aan verdedigingswerken te besteden is. Men moest het betreuren, dat de Regering de Kamer niet in de gelegenheid had gesteld, ook deze bijkomende uitgave te overzien. Zooveel wist men slechts, dat het vroeger geraamde cijfer van f 1.200,000 zou worden overschreden. Het had een onaangenamen indruk gemaakt, in de Memorie van Beantwoording wegens den Zuiderspoorweg met opzigt tot deze uitgaven te lezen: „ Daarvan kan voor alsnog geene raming worden gegeven." Eenige globale opgave zou toch, meent men, wel te leveren zijn geweest.

Veel meer nog, men herhaalde het, gevoelde men zich bezwaard door het denkbeeld, dat door het tot stand komen van het tegenwoordig spoorwegplan aan den Staat voor eene lange reeks van jaren, ter zake der rentegarantie, een jaarlijksche last van ruim $3\frac{1}{2}$ millioen zou worden opgelegd. De trapsgewijze met zooveel inspanning tot stand gebragte verbetering onzer geldmiddelen zou daardoor op eens worden gestuit en aan het uitzigt op vermindering van de lasten der Natie de bodem ingeslagen. Verscheidene leden wilden er dan ook op aangedrongen hebben, om zoo niet het bedrag, althans de duur van dezen rentelast nog te verminderen. Zij gevoelden zich verpligt, met ernst de vraag te doen, of voor beide de concessien de duur der rentegarantie niet nog, in plaats van 50, op 25 jaren kon worden gesteld. Alleen door deze inkrimping van het tijdperk der garantie zou geheel dat offer op eenen redelijken grond steunen. Een spoorweg, zeide men, van welken het zich voorzien laat, dat hij, na volle 25 jaren te zijn geëxploiteerd, boven de exploitatiekosten geen $4\frac{1}{2}$ per cent rente van het aanlegkapitaal opbrengt, bezit geene levenskracht en kan niet anders dan op den duur een drukkend bezwaar voor den Staat worden. Zulk een spoorweg moet niet worden gelegd.

Nu wees men er wel op, dat de aan te leggen spoorweglijnen dan toch altijd na eenige jaren eene matige winst zouden opleveren, en dus de rentegarantie niet in hare volle uitgebreidheid zou behoeven te worden gepresteerd; maar ook dit uitzigt — men moest het erkennen — was bij de groote uitbreiding van het tegenwoordig plan en de daarbij voorgestelde weelde van lijnen alles behalve helder. Sommige leden hadden gewenscht, dat de Regering op dit punt althans eenige geruststelling gegeven had, bijv. door eene ruwe berekening van de vermoedelijke onzuivere en zuivere opbrengst der hoofdlijnen. Bij gemis daarvan heeft een der leden zich aan eene dergelijke berekening gewaagd, en is hij daarbij tot de slotsom gekomen, dat zelfs de meest winstgevende deelen van het aan te leggen spoorwegnet, althans vooreerst, te naauwernood de kosten van exploitatie zullen opbrengen.

Van de zijde der meerderheid, die, gelijk reeds uit den voorafgaanden inhoud van dit verslag is op te maken, zich over het algemeen gunstig voor de bekrachtiging der beide concessien gestemd toonde, werden deze bedenkingen bestreden of als overdreven voorgesteld.

In de beduchtheid, dat de Staat ter zake der aan te leggen kunstwerken nog in hoogere uitgaven zou worden gewikkeld dan thans daarvoor in de concessien zijn uitgetrokken, kon men niet deelen. De rijkssubsidien daarvoor zijn maxima, en men begreep, dat indien de kosten der kunstwerken de raming te boven gingen, de spoorwegmaatschappijen in het meerdere zouden moeten voorzien. Intusschen bestond, ten gevolge der wijze waarop van deze subsidien in de concessien gewag wordt gemaakt, over de daaraan te hechten beteekenis wel eenige twijfel. Men wilde weten, of het subsidie meer bepaald aan elk werk, aan elke brug was verbonden, dan wel of daaromtrent vermenging kon plaats hebben; zoodat

Overigens had men wel eenige meerdere zekerheid verlangd omtrent de gewigtige vraag, of bij de aanneming der wet genoegzame kans bestond, dat de concessionnarissen in hunne onderneming zouden slagen. Alles hier hing van deelneming der kapitalisten af. Op zich zelf was bij den tegenwoordigen rentestandaard eene rentegarantie van $4\frac{1}{2}$ percent door een Staat als de onze een genoegzaam aanloksel; maar van die rente moest een deel voor aflossing der aandeelen worden afgezonderd. Daarenboven wordt de garantie niet aan de aandeelhouders, maar aan de beide maatschappijen gegeven, en zou, indien deze voor de aan te leggen banen eens veel meer moesten besteden dan thans geraamd wordt, de jaarlijksche Rijksbijdrage zich over een grooter kapitaal verdeelen, en dus de gegarandeerde rente in evenredigheid verminderen. Juist echter omdat zelfs bij concessien als de tegenwoordige, hoe groot de daaraan verbonden opofferingen van Staatswege zijn, de goede uitslag der ondernemingen nog niet eens boven allen twijfel verheven is, koesterde men van de zijde der meerderheid minder vertrouwen in aanbiedingen van schijnbaar voordeeliger aard, die voor dezelfde werken of een deel daarvan waren gedaan. Men zou vreezen dat als aan die aanbiedingen het oor wierd geleend, het tot stand komen der werken volstrekt niet verzekerd zou zijn. Daarenboven komt het bij groote werken van dezen aard er niet zoo zeer op aan dat zij zoo goedkoop, als wel dat zij zoo goed mogelijk worden aangelegd. Die werken moeten eenmaal aan den Staat vervallen, en het is dus voor dezen volstrekt niet onverschillig, dat zij van den aanvang af in allen opzigte deugdelijk zijn.

De tegenstanders der verleende concessien konden zich volstrekt niet met de strekking van deze redeneringen vereenigen. In hun oog zijn die concessien vooral dààrom verwerpelijk, omdat alle waarborg gemist wordt, dat hetzelfde doel niet met meer zekerheid, op betere wijze en met minder kosten voor den Staat te bereiken ware geweest. Dien waarborg, men herhaalde het, had men alleen door het openen van mededinging kunnen verkrijgen.

II. Gedurende geheel den loop dezer overweging werd bij herhaling de aanvrage van den heer Reerink c. s. om concessie van de Noorder- en Zuiderspoorwegen aangeroerd, en in eene der afdeelingen was de waardij dier aanvrage meer bepaald een onderwerp van gedachtenwisseling. Men erkende daarbij gaarne, dat de aanbiedingen van deze aanvragers in sommige opzigten zeer gunstig afsteken bij de voorwaarden der beide verleende concessien. Maar bestaat nu genoegzame grond om te vertrouwen, dat de heer Reerink en de zijnen zullen kunnen volbrengen wat zij beloven? Berust hunne aanvrage, vooral ook wat den Zuiderspoorweg betreft, op eigen grondig onderzoek, of is wat zij daaromtrent voorstellen meer uit de lucht gegrepen? Is het, ook wat den Noorderspoorweg betreft, niet aan eene bijzondere omstandigheid toe te schrijven, dat zij daaromtrent weluitgewerkte plannen bezitten? Men wilde zich deswege geen bepaald oordeel aanmatigen; maar meende alleen nog te moeten aanmerken, dat onder ééne bepaalde voorwaarde het treden in het aanbod dezer heeren minder gewaagd zou zijn. Die voorwaarde zou daarin bestaan, dat het kapitaal van 36 millioen, waarvoor geenerlei rentewaarborg wordt vereischt, en dat, naar hunne verzekering werkelijk voorhanden is, verwerkt wierd vóór dat de garantie intrad der 60 millioen, die zij aan obligatiën willen uitgeven. Men was het niet geheel eens, of zulk een loop der zaak in de bedoeling der aanvrage lag.

III. De vroeger gemaakte bedenking, dat de concessionarissen van de Noorder- en Zuiderspoorwegen de vervulling der hun opgelegde verpligtingen door het stellen van eenen zakelijken borgtogt behoorden te verzekeren, is, naar men meent, door hetgeen in de Memorie van Beantwoording wegens den Zuiderspoorweg op bladz. 15 gezegd wordt, niet ontzenuwd. De Regering vraagt daar, of het van de concessionarissen te vergen ware, gedurende verscheidene maanden de kapitalen beschikbaar te houden, tot ondernemingen als deze vereischt, en of eenig concessionaris zich aan het verlies van eenen door hem gestelden borgtogt zou willen blootstellen, wanneer soms door staatkundige gebeurtenissen het bijeenbrengen der kapitalen onmogelijk wierd gemaakt. Men vraagt op zijne beurt, of dan de tegenwoordige concessionarissen zich niet vooraf verzekerd hebben dat zij de kapitalen, voor hunne onderneming benoodigd, zullen vinden; of liever dat in genoegzame mate in de op te rigten maatschappijen deel zal worden genomen. Bestond zulk eene zekerheid niet, was alles nog afhankelijk van eene later te verkrijgen medewerking van kapitalisten, de Regering zou de concessien op veel zwakker grond verleend hebben dan men in dergelijke gevallen gewoon is te vorderen. In den regel toch worden zulke concessien niet gegund dan nadat de aanvragers door het vertoonen van eene lijst van inschrijvingen voor het bijeen te brengen maatschappelijk kapitaal bewezen hebben, dat hunne onderneming niet hersenschimmig is.

De hoofdaanmerking op dit punt betreft echter het stelsel van het waarborgen van den behoorlijken aanleg der uit te voeren werken door de maatschappijen zelve. De Regering zoekt dien waarborg in de verpligting tot het nederleggen in 's Rijks kas van 5 per cent der op de aandeelen in de naamlooze vennootschap gedane stortingen, en wil op die wijze een waarborgkapitaal gevormd hebben, hetwelk voor den Noorderspoorweg hoogstens f 800,000, voor den Zuiderspoorweg hoogstens f 1.300,000 zal kunnen bedragen, en op de wijze, in de artt. 95 en 97 der concessiën omschreven, gaandeweg wordt teruggegeven. Geheel deze zaak is zoodanig geregeld, dat de Regering nimmer een waarborgkapitaal in handen zal hebben, evenredig aan den omvang der onderneming. Zeer ligt zijn omstandigheden denkbaar, waarin het voor eene der maatschappijen minder nadeelig zou zijn, met opoffering der nog in handen der Regering aanwezige som, de werken te staken dan die voort te zetten.

Men moet hierbij in herinnering brengen, dat, in weêrwil der daartegen gemaakte bedenkingen, met opzigt tot het in het leven treden van de verpligting tot rentegarantie tusschen de beide concessien een in het oog vallend onderscheid bestaat. Wat den Zuiderspoorweg betreft, vergoedt de Staat geene renten zoolang niet een deel der wegen in exploitatie is, en houdt die vergoeding dan gelijken tred met de besteede geldsommen aan de voltooide vakken. (Art. 85 der concessie.) Zelfs dit ging, volgens enkelen, reeds te ver, die, hoewel niet zonder tegenspraak te ontmoeten, de rentegarantie niet wilden doen aanvangen dan na het voltooijen van al de lijnen; waardoor de prikkel voor die voltooijing zou worden versterkt. Maar nu wordt bij den Noorderspoorweg nog veel verder gegaan. Daar treedt rentegarantie dadelijk in, en kan de Staat, terwijl nog geen enkel deel van den weg gereed is, verpligt zijn uit dezen hoofde een bedrag te betalen, vroeger op 2 millioen gesteld, thans tot anderhalf millioen verminderd. (Art. 82 der concessie.) Maar daaruit volgt dan ook, dat de geldelijke waarborg voor het volvoeren der werken van den Noorderspoorweg zeer nietig en het daaromtrent aangenomen stelsel verkeerd is. Het Gouvernement ontvangt als waarborg 5 per cent van iedere storting op de aandeelen, maar betaalt daarentegen, uit hoofde der rentegarantie, $4\frac{1}{2}$ per cent van het door de aandeel-

aangelegenheid, verklaarde men zich nagenoeg algemeen tegen het door de Regering gevolgde stelsel omtrent het verwerven van bijdragen voor den Noorderspoorweg van provinciën en gemeenten. Men zou het niet hebben afgekeurd, dat deze op eene andere wijze aan de spoorwegondernemingen verbonden waren geworden, maar nimmer had de Regering er toe moeten komen op de provinciën en gemeenten eene soort van zedelijken dwang uit te oefenen.

§ 12. Het wets-ontwerp zelf.

I. Door verscheidene leden werd teruggekomen op den in het vorig Voorloopig Verslag geuiten wensch, dat zonder deswege in te veel bijzonderheden te treden, het dispositief der wet zelve de rigting der aan te leggen spoorweglijnen aangaf. De considerans der wet wijst nu reeds die rigting in hoofdtrekken aan; ofschoon dan ook — gelijk sommigen aanmerkten — de vermelding van de Deldensche bogt daarin niet is opgenomen. Waarom zou dergelijke aanwijzing niet in de wet zelve kunnen voorkomen? Dan zou de Volksvertegenwoordiging in staat zijn, met opzigt tot eene zaak van zooveel gewigt, eene op redelijke gronden steunende beslissing te nemen, en zich in hare vrijheid van goed- of afkeuring niet beperkt zien.

Van de zijde der meerderheid toonde men zich met deze voorgestelde verandering der wet niet ingenomen. Het verlangen kwam eindelijk daarop neder, dat de wetgever de rigting der spoorweglijnen zou bepalen. Op zich zelf was dat denkbeeld zoo verwerpelijk niet. Maar dan had men met de verwezenlijking daarvan moeten beginnen, en gelijk mede in het vorig Voorloopig Verslag aan de hand werd gegeven, eene wet tot vaststelling van de uitgebreidheid en rigting der aan te leggen spoorweglijnen vooraf moeten laten gaan; op grond van welke wet vervolgens onderhandelingen met mededingers naar het verkrijgen van concessie aan te knoopen waren geweest. Dit is niet geschied. Concessien voor bepaalde lijnen zijn door het uitvoerend gezag verleend, en daardoor is de stand der zaak van dien aard geworden, dat het handelen in den aangeduiden zin eene aanmerkelijke schrede achterwaarts zou zijn. Het spreekt toch van zelf, dat als de wet eene omschrijving der lijnen behelsde daarop het regt van amendement zou kunnen worden uitgeoefend, en dat elke aangenomen wijziging geheel de zaak der spoorwegen op losse schroeven zou stellen. Zoodanige wijziging zou zoo al niet met eene geheele verwerping der wet gelijkstaan, dan toch, daar zij tot nieuwe onderhandelingen met de concessionarissen zou noodzaken, eene niet vooraf te berekenen vertraging in het tot stand komen dier wet na zich slepen. Bovendien scheen het twijfelachtig, of het onbeperkt gebruik van het regt van amendement in dit geval wel zoo wenschelijk ware. Behalve dat zich daarbij plaatselijke belangen te zeer konden doen gelden, zouden daaruit ook andere nadeelige gevolgen kunnen voortvloeijen. Van de bepaling der lijnen hangen de geldelijke opofferingen af, door den Staat ter zake van den aanleg van spoorwegen te brengen. Die geldelijke offers laten zich thans overzien en hebben zekere grenzen. Een gebruik van het regt van amendement is denkbaar, waardoor zij niet wel meer te bereken zouden zijn.

Van de andere zijde werd geantwoord, dat voor dit laatste nadeelig gevolg althans geene de minste beduchtheid behoefde te bestaan. Indien men op het brengen eener omschrijving der lijnen in het dispositief der wet aandrong en dus ook te dien aanzien het regt van amendement in volle kracht wilde hebben gehouden, dan geschiedde dit uitsluitend met het doel om den te grooten omslag der lijnen door een matiger, meer geconcentreerd stel te doen vervangen, en in verband daarmede het bedrag der Rijkssubsidiën en het kapitaal, waarvoor rentegarantie wordt vereischt, te beperken. Wierd in dien zin de wet geamendeerd, geheel de onderneming zou veel meer dan thans met de oorspronkelijke inzigten der concessionarissen strooken, en van de zijde der Regering zouden geene langgerekte onderhandelingen noodig zijn om hen in de noodzakelijk geworden wijziging van de voorwaarden der concessie te doen toestemmen.

II. Daar de beide artikelen der wet de bekrachtiging der vijftigjarige rentegarantie medebrengen, werd door de leden, welke dezen termijn veel te lang rekenen, op dit punt teruggekomen. Zij herhaalden, dat een spoorweg niet behoort te worden aangelegd, van welken het zich niet voorzien laat, dat hij, na volle vijf en twintig jaren geëxploiteerd te zijn, als zuivere winst $4\frac{1}{2}$ per cent van het aanlegkapitaal zal opbrengen. Door die zeer langdurige garantie werd alle prikkel weggenomen voor de spoorwegmaatschappijen om zoo spoedig mogelijk uit eigen middelen in de betaling van rente en aflossing van kapitaal te voorzien; en dus aan deze ondernemingen het ware levenselement ontzegd. Dit punt althans zou, al wierden de verleende concessien bekrachtigd, gemakkelijk beter te regelen zijn. Met een paar woorden zou in de wet kunnen worden ingelascht, dat de rentegarantie tot 25 jaren beperkt wordt.

Op deze aanmerking werd geantwoord, dat, al waren ook de bedenkingen tegen den langen duur der rentegarantie misschien niet van allen grond ontbloot, eene verandering daaromtrent thans uitermate gevaarlijk zijn zou. De vijftigjarige rentegarantie moest eigenlijk alleen als een aanloksel voor de kapitalisten tot deelneming worden beschouwd. Het liet zich zeer goed voorstellen, dat bij het bestaan van alle uitzigt dat de garantie na het vierde eener eeuw niet meer noodig zou zijn, toch de uitbreiding dier garantie tot 50 jaren in de concessien behouden moest blijven. Niet enkel het in het leven treden der concessien, ook de deelneming aan de tot stand te komen spoorweg-maatschappijen moest, als men het Land met spoorwegen wil begiftigen, zoo veel mogelijk verzekerd worden.

IV. In verband met het voorafgaande werd het vraagpunt opgeworpen, of elke der verleende concessien als een onafscheidelijk geheel moest worden beschouwd, zoodat, indien de artikelen, die uit hunnen aard bekrachtiging der wetgeving behoeven, door deze waren goedgekeurd, de Regering tegenover den wetgever ook aan al de overige gebonden was, zonder daarin meer eigenmagtig verandering te kunnen brengen. Er waren leden, die, in strijd met het zoo even geuit gevoelen, die onveranderlijkheid der bekrachtigde concessien boven allen twijfel stelden.

Het verslag eindigt met de volgende opmerking: „ De Commissie van Rapporteurs, aan het einde van dit overzigt van het verhandelde in de afdeelingen gekomen, heeft het tot een opzettelijk punt van overweging gemaakt, of zij daaraan niet den vorm van een *Eindverslag* geven kon, hetgeen allezins aan de op het einde van de vorige Zitting door de Kamer aangenomen motie van orde zou hebben beantwoord. Gelet echter op den aard en den omvang van de in de afdeelingen medegedeelde bedenkingen en in overeenstemming met den gebleken wensch van de groote meerderheid der leden, heeft de Commissie gemeend zich tot een *Voorloopig* Verslag te moeten bepalen." Het rapport is vastgesteld den 15 october jl. en de heeren rapporteurs zijn Sander, Meeussen, Slicher van Domburg, van Wintershoven en Thorbecke.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Ro…